

- torio non esse causam ordinario modo discutiendam, sed summario absque strepitu & figura iudicii discuti omnino debere, & sic omitti haud posse essentialia processus, aliqualem scilicet citationem, responsionem rei, demonstrationem, defensionem rei, & sententiam. Et hoc intellexit Summus Pontifex dum in cap. 2. de Jurejurando inquit; *Ordinem judicarium non esse observandum in notorio, ut observant Gonzalez ibid. num. 1. Stryk. loc. cit. cap. 3. §. 5. & plurib. sequent. qui confutat alios effectus, quos quasi rivulos ex hoc primo falso derivare solent DD. scilicet in notoriis citatione opus non esse, nec libello, cesare litis contestationem: causæ cognitionem à parte iudicis non esse necessariam: nulli defensionem locum esse: nullam requiri sententiam: non esse admittendam appellationem &c.*
- 41 Alii notorii effectus tradi solent, videlicet quod illud tametsi non allegatum iudex ex officio supplere valeat, quod tollat ignorantiae præsumptionem, quod aliquando possit limitare leges, statuta, & rescrita, quod ferri super eo possit sententia die feriata quod sententia valeat etiam sine scriptura. At consule de iis animadversiones Stryk. eodem loco citat. cap. 4. §. 24. ad finem.
- 42 Confer etiam ubi de notorio disserere occurrit dissertationes Strauch, Eberhard. & Orthii. ¶

NOVITIATUS, NOVITIUS, NOVITIA.

SUMMARIUM.

- 1 *NOVITIATUS* annus ad quid institutus.
 - 2 *Novitiatus* annus quando incipiat.
 - 3 *Alia plurima* quoad *novitiatus* annum, remissive.
 - 4 *Novitiatus* de licentia Superioris, & ex justa causa potest fieri partim in uno conventu designato, & partim in alio item designato.
 - 5 *Novitios* ad habitum recipere de jure communi pertinet ad Prælatum, & conventum simul.
 - 6 Regulariter tamen debent attendi constitutiones, consuetudines, & privilegia cujuscumque Religionis pro receptione suorum respective *Novitorum*.
 - 7 Si *Novitius* in aliqua Religione recipiatur à non habente auctoritatem secundum suas peculiare leges, seu constitutiones, talis receptio est nulla; & ipse *Novitius* potest à Superioribus spoliari, & à Religione dimitti.
 - 8 *Novitii* in Ordine Fratrum Minorum de observantia quomodo ad professionem debeant admitti.
 - 9 In paritate votorum debent vota ferri usque ad tertiam vicem, & si semper fuerint paria, debet *Novitius* expelli absque ulteriori computatione, nisi aliter in Domino censuerit P. Provincialis, qui in hoc votum decisivum ferre, vel aliam computationem imponere potest.
 - 10 *Religiosi consentientes, & concurrentes* ad expulsionem *Novitii* habilis per denegationem suffragii absque legitima causa, peccant mortaliter, sicuti etiam mortaliter peccant, si admittant per sua favorabilia suffragia ad Religionem *Novitios* certo cognitos inhabiles.
 - 11 *Novitii* non tenentur ad statuta, & præcepta regulæ ex debito justitiæ.
 - 12 Tenentur tamen ad ea ex quadam decentia.
 - 13 *Novitii* non subjiciuntur casibus reservatis à Superioribus suæ Religionis, nec casibus reservatis ab Episcopo loci, unde non possunt innodari censuris nec ab Episcopo, nec à Superiore Religionis.
 - 14 Hinc *Novitii* possunt sine alia licentia absolvi à quolibet confessario approbato pro Fratribus sine expressa exclusionem *Novitorum*.
 - 15 Insuper *Novitii* absque licentia Prælatorum Ordinis possunt valide confiteri, & absolvi à peccatis etiam in Religione reservatis per quemcumque confessarium, sive secularem, sive regularem ab ordinario loci pro secularibus approbaturum.
 - 16 *Novitii, seu seculares nondum induti, de brevi ta-*
- men induendi, & jam in novitiatum admissi, possunt à confessariis etiam à solo Prælato regulari approbatis absolvi ab omni excommunicatione, & censura etiam ab homine generaliter lata.*
 - 17 Immo si dicti juvenes, dum sic sunt in monasterio, infirmantur, possunt omnia Sacramenta recipere à regularibus dicti monasterii; & si decedant, possunt in eorum ecclesia tumulari inconsulto Parocho, & quarta funeris non soluta.
 - 18 *Novitii, & Novitiæ in articulo mortis existentes, etiam anno novitiatus non completo, si sint in ætate legitima, possunt professionem emittere.*
 - 19 Si tamen hujusmodi *Novitii, & Novitiæ* convalescerint, debent suo novitiatus tempore completo iterum profiteri.
 - 20 *Novitii, & Novitiæ* gaudent omnibus privilegiis suæ respectivæ Religionis, adeoque gaudent etiam privilegio fori, & canonis.
 - 21 Insuper specialiter lucrantur Indulgentiam plenariam diebus suæ vestitionis, & professionis.
 - 22 *Novitii* soli de more recitantes in choro horas canonicas satisfaciunt præcepto loco professorum.
 - 23 Beneficium clerici ingredientis Religionem non potest ab Episcopo alteri conferri infra annum novitiatus ipsius.
 - 24 Et interim durante tempore novitiatus per alium beneficii functiones, & Sacra præstari debent, assignata ei congrua sustentatione ex redditibus ipsius beneficii.
 - 25 Talis congrua quantitas determinari debet ab Episcopo loci.
 - 26 Residui autem fructus reservandi sunt, atque restituendi *Novitio* tamquam vero Beneficiario, si exeat.
 - 27 Si vero *Novitius* Beneficiatus professionem emitat, restituendi sunt monasterio.
 - 28 Si *Novitii* beneficium habeat annexum jus eligendi, si ipse velit electioni interesse, excludi non potest.
 - 29 Non est tamen necessario vocandus.
 - 30 *Novitii, ut valide renuntiationem, seu obligationem, irrevocabilem faciant de suis bonis, & juribus temporalibus, ultra solemnitates juris communis, debent necessario observare alias duas specialiter statutas à Concilio Tridentino, videlicet quod talis renunciatio fiat cum licentia Episcopi, & intra duos menses proximos ante professionem.*
 - 31 Vi hujus decreti Concilii Tridentini prohibentur, & irritantur omnes tam lucrativi, quam onerosi inter vivos contractus, quibus *Novitii* libertas deserendi Religionem possit aliquo modo impediri.
 - 32 Item prohibentur, & irritantur omnes donationes notabiles, seu magni momenti.
 - 33 Item prohibentur & irritantur omnes remissiones debitorum notabilium.
 - 34 Item prohibentur & irritantur renunciaciones, & donationes etiam jurium ad futuras hæreditates.
 - 35 Vi dicti decreti Concilii Tridentini non prohibentur, nec irritantur testamenta, & aliæ dispositiones mortis causa factæ à *Novitiis*.
 - 36 Item non prohibentur, nec irritantur illi contractus onerosi, quorum *Novitius* tantum recipit, quantum dat.
 - 37 Item non prohibentur, nec irritantur renunciaciones, & obligationes, quæ fiunt ante ingressum, & absque intuitu ingressus in Religionem.
 - 38 Item neque prohibentur, nec irritantur renunciaciones, donationes, & obligationes factæ ante ingressum Religionis etiam intuitu, & causa ipsius ingressus Religionis, ad n. 41.
 - 42 *Novitii* sine solemnitatibus à Tridentino requisitis possunt valide, & licite facere modicas eleemosynas & modicas donationes Deo, seu Beatæ Mariæ, vel Sanctis.
 - 43 Renunciatio facta ad favorem Patrum Societatis Jesu per *Novitium* inter Patres dictæ Societatis est valida non obstante quod non fuerit facta cum licentia Episcopi.

- 44 Immo Novitii Societatis Jesu possunt renunciare bonis in favorem Societatis, vel cujuscumque, non servata forma Concilii, nec expectato bimestri proximo ante professionem.
- 45 Novitiis Societatis Jesu, qui post vota simplicia, ante tamen solemnem professionem, à dicta Societate ab ejusdem Præposito generali dimittuntur, nulla ab eadem Societate debentur alimenta.
- 46 Novitius habens beneficium ecclesiasticum nequit illud renunciare, non servata solemnitate à Concilio requisita.
- 47 Donatio facta à Novitio cum solemnitate à Concilio requisita, ad hoc, ut sit firma, requiritur, ut professio sit valida.
- 48 Ratificata vero professione, si illa nulliter emissa fuerit, censetur quoque renunciatio ratificata & valida; dummodo in ratificatione expresse non declaret nolle denuo bonis renunciare.
- 49 Novitius, si servata solemnitate Concilii renuntiaverit legitimam, & emissa professione sit factus Episcopus, recuperat jus succedendi in dicta legitima etiam quoad renuntiata, ad favorem tamen suæ ecclesiæ.
- 50 Novitius potest revocare testamentum à se factum, sive ante, sive post ingressum Religionis, & durante novitiatu aliud condere.
- 51 Novitius in testamento nihil potest sibi reservare ad effectum testandi de illo post professionem.
- 52 Potest tamen Novitius in suo testamento præcipere, ut aliquid ex ejus bonis etiam post suam professionem quotannis expendatur in pios usus, seu quod alicui solvatur annuum legatum, vel ne quid de eis alienetur, & hujusmodi.
- 53 Novitius, si ante professionem testari omittat, succedit in ejus bona, actiones, & jura monasterium, si sit capax bonorum; si autem monasterium sit incapax, succedunt consanguinei ab intestato.
- 54 Post professionem emissam non potest Religiosus testamentum ante professionem factum revocare.
- 55 Potest tamen testamentum suum ante professionem factum declarare.
- 56 Monasterio nihil, excepto victu, & vestitu, potest tribui à parentibus, vel propinquis, aut Curatoribus Novitii, ex bonis ejusdem Novitii, sub pœna excommunicationis incurrendæ à dantibus, & accipientibus.
- 57 Immo sub eadem pœna neque potest aliquid dari, & recipi ex bonis propriis parentum, vel consanguineorum.
- 58 Unde Pater nequit dare paramentum altaris Religioni, ubi ejus filius est in novitiatu.
- 59 Insuper neque Novitius potest in ingressu aliquid donare monasterio, etiamsi sit sui juris, & non habeat parentes.
- 60 Excommunicatio lata à Tridentino in dantes, & accipientes aliquid ante professionem Novitii non incurritur ipso facto, nec est Sedi Apostolicæ reservata.
- 61 Pacta, seu conventiones, quibus Regulares utriusque sexus exigunt à parentibus Novitii, seu Novitiæ aliquam pecuniæ summam convivii causa tempore ejus vestitionis, vel professionis, prohibentur sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, & Papæ reservatæ.
- 62 An hujusmodi pacta sint etiam comprehensa in dict. cap. 16. Concilii Tridentini.
- 63 De hoc remissive.
- 64 Monialibus prohibitum est dotes accipere ante professionem novitiarum etiam sub nomine depositi, quamvis præstetur cautio de illis restituendis professione non secuta.
- 65 Hinc improbatum cautela, ut depositarius totum, quod in depositum recipit, monasterio consignet ante novitiarum professionem.
- 66 Novitio egredienti, vel ejecto restitui debent omnia bona, quæ secum tulit, nec quid minimum ex eis retinere possunt Superiores Regulares, quod ut recte fiat, Episcopus potest per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, eos ad id compellere.
- 67 Immo Novitio exeunte, aut decedente ante sequutam professionem, nec retineri possunt per monasterium bona ipsi donata etiam servata solemnitate, & forma Concilii.
- 68 Habitus tamen Religionis non est restituendus Novitio, sed illius pretium.
- 69 Novitius sponte, vel coacte egrediens tenetur solvere expensas in sui victum, & vestitum, & in alia necessaria, & consueta à monasterio factas, si de eorum solutione pactum intercesserit inter Novitium, & monasterium, aut extet legitima consuetudo eas solvendi.
- 70 Non tenetur tamen Novitius solvere dictas expensas, ubi non intercesserit tale pactum, aut non extet talis legitima consuetudo, ut in nostra Religione de corpore Observantiæ, & Capuccinorum.
- 71 Dos Novitiæ decedentis ante professionem debet heredibus restitui una cum fructibus deducto tamen illius victu, & vestitu.
- 72 Immo hoc etiam procedit, non obstante pacto, ut si puella post annum decesserit, facta, vel non facta professione, dos monasterio acquiratur.
- 73 Licentia Episcopi, seu ejus Vicarii requisita pro renunciatione faciendâ à Novitio intra duos menses proximos ante professionem debet intervenire in ipso actu renunciationis.
- 74 Episcopus confirmatus, nondum consecratus potest concedere sua diœcesi Novitio talem licentiam ad renunciandum.
- 75 Archiepiscopus licet pallium nondum receperit, potest hujusmodi licentiam in sua diœcesi concedere.
- 76 Capitulum Sede vacante seu Vicarius Capitularis potest concedere eandem licentiam.
- 77 Abbates, & alii Prælati habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, nullique Episcopo subjecti possunt in suis diœcesibus hanc licentiam concedere.
- 78 Prælati Regulares non possunt hanc licentiam concedere etiam in monasteriis exemptis, & sibi subjectis.
- 79 Formam laicorum statuto præscritam nequaquam oportet servare in renunciationibus, quæ fiunt à Novitiis intra prolationis annum.
- 80 Non est necesse, quod renunciatio bonorum, ut sit valida, fiat à Novitio integro bimestri ante professionem, sed satis est, ut fiat intra totum bimestre ante professionem quamvis immediate ante ipsam.
- 81 Bimestre hoc computandum est de momento in momentum, & secundum quod occurrit mensis in calendario.
- 82 Renunciatio facta à Novitio per duos menses ante professionem tenet, licet ante expletum decimum sextum annum.
- 83 Ex quacumque causa contingat professionem protrahi ultra annum, valet renunciatio facta à Novitio post decimum noviciatus mensem.
- 84 Renunciatio à Novitio excedente ætatem 16. annorum facta absque solemnitate requisita à Concilio, est invalida.
- 85 Renunciatio facta per eum qui nulliter emisit professionem, si postea cognita invaliditate iterum valide professus sit declarans nolle denuo bonis renunciare, quatenus prior renunciatio non sustineatur, est nulla.
- 86 Deferre habitum Novitiorum non est de essentia & necessitate anni probationis ad validitatem professionis, sed sufficit deferre habitum Religionis, seu professorum.
- 87 Novitius deferens per annum habitum Religionis, completo integro anno probationis censetur tacite professus, si habitus, quem defert, sit patenter indistinctus ab habitu professorum, & aliunde concurrant aliæ qualitates requisitæ.
- 88 Secus autem si habitus Novitiorum sit patenti distinctione distinctus ab habitu professorum.

- 89 Novitii sine titulo beneficii, vel patrimonii, aut pensionis nequeunt promoveri ad Sacros Ordines.
- 90 Et hoc ipsum habet locum non solum in Novitiis, seu non professis, sed etiam in nulliter professis.
- 91 Patres autem Societatis Jesu, qui tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiae in Societate emisserunt, de licentia Praepositi Generalis possunt promoveri ad Sacros Ordines absque titulo etiam ante solemnem professionem.
- 92 Patribus Societatis Jesu sic ordinatis nulla debentur alimenta à dicta Societate, si contingat eos ante solemnem professionem à Praeposito Generali à dicta Societate dimitti.
- 93 Novitii non possunt promoveri ad ordines Minores à suis Superioribus Abbatibus Regularibus.
- 94 Unde Novitii respectu Minorum Ordinum ordinandi sunt à proprio Episcopo.
- 95 Episcopus proprius est Episcopus loci monasterii, in quo Novitius agit novitiatum.
- 96 Novitii post professionem collocandi sunt in professorio, seu Conventu secundi novitiatus.
- 97 In novitiatibus, & professoriis est exacte observanda vita communis.
- 98 Adducuntur decreta super receptione, & educatione Novitiorum à Clemente VIII. edita.
- 99 Adducitur insuper decretum Innocentii XI. super Conventibus novitiatus, & recollectionis Minorum de Observantia, & super iis, quae in eisdem Conventibus servari debent.
- 100 Alia remissive.
- 101 Receptus pro laico, seu converso an possit transire ad statum clericalem, remissive.
- 102 Novitii in quibus instruendi.
- 103 Ex quodam nostri Ordinis Novitio originem habuit devotio Coronae Beatissimae V. M. septem decadum in honorem suorum septem Gaudiorum.
- 104 Subnectuntur Supplementa Auctoris, ad n. 105.
- 106 Add. inseruntur, ad fin.

1 NOVITIATUS annus institutus est, ut Religio probet mores Novitii, & Novitius austeritatem Religionis; textu expresso in cap. Ad Apostolicam 16. de Regularibus, & cap. Is quæst. 1. & cap. Non solum 2. de Regularibus in 6. Novitiatus annus, sive in masculis, sive foeminis incipit solum à die susceptionis habitus, sive ab eo die, qua in habitu Religionis Novitii, seu Novitiæ incipiunt sequi communem aliorum Religiosorum, seu Religiosarum vitam; Sic expresse statuit Concilium Tridentinum cap. 15. sess. 25. de Regular.

2 Alia plurima quoad Novitiatus annum, vide verb. Annus probationis, seu Novitiatus à num. 3. ad n. 44. usque in finem, ne inutilis fiat repetitio.

3 Novitiatus de licentia Superioris, & justa causa potest fieri partim in uno Conventu designato, ac partim in alio item designato; Sic declarasse S. Congreg. Concil. referunt Passerinus de statu homin. tom. 3. quæst. 189. & Mattheucc. Officialis Curiae quod Novitios, capit. 34.

4 Novitios ad habitum recipere de jure communi pertinet ad Prælatum, & Conventum simul, itaut nec Conventus sine Prælato, nec Prælatus sine Conventu possit ad Religionem aliquem recipere, ut habetur expresse in cap. Novit. 4. De his, quae fiunt à Prælato sine consensu Capituli, & concordat cap. Quanto 5. & cap. Ea noscitur 6. eodem tit. & cap. Congregatio ultim. caus. 16. quæst. 7.

5 Regulariter tamen debent attendi constitutiones, consuetudines, y privilegia cujuscumque Religionis pro receptione suorum respective Novitiorum, prout aperte habetur in cap. final. de Regular. in 6. ibi: »Si ad solum Abbatem pertineat creatio Monachorum, eo defuncto, nequibit novus Monachus à Conventu creari; »alias poterit, si eorum creatio spectat ad utrumque insimul.«

6 Unde si Novitius in aliqua Religione recipiatur à non habente auctoritatem secundum suas peculiare leges, seu constitutiones, talis receptio es nulla, & ipse

Novitius potest à legitimis superioribus spoliari, & à Religione dimitti; argum. cit. juribus sup. num. 5. quia ex defectu potestatis, seu auctoritatis corrumpitur actus; non enim valet, quod ab aliquo fit, quando id ab eo solo fieri non potest sine interventu, seu consensu, vel licentia alterius; leg. Titium 47. ff. de administ. Tutor. adeoque talis receptio ipso jure est nulla, ex quo facta sit contra jus, quod irritat, & annullat contrarium factum; leg. Non dubium 5. Cod. de legibus & constitutionibus, Donat. prax. rer. Regular. t. 2. p. 2. tract. 1. quæst. 4. cum pluribus ibi citatis.

(Vide lit. A pag. 188. num. 9. in nov. ad add. lit. C pag. 159. num. 26. & pag. 244. ac lit. D pag. 96. col. 1. in add. nov. 32. tit. 4. p. 3. Vide verb. Arbitr. leg. 15. 17. & 18. tit. 22. p. 3. cum verb. Sententia, pag. 283. col. 2.)

Novitii in Ordine Fratrum Minorum de Observantia non possunt admitti ad professionem, nisi ter in anno Novitiatus, hoc est quarto quoque mense per vota secreta à majori parti fratrum in eo Conventu à duobus mensibus actu ibi de familia existentium, habiles fuerint inventi; sic expresse statuit Innocentius X. const. incip. Ad propagandam:: In paritate votorum debent vota ferri usque ad tertiam vicem, & si semper fuerint paria, debet Novitius expelli absque ulteriore computatione, nisi aliter in Domino censuerit Pater Provincialis, qui in hoc votum decisivum ferre, vel aliam computationem imponere potest, ut expresse fuit sancitum in novissimo Capitulo Generali Mediolani in Conventu S. Angeli celebrato die 4 Junii 1729. cui ipse interfui, dum licet immerito, Ministrum agerem Provinciale. Ibi enim in constitutionibus pro Cismontana Familia num. 48. statutum fuit præcise, ut sequitur: »in paritate votorum, »dum tertia vice feruntur pro Novitiis ad professionem »admittendis, statuitur, ut absque ulla ulteriori computatione Novitius expellatur, nisi aliter in Domino censuerit P. Provincialis, qui in hoc votum decisivum habere, vel aliam computationem imponere valeat.«

Religiosi consentientes, & concurrentes ad expulsiōnem Novitii habilis per denegationem suffragii absque legitima causa peccant mortaliter, quia gravem injuriam faciunt Religioni eam privando idoneo Religioso, & etiam Novitio, qui peracto probationis anno, & habilis repertus jus habet ad Religionem, & insuper contrafaciunt in re gravi Concilio Tridentino, quod cap. 16. sess. 25. Regularibus præcipit, ut Novitii reperti habiles, finito anno Novitiatus ad professionem admittantur; Sic etiam peccant mortaliter Religiosi admittentes per sua favorabilia suffragia ad Religionem Novitios certo cognitos inhabiles, quia per admissionem talium inhabilium Novitiorum grave damnum, & deplorabile præjudicium infertur Religioni. Communis.

Novitii non tenentur ad statuta, & præcepta Regulæ ex debito justitiæ, quia nondum sunt proprie Religiosi, nec perfecte partes illius Religionis, ut dicitur expresse in cap. Religioso 21. de sentent. excomm. in 6. & obligatio observandi Regulam ex debito justitiæ nascitur ex voto & promissionem Professorum. Communis. Tenentur tamen ad ea ex quadam decentia, quia dignum est, ut qui similem cum aliis vitam suscipiunt, similem sentiant in legibus disciplinam, ut expresse dicitur in cap. Recolentes 3. vers. Si enim de statu Monachor. Tum quia eorum probatio id exigit, ut probentur in spiritu, quo venerunt; Communis.

Novitii non subjiciuntur casibus reservatis à Superioribus suæ Religionis, nec casibus reservatis ab Episcopo loci, unde non possunt innodari censuris nec ab Episcopo, nec à Superiori Religionis, quia sunt in statu neutro, idest nec vere subditi Episcopi, nec Superioris Religionis, sed sunt in statu medio per abnegationem extremorum in odiosis; arg. cap. Odia 15. de Regular. juris in 6. ibi: Odia restringi, & favores convenit ampliari, Alphons. de Leon. de potest. Confessarii p. 2. recollect. 11. num. 137. & de censuris recollect. 2. num. 265. in fin.; Graff. in Append. lib. 1. cap. 7. num. 69. Nald. in Summa verb. Novitius: Donat. prax. rerum Regular. tom. 2. part. 2. tract. 6. quæst. 2. num. 4. & 5. cum aliis ibi citatis, & ibid. quæst. 15. num. 2. & 5.

Tamburinus *de Jure Abbat. disputat.* 15. *quæst.* 5. & alii. (Vide *lit. F pag. 6. num. 47. leg. 4. tit. 15. part. 4. 2. tit. 5. 56. tit. 6. p. 1. 15. tit. 15. ejusd. p.*)

14 Hinc Novitii possunt sine alia licentia absolvi à quolibet Confessario approbato pro fratribus sine expressa exclusione Novitiorum. Vide *verb. Approbatio art. 2. num. 2. & seq.* Insuper Novitii absque licentia Prælatorum Ordinis possunt valide confiteri, & absolvi à peccatis etiam in Religione reservatis per quemcumque Confessarium, sive Secularem, sive Regularem ab Ordinario loci pro Secularibus approbatum. Vide *dict. verb. Approbatio art. 2. num. 5. & sequent.*

15 16 Novitii, seu Seculares nondum induti, de brevi tamen induendi, & jam in Novitiatum admissi, ut sic sub obedientia Prælati, & disciplina Magistri Novitiorum per aliquot dies incipiant experiri Religionis austeritates, possunt à Confessariis etiam à solo Prælato Regulari approbatis absolvi ab omni excommunicatione, & censura, etiam ab homine generaliter lata; D. Antonius 3. *part. tit. 24. cap. 77. §. 1. Corduba lib. 1. quæst. 30. Rodrig. tom. 1. Quæst. Regular. quæst. 20. art. 21. & Communis aliorum per plurima privilegia ad id à Summis Pontificibus Regularibus concessa. Immo si dicti juvenes, dum sic sunt in monasterio, infirmentur, possunt omnia Sacramenta recipere à Regularibus dicti monasterii; & si decedant, possunt in eorum ecclesia tumulari, inconsulto Parocho, & quarta funeris non soluta; tales enim gaudent omnibus Fratrum & Novitiorum privilegiis, quia de proximo accingendus in favorabilibus habetur pro accinto; *l. penult. ff. de milit. testam. & l. Item legato 47. §. 1. ff. de Leg. 3. & partus conceptus (ut sunt tales juvenes de proximo induendi, & jam stantes in utero Religionis) in his, quæ concernunt præservationem, ut producantur ad esse, gaudet privilegio Natorum, prout aperte colligitur ex *l. Prægnantis, ff. de pænis, & l. Qui in utero, ff. de stat. hom. Donat. loc. cit. tract. 1. quæst. 18. per tot. cum variis aliis ibi citatis; vide verb. Moniales art. 1. num. 61. & verb. Sepultura num. 31. (Vide *leg. 3. tit. 23. p. 4. & verb. Feudum, art. 3. num. 45. cum verb. Poena in novis.*)***

17 18 Novitii, & Novitiæ in articulo mortis existentes, etiam anno Novitiatu non completo, si sint in ætate legitima, possunt professionem emittere; Sic expresse concessit S. Pius V. Novitiis Monialibus S. P. Dominici *const. incip. Summi Sacerdotis cura:* qua concessione gaudent per communicationem etiam Novitii, & Novitiæ aliarum Religionum. Si tamen hujusmodi Novitii, & Novitiæ convaluerint, debent suo Novitiatu tempore completo iterum profiteri; Sic censuit Sac. Congr. Conc. *in una Ordinis S. P. Francisci Min. de Observantia die 20. Martii 1649. ad cap. 15. sess. 25. de Regularibus apud Pignatell. tom. 2. consult. 356.*

19 20 Novitii, & Novitiæ gaudent omnibus privilegiis suæ respectivæ Religionis, adeoque gaudent etiam privilegio fori, & canonis; *cap. Religioso 20. §. Quamvis de sent. excomm. in 6. & gaudent etiam Indulgentiis, quibus gaudent Professi; Pellizar. in manual. Regular. tom. 1. tract. 2. cap. 7. num. 1. Portell. de dub. Regular. verb. Novitius num. 54. Reiffenstuel lib. 3. Decret. tit. 31. num. 115. & alii communiter. Insuper specialiter lucrantur Indulgentiam plenariam diebus, quibus sacrum induunt habitum, & professionem emittunt, si confessi SS. Eucharistiæ Sacramentum sumserint; Paulus V. constitut. *incip. Romanus Pontifex:* Novitii soli de more recitantes in choro horas canonicas satisfaciunt præcepto loco Professorum, dummodo tot numero adsint, quod requiruntur ad constituendum corpus communitatis, sive collegium, scilicet saltém tres, quia tres faciunt collegium; *l. Neratius 85. de verb. significat. ibi: Neratius Priscus tres facere existimat collegium, & hoc magis sequendum est, & sic tenent Donat. tom. 2. tract. 6. quæst. 22. Reiffenstuel lib. 3. decretal. tit. 31. n. 116. & alii. Vid. verb. Officium divinum, art. 1. num. 43. & 44.**

21 22 Beneficium Clerici ingredientis Religionem non potest ab Episcopo alteri conferri intra annum Novitiatu ipsius; *Communis* textu expresso *in cap. Beneficium 4. de Regular. in 6. ibi: Beneficium illius, qui religio-*

nem ingreditur, non est infra probationis annum alicui conferendum. Et interim durante tempore Novitiatu per alium beneficii functiones, & onera præstari debent assignata ei congrua sustentatione de redditibus ipsius beneficii; Communis textu expresso *in cit. cap. Beneficium, ibi: Sed interim eidem beneficio per alium deserviri debet assignata sibi congrua de ipsius proventibus portione.*

Talis congrua quantitas determinari debet ab Episcopo loci; *Glossa ibid. verb. Sed interim: Barbosa in dict. cap. Beneficium num. 8. Sanchez lib. 7. moral. cap. 4. num. 14. Pirhing. lib. 3. decret. tit. 31. num. 76. Reiff. ibid. num. 119. & alii communiter. Residui autem fructus reservandi sunt, atque restituendi Novitio, tamquam vero Beneficiato, si exeat; Sanchez loc. cit. num. 10. Pirhing. loc. cit. num. 76. Reiffenstuel. loc. cit. num. 119. & alii passim. Si vero Novitius Beneficiatus professionem emittat, restituendi sunt monasterio; in illis enim succedit monasterium, si successionis sit capax, sicut in aliis bonis Professi, nisi ante professionem aliter de illis disposerit; Sanchez loc. citat. num. 19. Pirhing. loco citato num. 76. & alii; Reiffenstuel tamen loc. cit. vult restituendos esse non monasterio, sed ecclesiæ, seu ad causas pias applicandos tamquam fructus mere ecclesiasticos superfluos.*

Si Novitii beneficium habeat annexum jus eligendi, seu suffragandi in electione, ut si Novitius erat Canonicus alicujus Cathedralis, vacante intra annum sui Novitiatu Prælatura, si ipse velit electioni interesse excludi non potest; quia retinet adhuc verum suum jus ad talem electionem, cum nec beneficio nec fructibus, & effectibus ejus sit privatus. Sanchez loc. cit. num. 10. Pirhing. loc. cit. num. 118. Suarez tom. 5. cap. 16. numer. 16. & alii. Non est tamen necessario vocandus, & ipso non reclamante, possunt alii ad electionem libere, & valide procedere, quia cum se ipsum sponte à seculo segregaverit, merito reputatur inter absentes, & remotos, qui nec solent, nec debent vocari. *Glossa in citat. cap. Beneficium, verb. Conferendum in fine, Joann. Andr. & Franc. ibid. num. 2. Barbosa ibid. num. 13. Sanch. loc. cit. num. 10. Pirhing. loc. cit. num. 75. Reiffenstuel loc. cit. num. 118. Silvester verb. Religio 5. quæst. 11. Suarez loc. cit. num. 16. & alii.*

Novitii, ut valide renunciationem, seu obligationem irrevocabilem faciant de suis bonis, & juribus temporalibus, ultra solemnitates juris communis debent necessario observare alias duas specialiter statutas à Concilio Tridentino *sess. 25. de Regular. cap. 16. videlicet quod talis renunciatio fiat cum licentia Episcopi, vel ejus Vicarii, & intra duos menses proximos ante professionem ibi: "Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum juramento, vel in favorem cujuscunque causæ piæ valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non alias intelligatur effectum suum sortiri nisi secuta professione, aliter vero facta etiam cum hujus favoris expressa renunciatione, etiam jurata, sit irrita & nullius effectus."* (Vide *verb. Testamentum, in novis.*)

Vi hujus Tridentini Concilii decreti prohibentur, & irritantur omnes tam lucrativi, quam onerosi inter vivos contractus, quibus Novitii libertas deserendi Religionem possit aequaliter impediri. *Communis*, arg. textus ipsius Concilii, ibi: *Ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel majorem partem substantiæ suæ monasterium (si huic renuntiavit) possideat (seu alii possideant) nec facile, si discesserit, id recuperare possit. Et revera quod prohibeantur, & irritentur omnes tales contractus aperte demonstrat Concilium per ly nulla... obligatio, nomine cujus veniunt omnes contractus, arg. leg. Omnes 1. ff. de Novationibus, leg. Veluti 25. de Verbor. obligat. sicut è contra contractum apellatione veniunt obligationes; leg. Labeo 19. ff. de verbor. significationi. (Leg. 28. 33. & 38. tit. 11. p. 5. 2. tit. 33. p. 7.)*

Item prohibentur, & irritantur omnes donationes nobiles, seu magni momenti, quia per ipsas recurrit finis Concilii: *Ne hac occasione discedere nequeat &c.*

- 33 Donatio enim est vera species renunciationis, & obligationis. *Communis arg. cit. Jurib.* Item prohibentur, & irritantur omnes remissiones debitorum notabilium, quia tales remissiones sunt quædam species donationis, & renunciationis, quæ possunt minuere Novitii libertatem ad egrediendum contra finem expressum Concilii Tridentini. *Communis.* Item prohibentur, & irritantur renunciationes, & donationes etiam jurium ad futuras hæreditates: Quælibet enim renunciatio potens minuere libertatem egrediendi declaratur à Concilio irrita, ibi: *Nulla quoque renunciatio.* Tales autem sunt dictæ renunciationes, & donationes, etiam jurium ad futuras hæreditates, adeoque &c. *Communis.*
- 34 Vi dicti Conc. Trid. non prohibentur, nec irritantur testamenta, & aliæ depositiones mortis causa factæ, adeoque semper valent, sive fiant ante ingressum Religionis, sive post ingressum quocumque die intra annum Novitiatu sine licentia Episcopi, aut ejus Vicarii, & etiam ante dictos duos menses proximos ante professionem, dummodo habeant cetera alia juris requisita, quia testamenta, & aliæ dispositiones mortis causa factæ, ut codicilli, donationes mortis causa &c. nec renunciationes, nec obligationes irrevocabiles sunt, quum toties, quoties voluerit Novitius, ante professionem possit pro libitu suo ea revocare, adeoque cum sit nec in minimo lædant libertatem Novitii egrediendi à Religione, non prohibentur, nec irritantur à Concilio in dicto decreto, quod pro unico fine prohibitionis, & irritationis respicit conservationem talis libertatis Novitii egrediendi à Religione, ibi: *Ne hac occasione discedere nequeat &c.* Sic tenent Doctores communiter, & sic expresse declaravit Sac. Congr. Concil. teste Fagnano *lib. 2. decret. cap.* In præsentato 8. *de probationibus num. 50.*
- 35 Item non prohibentur, nec irritantur illi contractus onerosi, vi quorum Novitius tantum recipit, quantum det, ut sunt emtiones, locationes, & hujusmodi, in his enim contractibus nec in minimo læditur libertas Novitii exeundi à Religione, cum tantum recipiendo, quantum dat, nihil à parte rei perdat. *Communis.*
- 36 Item non prohibentur, nec irritantur renunciationes, & obligationes, quæ fiunt ante ingressum, & absque intuitu ingressus in Religionem, seu sine animo eam ingrediendi, quamvis postea progressu temporis ingressus contingeret, quia intentio Concilii sola fuit prohibere illas renunciationes, & obligationes, quæ fiunt intuitu Religionis, & liberum impediunt egressum, ibi: *Ne hac occasione discedere nequeat &c.*
- 37 Immo neque prohibentur, neque irritantur renunciationes, donationes, & obligationes factæ ante ingressum Religionis, etiam intuitu, & causa ipsius ingressus Religionis. Sic expresse Rota *part. 5. tom. 1. recent. decis. 125. num. 24.* ubi dicit sic declarasse Sac. Cong. Concilii, & *part. 12. decis. 245. num. 6.* & quod late discusso hoc articulo, sic fuit responsum in *Romana donationis 1. Februar. 1640. coram Reverendiss. Terraconen. & in Romana successionis de Comitibus 12. Januarii 1642. coram Reverendissimo Decano* cum aliis pluribus congestis per Adden. *ad decis. 586. num. 2. part. 5. tom. 2. recent.* Quamvis enim adsint declarationes Sacræ Congregationis Concilii, in quibus declaratum fuit, Tridentinum comprehendere non solum donationes, & renunciationes factas à Novitiis intra duos menses proximos ante professionem, sed etiam illas, quæ fiunt ante ingressum Religionis cum narrativa, & mentione expressi ipsius ingressus, vel cum conditione, quatenus donans profiteatur. Rota *part. 5. tom. 2. decis. 586. num. 17.* Quæ fundatur in ea ratione, quod cum Concilium reprobaverit donationes à Novitiis non factas intra duos menses ante professionem, ne ob timorem non recuperandi bona donata adimeretur Novitii libertas egrediendi, ita ex eadem ratione censendas esse prohibitas donationes factas ante ingressum. Rota *ibid. num. 18. & 19.* Unde inferebatur, contrarium tenentes intelligendos esse de donationibus simpliciter, & sine mentione, neque intuitu ingressus factis. Rota *ibid. numer. 30.*
- 38 Verum revocatis antiquis declarationibus, eadem Sacra Congregat. Concilii declaravit, & per plura alia

tribunalia definitum fuit, dictum Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 16. de Regularibus* non habere locum, quando donatio, vel renunciatio fit ante ingressum intuitu ingressus Religionis, Annotat. *ad decis. 586. num. 22.* ubi pro hac opinione referuntur 38. Auctores, & inter alios Passerin. *de privil. Minorum cap. 37.* ubi refert, quod pro hac opinione fuit judicatum: Menochius *in addit. lib. 2. cap. 430. num. 3.* ubi miratur de Navarr. & Molina, qui tenuerunt contrarium; Roderic. *quest. Regular. tom. 2. quest. 47. art. 8.* ubi dicit, quod pro hac opinione fuit judicatum, & refert, quod pro ea consuluerunt quamplures ibi nominati; Hector Capycius *Latro decis. 31. num. 7.* ubi dicit, quod hæc opinio frequentiori DD. calculo est approbata, decisionibus Supremorum Tribunalium roborata, & declarationibus Eminentissimorum Cardin. Sac. Congreg. Concil. sic est interpretata; Rota *in Tarentina donationis 3. Februar. 1607. coram Sacrato, & in Parmen. Transactionis coram Durand. decis. 121. num. 39. in impressis in Perusin. hæreditatis 10. Decemb. 1620. coram bonæ memor. Cardin. Virili, Diana resolut. moral. tom. 3. tract. 2. de dub. Regular. cap. 55.* ubi pro hac opinione refert de verbo ad verbum declarationem Sacræ Congreg. Concilii. Et hanc opinionem tenent Fagnanus *lib. 4. decretal. in cap. Statuimus 23. de Regularibus à num. 42.* Sanchez *lib. 1. moral. cap. 5. num. 4.* Donatus *prax. rerum Regular. tom. 2. tract. 7. q. 20.* qui omnes referunt ita declarasse Sacram Congregationem Concilii, & Barbosa *in Summa Apostol. decis. verb. Renunciatio Novitii num. 1.* ubi cum pluribus aliis refert sic fuisse decisum à Sacra Congreg. Concilii, & Collectan. in Concil. Trident. *cit. sess. 25. cap. 16. de Regul. num. 18.* ubi dicit, quod illa verba Concilii *ante facta* intelligi debeant de renunciatione tantum facta post ingressum Religionis, ac proinde, quod secularis ante habitus susceptionem, & novitiatu ingressum, possit etiam intuitu ejusdem ingressus valide de suis bonis disponere, illa renunciando, donando, seu obligando absque solemnitate requisita à Concilio *in dict. cap. 16. sess. 25. de Regularibus*, & ibi citat Rotam, & 35. Auctores, & in fine addit, quod ideo donationem factam per filium patri per paucos dies ante ingressum Religionis, seu habitus susceptionem intuitu, & contemplatione ejusdem Religionis esse validam tenetur expresse Aldan. *in compend. canonic. resolut. lib. 2. tit. 8. num. 15.* ubi refert sic fuisse decisum *sub die 13. Apr. 1630.* Et hanc sententiam probabilem censent Layman *lib. 3. tract. 5. cap. 7. num. 7.* Pirhing. *lib. 3. decretal. tit. 31. num. 81* & alii plures, Reiffenstuel *lib. 3. decretal. tit. 31. num. 142.* quamvis ipse *ibid. à num. 145. ad 152.* cum pluribus aliis defendat contrarium, uti etiam defendunt 15. Doctores apud Barbosam *loc. cit. num. 18. in fine*, existimantes renunciationem, seu donationem factam ab existente adhuc in seculo prætextu, & intuitu ingressus Religionis nullam, & invalidam esse sine solemnitate requisita à Concilio *loc. cit.*

Ratio autem nostræ sententiæ est, quia cum dictum 40
decretum Concilii sit correctorium juris communis, non debet intelligi, nisi in casu suo, nec est extendendum ad alios, quamvis paritas urgeret rationis, annotat. *ad decis. 486. num. 23. part. 5. tom. 2.* Rota *recentior. argument. cap.* Quæ à jure 28. *de regul. juris in 6.* ibi; *Quæ à jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahendæ:* (Vide supr. *num. 13.*) Tum quia in dubio textus est intelligendus juxta Rubricam sub qua existit, cum unusquisque textus congruis subdatur titulis; *argument. leg.* Dedit nobis 3. §. 13. Si quid autem, & §. 18. Si vero:: cum similibus: Rubrica autem Concilii est *de Regularibus*, qualis non est, qui adhuc existit in seculo, quamvis Religionem ingredi intendat, adeoque &c. Tum etiam quia dictum *cap. 16. sess. 25.* est continuativum *capitis 15.* immediate antecedentis, ut patet ex illa particula *quoque* sub initio posita, ibi: *Nulla quoque renunciatio*, cujus dictionis natura est copulare sequentia antecedentibus; *arg. §. 7.* Prætorum quoque, *tit. 2. institutionum de jure naturali, cap. autem 15.* immediate præcedens expresse agit de solis Novitiis, ut clare patet ex textu, adeoque etiam

etiam de solis Novitiis est intelligendum *dict. cap. 16.* immediate sequens per illam particulam quoque cum antecedenti copulatum.

41 Unde hanc sententiam mordicus tuetur Fagnan. in *cit. cap. Statuimus 23. de Regularib. à num. 42. ad 47.* ubi testatur eam contra Navarr. sæpius probasse Sacram Congregat. Concilii; aliquando enim, dicit ipse, censuit *dict. cap. 16. sess. 25. de Regularib.* sibi locum non vindicare in donationibus factis ante susceptum habitum probationis, sicuti etiam reperitur adnotatum in calce prædictorum *Consil. Navarr. 81. & 82.* & alia consulta: „An illud caput comprehendat renunciaciones factas ante ingressum, illius tamen contemplatione: „Respondit; Non comprehendere renunciaciones factas ante ingressum, hoc est ante habitus susceptionem;“ Quinimmo præsuppositis duabus Congregationis declarationibus super *dict. cap. 16.* altera, quod minime infringantur renunciaciones factæ ante ingressum Religionis, altera, quod ex eo decreto renunciaciones factæ in ipso ingressu non valeant; Quæsitum est: „An cum Clarix Buccapadulia renunciaverit bonis tam paternis, quam maternis eadem die, qua ingressa fuit monasterium, prædicta ejus renunciatio sufficiat, an nova requiratur ante professionem, juxta formam à Concilio præscriptam? Die 22. Junii 1613. Sac. Congreg. censuit decretum cap. 16. non vindicare sibi locum in renunciacionibus factis ante actum seu momentum susceptionis habitus, ac propterea ex eo decreto præscriptam renunciacionem non esse nullam.“ Sic ad litteram refert Fagnan. *loc. cit. num. 47.*

42 Novitii sine solemnitatibus à Concilio in *dict. cap. 16.* requisitis, possunt valide, & licite facere modicas eleemosynas, & modicas donationes Deo, seu B. Mariæ, vel Sanctis, quia in similibus modicis eleemosynis, & donationibus respectu bonorum, & facultatem Novitii cessat finis prohibitionis Concilii, nempe: *Ne hac occasione discedere nequeat.* Garcias, Azorius, Lezana, Tamburin. Sanchez, Peregrin. & alii citati, & secuti à Barbosa supra *dict. sess. 2. cap. 16. num. 7. & 8.*

43 Renunciatio facta ad favorem Patrum Societatis Jesu per Novitium inter Patres dictæ Societatis est valida, non obstante, quod non fuerit facta cum licentia Episcopi. Sic decisum fuisse in *Neapolitana 20. Martii 1621.* referunt Sellius in *Selectis Canonic. cap. 19. num. 15.* & Barbosa super Tridentin. *dict. sess. 25. cap. 16. num. 29.*

44 Immo Novitii Societatis Jesu possunt renunciare bonis in favorem Societatis, vel cujuscumque, non servata forma Concilii, nec expectato bimestri proximo ante professionem. Aldanus enim in *compend. canonic. resolut. lib. 1. tit. 16. num. 10.* & Barbosa *loc. cit. num. 41.* referunt fuisse decisum, quod Patres Societatis Jesu dicto decreto Concilii non solum excepti sunt quoad emittendam professionem, sed etiam quoad obligationes, & renunciaciones, adeo ut hæc etiam ab eorum Novitiis quandocumque, & sine cujusvis licentia factæ nullitati dicti decreti minime subjaceant.

45 Novitiis Societatis Jesu, qui post vota simplicia, ante tamen solemnem professionem à dicta Societate ab ejusdem Præposito Generali juxta facultatem sibi à Sede Apostolica concessam dimittuntur, nulla ab eadem Societate debentur alimenta, aut congrua sustentatio, licet dum in ea viverent, titulo Religiosæ paupertatis ad Sacros etiam Presbyteratus Ordines promoti fuerint. Sic novissime statuit Benedictus XIII. constit. 45. *incip. Injuncti Nobis:*

46 Novitius habens beneficium ecclesiasticum, nequit illud renunciare, non servata solemnitate à Concilio requisita. Sic declaravit Sacra Congregat. Concilii apud Fagnan. in *cap. Statuimus 23. de Regularib. num. 19.* Matthæuc. *officialis Curie cap. 43. num. 31.* & tenent Flaminius *de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 13. à num. 4.* Sperell. *decis. 16. num. 49.* Navarr. in *Lucerna Regular. verb. Renunciatio bonorum num. 4.* Tamburin. *de jure Abbatum tom. 3. disp. 6. quæst. 10. n. 12.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 16. num. 12.* Sanchez *lib. moral. cap. 5. num. 38.* Majol. Campanil. Azorius, Molfesius, Cavalier. Miranda, & alii plures

apud Barbosam super Trident. *loc. cit. num. 13.* quamvis ipse cum Garcia teneat contrarium.

Donatio facta Novitio cum solemnitate à Concilio requisita, ad hoc, ut sit firma, requiritur, ut professio sit valida. Sanchez *lib. 7. moral. cap. 5. num. 55.* Lezana, Tambur. Peregrin. Bartholomæus à S. Fausto, Peyrin. citati, & secuti à Barbosa *loc. cit. num. 15.* Unde si Novitius ad seculum redeat, vel si forte moriatur ante factam validam professionem, donatio irrita est. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. part. 3. alleg. 99. n. 11. & loc. cit. num. 15.* cum Navarr. Sanchez, Passarel. Bartholomæo à S. Fausto, Honded. Fr. Emman. Peyrin. Bartholomæo de Vecchis, Peregrin. ibi citatis, Fagnan. in *cit. cap. Statuimus num. 35. & 36.* ubi refert sic fuisse decisum à Sacra Congregatione Conc.

Ratificata vero professione, si illa nulliter emissa fuerit, censetur quoque renunciatio ratificata, & valida, dummodo in ratificatione expresse non declaret se nolle denuo bonis renunciare. Vide *infra num. 65.* Barbosa *loc. cit. num. 16.* cum Aloysio Riccio, Tamb. Sanchez, Peregrin. ibi citatis.

Novitius si servata solemnitate Concilii renuntiaverit legitimam, & emissa professione sit factus Episcopus, recuperat jus succedendi in dicta legitima etiam quoad renunciata, ad favorem tamen suæ Ecclesiæ. Sic decisum fuisse *sub die 11. Januarii 1631.* referunt Aldan. in *compendio canonic. resol. lib. 2. tit. 9. num. 10.* & Barbosa supra *Concil. loc. cit. num. 17.*

Novitius potest revocare testamentum à se factum, sive ante, sive post ingressum Religionis, & durante novitiatu aliud condere. *Communis.* Novitius in testamento nihil potest sibi reservare ad effectum testandi de illo post professionem, quia per professionem sibi adimit omnem facultatem testandi. *Communis;* & sic expresse statuit Sac. Congreg. Conc. in *Neapolitana 5. Julii 1628.* respondens non sustineri reservationem de aliquibus bonis sibi factam à quodam Milite Hierosolymitano in renunciacione facta bonorum ante professionem sub prætextu, ut de reservatis testari posset, apud Barbosam super Trident. *loc. cit. num. 22.* Potest tamen Novitius in suo testamento præcipere, ut aliquid ex ejus bonis etiam post suam professionem quotannis expendatur in pios usus, seu quod alicui solvatur annuum legatum, vel ne quid de eis alienetur, & hujusmodi; talis enim dispositio, cum sit facta in tempore, quo ipse libere poterat disponere de suis bonis, valet pro semper quoad licite in ea disposita. *Communis* cum Fagnan. *lib. 2. decretal. cap. In præsentia 8. de probationibus num. 13.* (Vide *verb. Testamentum, pag. 50. leg. 88. tit. 18. p. 3. ibi: Salvas todas las cosas:*)

Novitius si ante professionem testari omittat, succedit in ejus bona, actiones, & jura monasterium, si sit capax bonorum. *Authent. de Monachis §. Illud quoque, authent. Ingressi, cod. de Sacrosanctis Eccles. cap. Quia ingredientibus 7. cap. Perlatum est 8. cap. Si qua mulier 9. caus. 19. quæst. 3. cap. In præsentia 6. de probationibus,* cum similibus; si autem monasterium sit incapax successionis, uti Religio nostra Seraphica, succedunt consanguinei ab intestato. *Communis.*

(Consonant *leg. 2. tit. 7. 8. in fin. tit. 21. p. 1. 88. tit. 18. p. 3. 18. tit. 1. p. 6. verb. Regulares, lit. H pag. 184. col. 2. lit. T pag. 51. col. 1. D. Anton. Gom. tom. 1. cap. 5. num. 34. vers. Extende:* Spinus *specul. testam. glos. 14. num. 125.*)

Post professionem emissam non potest Religiosus testamentum ante professionem factam revocare. *Communis, argument. cap. Quia ingredientibus 2. de testament. cap. Non dicatis 11. caus. 19. quæst. 1. cap. Quia ingredientibus 7. caus. 16. quæst. 3. authent. Ingressi, cod. de Sacrosanctis Eccles. cum similibus.* Potest tamen testamentum suum ante professionem factum declarare, præcipue si testamentum dubiæ, & obscuræ voluntatis interpretatione indigeat, ipseque Religiosus declarationem verbis convenientem proferat. Sanchez *lib. 7. moral. cap. 11. num. 16.* Gozzadin. *consil. 41. num. 15. 16. 17.* Fr. Emmanuel *tom. 3. quæst. 69. art. 3.* Reginald. *lib. 18. cap. 27. num. 397.* Moneta *de comment. ultim. volunt. cap. 5. quæst. 1. num. 14.* Barbosa super Tri-

Trident. *loc. cit. num. 12.* Cum aliis ibi citatis contra Covarruv. *in cap. 2. de testament. num. 5. & 9.* Mirandam *in manual. Prælator. tom. 1. quæst. 23. art. 10.* Navarr. *in cap. Non dicatis 11. caus. 12. quæst. 1.* existimantes non posse Religiosum professum testamentum ante professionem à se factum post professionem declarare.

56 Monasterio nihil, exceptis victu, & vestitu, potest tribui à parentibus, vel propinquis, aut Curatoribus Novitii ex bonis ejusdem Novitii sub pœna excommunicationis incurrendæ à dantibus, & accipientibus, textu expresso in Concilio Tridentino *cit. sess. 25. de Regularibus cap. 16.* ibi: »Sed neque ante professionem excepto victu, & vestitu Novitii, vel Novitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut Curatoribus ejus monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel majorem partem substantiæ suæ monasterium possideat, nec facile, si discesserit, id recuperare possit, quin potius præcipit Sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, & ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant.« Fagnan. *in cit. cap. Statuimus num. 49. & 50.* & alii communiter.

57 Immo sub eadem pœna neque potest aliquid dari, & recipi ex bonis propriis parentum vel consanguineorum: Quamvis enim Concilii verba videantur restricta ad bona ipsius Novitii, tamen proposito dubio: »An quod disponitur *cap. 16. sess. 25. de Regularibus*, ne de bonis puellæ aliquid monasterio ante professionem tribuatur sub pœna anathematis, habeat locum, etiamsi aliquid tribuatur non ex puellæ propriis bonis, sed parentum, vel consanguineorum?« Sacra Congregat. censuit habere locum. Sic refert Fagnan. *loc. cit. num. 55.* Unde pater nequit dare paramentum altaris religioni, ubi ejus filius est in novitiatu. Sic fuisse decisum 22. August. 1617. refert ex Sellio Barbosa *loc. cit. n. 45.* Insuper neque Novitius potest in ingressu aliquid donare monasterio, etiamsi sit sui juris, & non habeat parentes; proposito enim dubio: »An si Novitius sit sui juris, & non habeat parentes, possit in ingressu Religionis præter victum aliquid donare Religioni amore Dei?« Sacra Congregat. censuit non posse, ex verbis expressis *dict. cap. 16.* ita refert Fagnan. *loc. cit. num. 56.*

58 Excommunicatio lata à Concilio Tridentino in dantes, & accipientes aliquid ante professionem Novitii non incurritur ipso facto, nec est Sedi Apostolicæ reservata. Sic declaravit Sacra Congr. Concilii, teste Fagnano *l. c. n. 59.*

59 Pacta, seu conventiones, quibus Regulares utriusque sexus exigunt à parentibus Novitii, seu Novitiæ aliquam pecuniæ summam convivii causa, tempore ejus vestitionis, vel professionis, prohibentur sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, & Papæ reservatæ, textu expresso *in extravagant. Sane 1. de Simonia.* An autem hujusmodi pacta sint etiam comprehensa *in dict. cap. 16.* Concilii Tridentini? Sacra Congregat. censuit decretum *dict. cap. 16.* »ad hunc casum non pertinere, sed id prohiberi constitutione Urbani IV. quæ incipit:

60 »Sane:: Ceterum quia ex consuetudine Mediolanensi recepta, & à bonæ mem. Cardinalis S. Praxedis tolerata, passim hujusmodi convivia exhibentur, consultius putavit, nihil responderi.« Sic refert Fagnan. *loc. cit. num. 58.* At vide *verb. Moniales art. 2. d. n. 52. ad 63. verb. Simonia art. 1. num. 20. ad 27.*

61 Monialibus prohibitum est dotes accipere ante professionem novitiarum etiam sub nomine depositi, quamvis præstetur cautio de illis restituendis, professione non sequuta. Sic colligitur ex *cit. cap. 16.* Tridentini, & expresse declaravit Sacra Congregat. apud Fagnan. *loc. cit. num. 51.*

62 Hinc improbatu cautela, ut depositarius totum, quod in depositum recipit, monasterio consignet ante novitiarum professionem; orta enim dubitatione, an cautela adinventu à Monialibus civitatis Alexandrinæ, ut quando aliqua puella monasterium ingreditur, depositum do-

tis prius fiat, & deinde omne id, quod in depositum recipitur, totum depositarius in monasterio ante professionem consignet, sit contra dispositionem Concilii Tridentini *cap. 16. sess. 25. de Regularibus vers.* Neque ante professionem: Sacra Congregat. censuit decretum Concilii *dict. cap. 16.* »non prohibuisse quidem hujusmodi depositum, sed quod pecuniæ sic depositæ dantur monasterio directe, vel indirecte, & in specie modo hic descrito, videri omnino prohibuisse. Et licet alias Sacra Congregatio in casu Neapolitano visa fuisset sentire posse dari, præstita idonea cautione bancaria, tamen nunc censuit non scribendum amplius in futurum secundum illam sententiam, sed secundum istam posteriorem, ut nullo modo detur monasterio, nec cum deposito, nec sine.« Sic refert Fagnan. *loc. cit. num. 53.*

Novitio egredienti, vel ejecto restitui debent omnia bona, quæ secum tulit, nec quid minimum ex eis retinere possunt Superiores Regulares; quod, ut recte fiat, Episcopus potest etiam per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, eos ad id compellere; textu expresso in Concilio Tridentino *dict. cap. 16.* ibi: »Abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant, quod ut fiat, Episcopus etiam per censuras ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.«

63 Immo Novitio exeunte, aut decedente ante sequutam professionem, nec retineri possunt per monasterium bona ipsi donata etiam servata solemnitate, & forma Concilii; cum enim duo Novitii Religionem ingressi bona sua monasterio servata forma Concilii donassent, posteaque uterque decessisset, sed alter revocata, alter vero non revocata donatione; fuit dubitatum, an monasterium posset retinere bona saltem illius, qui donationem non revocavit? Sacra Congregat. Card. Conc. Tridentini Interpretum censuit, neutrius bona posse retineri per monasterium, cum non sequuta professione, nulla fuerit renunciatio; Sic refert Fagnan. *in cit. cap. Statuimus 23. de Regularibus. num. 36.*

Habitus tamen Religionis non est restituendus Novitio exeunti, sed illius pretium; sic decisum à Sacra Congregatione referunt Novarius *in Lucerna Regul. verb. Habitus num. 6.* Lezana *in Summa quæst. Regul. tom. 1. cap. 25. num. 38.* Barbos. super Trident. *loc. cit. num. 51. in Summa Apostolic. decis. verb. Habitus n. 9. & de offic. & potestat. Episcop. alleg. 101. n. 39.*

Novitius sponte, vel coacte egrediens tenetur solve- vere expensas in sui victum, vestitum, & in alia necessaria, ac consueta à monasterio factas, si de earum solutione pactum intercesserit inter Novitium, & monasterium, aut extet legitima consuetudo eas solvendi; communis, arg. Concil. Trident. *cit. sess. 25. cap. 16. de Regularibus*, ubi prohibentur aliquid dare, vel accipere de bonis Novitii, excepto victu, & vestitu, adeoque, cum ex Concilio liceat aliquid dare, & accipere pro victu, & vestitu, potissimum erit obligatio dandi, ubi intercesserit pactum; argum. *cap. Antigonus 1. & cap. Qualiter 3. de pactis*, & ubi adsit legitima consuetudo; arg. *cap. Cum tanto 11. de Consuetudine.* (Verb. Consuetudo, & Pactum.) Non tenetur tamen Novitius solvere dictas expensas, ubi non intercesserit tale pactum, aut non extet talis legitima consuetudo, ut in nostra Religione de Corpore Observantiæ, & Capuccinorum, ubi nihil recipitur, nec potest recipi pro alimentis, & similibus à Novitiis, ut recte observat Matthæucius *Officialis Curia cap. 34. num. 30.* & alii passim.

Dos Novitiæ decedentis ante professionem debet hæredibus restitui una cum fructibus, deducto tamen illius victu, & vestitu; cum enim dubitatum fuerit: An si mulier ingressa monasterium intra tempus probationis decedat, dos soluta, ejus hæredibus una cum fructibus, si quos monasterium percepisset, restitui debeat? Sacra Congregatio censuit, ita debere, deducto tamen victu, & vestitum Novitiæ; Sic refert Fagnanus *loc. cit. num. 38.*

Immo hoc etiam procedit, non obstante pacto, ut si puella post annum decesserit, facta, vel non facta professione, dos monasterio acquiratur; proposito enim dubio de quadam puella, quæ monasterium ingressa est cum

cum pacto, ut si infra annum moreretur, dos restitueretur dotantibus, si vero post annum, facta, vel non facta professione, acquireretur monasterio, stetit ibi per annum, & menses tres cum velo albo, in quo incedunt Novitiæ, cum tamen professæ incedant cum nigro, nulla facta expressa professione, postea decessit: Sacra Congregat. censuit, secundum ea, quæ proponuntur, dotem esse restituendam hæredibus defunctæ: Sic refert Fagnanus loc. cit. sub num. 38. Vide verb. Moniales art. 1. d. num. 98. ad 100.

73 Licentia Episcopi, seu ejus Vicarii requisita pro renunciatione faciendâ à Novitio intra duos menses proximos ante professionem debet intervenire in ipso actu renunciationis; Rota in Romana Fideicommiss. 15. Novemb. 1624. coram Reumboldo, Barbos. supra Concil. Trident. cit. sess. 25. cap. 16. de Regular. num. 23. & alii communiter.

74 Episcopus confirmatus nondum consecratus potest concedere in sua diocesi Novitio talem licentiam ad renunciandum; Barbosa loc. cit. num. 24. de offic. & potestate Episcop. part. 3. alleg. 99. num. 3. Peregrin. in constit. cleric. Regular. part. 2. cap. 1. lit. C §. 25. Sanchez lib. 7. moral. cap. 5. num. 66. & alii passim.

75 Archiepiscopus licet pallium nondum receperit, potest hujusmodi licentiam in sua diocesi concedere: Barbosa loc. cit. num. 25. & cit. allegat. 99. num. 4. Peregrin. loc. cit. §. 26. Sanchez loc. cit. n. 66. & alii communiter.

76 Capitulum, Sede vacante, seu Vicarius Capitularis potest eandem licentiam concedere, Barbos. loc. cit. n. 26. Sanchez loc. cit. num. 67. Tambur. de jure Abbat. tom. 3. disp. 6. quæst. 10. num. 3. Bartholom. à S. Fausto in thesauro Religiosorum lib. 5. quæst. 195. Peregrin. loc. cit. & alii.

77 Abbates, & alii Prælati habentes jurisdictionem quasi episcopalem, nullique Episcopo subjecti, possunt in suis diocesis hanc licentiam concedere; Barbosa locis cit. num. 27. Sanchez loc. cit. num. 68. Bartholom. à S. Fausto loc. cit. quæst. 196. Bartholom. de Vecchis in praxi observanda in admittendis ad Religionis statum Novitiis disp. 8. dub. 2. num. 2. Peregrin. loc. cit. §. 27. & alii passim.

78 Prælati Regulares non possunt hanc licentiam concedere etiam in monasteriis exemptis, & sibi subjectis, quia Concilium Tridentinum loc. cit. solum Episcopi licentiam ad hanc renunciationem requirit: Barbosa loc. cit. num. 28. Miranda in manual. Prælat. tom. 1. quæst. 23. art. 6. conclus. 2. Bartholom. de Vecchis loc. cit. dub. 9. num. 2. Sanchez loc. cit. num. 74. Peregrin. loc. cit. §. 80. & alii communiter.

79 Formam laicorum statuto præscriptam nequaquam oportet servare in renunciationibus, quæ fiunt à Novitiis intra probationis annum, nec hujusmodi statui omisio tales renunciationes invalidat, utpote factas à personis, quæ secundum præsentem statum novitiatus censentur tamquam ecclesiasticæ, ac proinde legibus laicalibus solemnitate inducentibus subjacere non debent, ut decisum fuisse referunt Aldan. in compend. canon. resolut. lib. 2. tit. 9. num. 11. & Barbosa super Trident. dict. sess. 25. cap. 16. de Regular. num. 31. & idem tenuit Rota in Parmenen. transactionis 20. Decembris 1627. coram Durano. (Vid. verb. Notarius, &c.)

80 Non est necesse, quod renunciatio bonorum, ut sit valida fiat à Novitio integro bimestri ante professionem, sed satis est ut fiat intra totum bimestre ante professionem, quamvis immèdiate ante ipsam, Barbosa loc. cit. num. 35. Sanchez loc. cit. cap. 5. num. 80. Peregrin. loc. cit. §. 20. Bartholomæus à S. Fausto loc. cit. lib. 5. quæst. 192. & alii communiter.

81 Bimestre hoc computandum est de momento in momentum, & secundum quod occurrit mensis in Calendario, Barbosa loc. cit. num. 36. Sanchez loc. cit. num. 81. Bartholomæus à S. Fausto loc. cit. quæst. 193. Sperell. decis. 16. num. 54. Tambur. loc. cit. quæst. 10. n. 4. Bartholomæus de Vecchis loc. cit. disput. 8. dub. 9. num. 5. Unde Sacra Congregatio Concilii sub die 21. Januarii 1617. expresse decrevit, non valere renunciationem factam à Moniali ante duos menses præfixos in

dict. decreto Concilii, ut ex Aldan. refert Barbosa loc. cit. num. 36.

Renunciatio facta à Novitio per duos menses ante professionem tenet, licet ante expletum decimum sextum annum; Sic decisum fuisse à Sacra Congregat. Concil. refert ex Armendar. Barbosa loc. cit. num. 37. & in Summa Apostolic. decis. verb. Renunciatio Novitii n. 3.

82 Ex quacumque causa contingat professionem protrahi ultra annum, valet renunciatio facta à Novitio post decimum novitiatus mensem: Sic decisum fuit à Sacra Congregat. Concilii referunt Bartholomæus de Vecchis loc. cit. disput. 8. dub. 9. num. 5. in fine, & Barbosa in dict. cap. 16. num. 37.

83 Renunciatio à Novitio excedente ætatem 16. annorum facta absque solemnitate decreti Concilii Tridentini loc. cit. est invalida, ita ut Concilium locum habeat etiam in iis, qui excedunt annum decimum sextum; Sacra Congregat. Concilii 15. Januarii 1601. apud Barbosam in Summa Apostolic. decis. dict. verb. Renunciatio Novitii num. 2.

84 Renunciatio facta per eum, qui nulliter emisit professionem, si postea cognita invaliditate iterum valide professus sit, declarans nolle denuo bonis renunciare, quatenus prior renunciatio non sustineatur, est nulla; Sacra Congreg. Concilii 3. Decemb. 1632. apud Barbos. in cit. Summa Apostolic. decis. n. 7.

85 Deferre habitum Novitiorum non est de essentia, & necessitate anni probationis ad validitatem professionis, sed sufficit deferre habitum Religionis, seu professorum; vide verb. Habitus n. 5.

86 Novitius deferens per annum habitum Religionis, completo integro anno probationis, censetur tacite professus, si habitus, quem defert, sic patenter distinctus ab habitu professorum; & aliunde concurrant aliæ qualitates requisitæ; vide dict. verb. Habitus. n. 6.

87 Secus autem si habitus Novitiorum sit patenti distinctione distinctus ab habitu professorum; vide dict. verb. Habitus n. 7.

88 Novitii sine titulo beneficii, vel patrimonii, aut pensionis, nequeunt promoveri ad Sacros Ordines; argum. Concil. Trident. sess. 23. cap. 2. & expresse S. Pius V. constitut. 75. incip. Romanus Pontifex :: ubi dictum Cocilii decretum extendit ad omnes, & singulos cujuscumque ordinis Clericos Religiosos non professos, prohibens ipsos sicuti alios Clericos Seculares promoveri ad Sacros Ordines sine dicto titulo. Et hoc ipsum habet locum non solum in Novitiis, seu non professis, sed etiam in nulliter professis; sic Rota in Urgellen. Canonatus 3. Martii 1595. coram Blanchetto, & sæpe alibi; & tenent communiter Doctores cum Barbosa in Concil. Trident. sess. 23. cap. 2. & de offic. & potest. Episcop. part. 2. alleg. 19. num. 5. Garcias de benefic. part. 2. cap. 5. num. 11. & 12. Reiffenstuel lib. 1. decretal. tit. 11. num. 74. Patres autem Societatis Jesu, qui tria vota paupertatis, castitatis, & obedientiæ in Societate emisertunt, de licentia Præpositi Generalis possunt promoveri ad Sacros Ordines absque titulo etiam ante solemnem professionem emissam, non obstante dict. constitutione S. Pii V. Sic eis specialiter concessit Gregorius XIII. constit. incipient. Ascendente: & etiam alii Pontifices. Et novissime Benedict. XIII. constit. incip. Injuncti nobis :: statuit nulla ab eadem Societate deberi sic ordinatis alimenta, aut congruam sustentationem, si contingat eos ante solemnem professionem à Præposito Generali à dicta Societate dimitti: Quidquid in contrarium scripserint alii; vide supra n. 45.

89 Novitii non possunt promoveri ad Ordines Minores à suis Superioribus Abbatibus Regularibus, quia pendente anno probationis non habentur quoad ordines suscipiendos pro subditis horum Superiorum Religionis; Barbosa supra Concil. Trident. sess. 23. cap. 10. & de offic. & potest. Episcop. part. 2. alleg. 3. num. 8. Naldus in Summ. verb. Novitius num. 8. Marchin. de Sacrament. Ordinis tract. 1. part. 2. cap. 10. num. 10. cum seq. Tambur. de jure Abbat. t. 2. disp. 2. quæst. 27. Ugol. 27. de offic. Episcop. cap. 26. §. 20. num. 7. Rodric. in compend. resol. 106. num. 2. Miranda in manual. Prælator. tom. 1. quæst. 38. art. 9. concl. 2. in fine, & alii

- 94 alii passim; *argum. Concil. Trident. cit. sess. 23. cap. 10. de reform.* Unde Novitii respectu Minorum Ordinum ordinandi sunt à proprio Episcopo, ut ex *cap. Cum nullus, de temporibus ordin. in 6.* Episcopus autem proprius est Episcopus loci monasterii, in quo Novitius agit novitiatum, cum novitius contrahat domicilium in loco, in quo agit annum probationis: ex notatis communiter per Doctores *in dict. cap. Cum nullus §. final. ut tenet, & observat Fagnan. lib. 2. decret. cap. Cum inter 13. de sentent. & re judicata, Donat. praxi rerum Reg. tom. 3. tract. 6. quest. 25. num. 4. & 5.*
- 96 Novitii post professionem in professorio, seu in conventu secundi novitiatus sunt collocandi, ut patet ex decretis Clementis VIII. adductis à Fagnan. *lib. 3. decret. cap. Relatum 7. num. 82. Ne Clerici vel Monachi.*
- 97 In novitiatibus & professoriis est observanda vita communis; citat. decret. Clementis VIII. apud Fagnan. *loc. cit. num. 84.* quæ decreta super receptione, & educatione Novitorum à dict. Clemente VIII. edita, ut ab omnibus præ oculis habeantur, hic ad literam dantur.

CLEMENS PAPA VIII.

§. 1. **C**UM ad Regularem disciplinam in singulis Religiosorum monasteriis propagandam, Novitorum institutio maxime utilis sit, ac necessaria, & nihil ad gravem illam, ac laudatissimam priscorum Patrum vivendi rationem relaxandam, majorem vim habuisse, & habere compertum sit, quam vel nimiam in recipiendis Novitiis facilitatem, supra numerum, quem capere atque alere monasteria ipsa possent, vel negligentiam in probando, & examinando eorum spiritum, an vere esset ex Deo, atque ex præcipuo desiderio illi inserviendi, vel denique incuriam in eis educandis, atque instituendis: Idcirco, ut hujusmodi incommodo deinceps occurratur, præcipitur omnibus, & singulis, ad quos spectat, ut in recipiendis Novitiis, & in eorum institutione, atque educatione, nec non in Magistri, & aliorum Ministrorum electione, præter alia, quæ in sacris canonibus, & decretis præsertim Concilii Trident. Pontificiis, & cujuscumque Ordinis, aut Instituti constitutionibus continentur, tam in alias designatis, quam nunc, & imposterum ad hoc designatis monasteriis, & conventibus, hæc, quæ sequuntur, inviolate observari, & exequi perpetuo curent.

§. 2. Primum, quod attinet ad Novitorum recipiendorum formam, ultra diligentem perquisitionem, quæ habenda erit de uniuscujusque natalibus, corporis habitudine, moribus, & vita antea facta, ac præcipue eorum, qui sextum decimum ætatis suæ annum excedentes, an criminosi, an ære alieno gravati, vel reddendæ alicujus administrationis rationi obnoxii sint juxta formam constit. fel. rec. Sixti V. & moderationum subsecutarum; illud etiam Superiores, ad quos spectabit, sedulo perquirant, ut quibus in monasteriis, & conventibus, ex Apostolica facultate, novitiatus fuerint instituti, in iis ad Religionem nullus imposterum admittatur, qui & ex honestis parentibus natus non sit, & conditiones à sacris canonibus, Summorumque Pontificum constitutionibus præscriptas non habeat, juxta decretum super forma de recipiendis Novitiis die 19. Maji 1602. editum.

§. 3. Quisque recipiendus in aliquo Ordine Regulari etiam Mendicantium in ea sit ætate constitutus, quam ejus Ordinis, in quo recipietur, Regularia Instituta, & Ordinationes requirunt; eam vero literarum scientiam calleat, aut illius addiscendæ spem indubiam præferat, ut minores, & suis temporibus majores ordines, juxta decreta Sacri Concilii Tridentini suscipere valeat. Sed si quis annum vigesimum quintum excedens ad habitum Regularem admitti postulaverit, & talis eruditionis expertus inventus fuerit, ad conversorum tantum, quibus literarum scientia necessaria non est, numerum referatur; ipsi autem conversi non recipiantur ante vigesimum ætatis suæ annum, & nisi saltem præcipuam doctrinæ christianæ capita noverint.

§. 4. Demum Superiores diligenter exquirant, quo spiritu, qua mente, ac voluntate id Regularis vitæ genus elegerint; quem sibi finem proposuerint, num zelo melioris frugis, ac perfectioris vitæ, & ut Deo liberius famulari possint, an potius levitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animo ducantur, & an eorum parentes ope, & subsidio ipsorum indigentes, destituantur.

§. 5. Provideant quoque, ut omnes etiam conversi recipiendi, priusquam ad habitum Regularem admittantur ab iis, quibus munus hoc incumbit, de Regula, quam professuri sunt, tribus votis essentialibus, statuque Regulari, & aliis cujusque Ordinis peculiaribus Institutis, & constitutionibus diligenter instruantur; & quia quarundam Religionum mos est, ne dum conversos ad professiones admittendos, verum & oblatos, ut vocant, recipere, circa ipsorum oblatorum receptionem, unaquæque Religio suas peculiare constitutiones, specialiaque Instituta observare teneatur.

§. 6. Statim atque Novitii ad habitum recepti, & in locum novitiatus introducti fuerint, per generalem omnium peccatorum Confessionem totius antea factæ vitæ conscientiam discutiant, & expurgent.

§. 7. Quod vero ad loci qualitatem uniuscujusque novitiatus spectat, locus hujusmodi propria clausura ab ea parte conventus, & monasterii, in qua degunt professi, segregatus sit, atque distinctus, habeatque tot ad dormiendum cellulas separatas, quot eorum numero Novitii, vel dormitorium ita capax, ut pro singulis singuli lectuli commode sterni possint, in quo etiam cellula, vel certus, ac determinatus locus pro Magistro, ejusque socio reperiat.

§. 8. In eo etiam præter alias communes commoditates aptus locus adsit ad spirituales collationes, seu conferentias, ac lectiones, instructionesque Magistri audiendas, & in quem hyemis tempore ad calefaciendum se igne communi recipiant.

§. 9. Oratorium insuper, seu capella, si commode fieri poterit, ad Novitios in spiritualibus, præsertim in cæremoniis, ecclesiasticisque functionibus exercendos.

§. 10. Hortus quoque peculiaris ad honestam recreationem, bene conclusus, atque munitus adsit; si minus, hortum ceteris Fratribus communem, recreationis tempore, ingrediantur; ipsis vero Novitiis ibi commorantibus curabit Magister, cum loci Superioris auctoritate, si opus fuerit, ne in eundem quisquam alius ingrediatur.

§. 11. Ad hujusmodi locum novitiatus nemini ejusdem, vel alterius Ordinis Regularis, etiam conventus, & monasterii Officiali, ullo unquam tempore, sub quovis prætextu, aditus pateat, præterquam Magistro, ejusque socio, ac etiam monasterii, aut conventus Superiori, si quodcumque ingrediendum sibi necessario existimaverit, quo tamen casu, aliquem semper ex senioribus conventus, vel monasterii Patribus socium assumat.

§. 12. Hujus loci clausuræ clavis apud Magistrum semper asservetur, illique soli liceat ex gravi tantum causa ingressum illuc alicui permittere; si quis autem Novitorum quempiam alloqui voluerit, Magistro præsentente, & non aliter alloquatur.

§. 13. Novitorum Magistro socius, si per Novitorum instruendorum multitudinem necessarius fuerit, vita, & moribus, quoad fieri poterit, consimilis deputetur, qui in his, quæ ad novitiatus regimen spectant, dicto Magistro immediate subjectus existat; eliganturque tam Magister, quam socius, per Provinciale Capitulum, per triennium ad minus onus hujusmodi subituri. Quod si aliquo casu, extra tempus Capitulare, nova loca novitiatus concedi contingat, tunc electionem Magistri Novitorum, & socii hujusmodi, in his novis locis, per Generalem vel Provinciale seu Ministrum, aut eorum Visitatores, seu Vicarios, de Definitorum tamen, vel graviorum aliorum Patrum consensu, fieri permittatur; idemque servetur, si intra triennium alterum, vel utrumque, urgenti aliqua de causa ex illis locis amoveri, vel mori contigerit, in cuius vel quorum locum alii consimiles subrogari debeant.

§. 14. „Tam Novitiorum Magister, quam socius ab aliis omnibus officiis, oneribusque vacationem habeant, quæ Novitiorum curam, & regimen impedire valeant. Ipse Magister Sacerdotali Ordine sit initiatus, ac in quinto saltem supra trigesimum ætatis suæ anno constitutus, & per decennium à professione emissa in Religione perstiterit. Socius vero trigesimum annum excedat, sintque ambo doctrina, & quantum per Superiorum diligentiam, & vires fieri poterit, vitæ etiam antea actæ exemplo præstantes, orationis præterea, & mortificationis operibus addicti, prudentia, charitateque referti, non sine affabilitate graves, zelum Dei cum mansuetudine præferentes, ab omni cordis, ac animi perturbatione, ira præsertim, & indignatione, quæ in se, & erga alios charitatem impedire consueverunt, quam longissime alieni, & tales demum, qui in omnibus se ipsos bonorum operum exemplum præbeant, ut ii, qui eorum curæ subsunt, illos non tam metuant, quam vereantur, nec illis umquam detrudere quicquam possint.

§. 15. „Habeat etiam Magister plenam, & absolutam potestatem circa Novitiorum institutionem, ac Novitiatus regimen, ita ut in illis nemini (Visitatoribus, ac Superioribus majoribus, vel etiam localibus exceptis) quovis colore se ingerere liceat.

§. 16. „Curam adhibeat diligentem, ut Novitii omnes in Regulari disciplina sedulo exercentur, agnoscantque præcipue divinæ, qua digni facti sunt, vocationis præstantiam, & excellentiam, quæ vera sit, atque perfecta votorum solemnium, & quam necessaria cujusque Ordinis constitutionum observantia; modum in oratione tum vocali, tum mentali fructuose persistendi, illicitas passiones, & vitia (ad quæ natura per peccatum labefactata omni tempore prona est, atque proclivis) per sensuum custodiam, & mortificationem cohibendi, austeritatem, jejunia, cilicia, disciplinas, conscientia puritatem, crebram illius discussionem, Sacramentorum frequentiam, Confessionis præsertim, quæ bis saltem singulis mensibus fiat, per aperitionem quotidianam motuum interiorum cordis, & tentationum manifestationem, per exercitium humilitatis circa viliora ministeria, per modestiam in omnibus actionibus, diuturnumque silentium.

§. 17. „Quilibet Novitius bis quotidie orationi mentali, & vocali incumbat, unusquisque secundum propriam capacitatem, & ordinem sibi à Magistro præscriptum, ac pluries in die propriam conscientiam unusquisque examinare contendat; ipso autem Magistro solli Novitiorum Confessiones audiendi cura committatur. Liceat tamen Superiori etiam locali, si ita expedire judicaverit, vel per se ipsum, vel per alium ab eo deputandum, semel, aut bis in anno eorundem Novitiorum Confessiones audire. (Quia istæ ordinationes non sunt per modum præcepti, sed solum per modum Regulæ, & Consilii, unde statutis Regularibus non derogant nec minus irritant Confessiones aliter factas; Sic in istis terminis tenet Moltes. part. 1. Sum. tract. 7. cap. 14. num. 83. ex Peyr. pag. 298.)

§. 18. „Quotidie missæ sacrificio intersint, & statutis horis in choro, nocturnisque divinis officiis assistant.

§. 19. „Exercitationibus etiam corporalibus vacent, legant, vel scribant res spirituales, modestam animi recreationem interponant, quæ in solitario loco, & commodo extra novitiatum, semel in hebdomada, vel in alternis saltem hebdomadibus longior statuatur, fiatque semper Magistro præsentem, vel socio, qui multum invigilent, ne duo ab aliis commorentur disjuncti, atque eo tempore, cujusque, in quam natura feratur, propensionem scrutetur.

§. 20. „Non liceat eis, durante novitiatus, & probationis tempore, una cum professis, nisi in choro, in ecclesia, tempore officiorum, in processionibus, aut in coenaculo, causa refectionis commorari, nec permittatur eis professos domo exeuntes comitari.

§. 21. „Pro communibus, & propriis cujusque necessitatibus, quæ accidere possunt, unus ex Novitiis ipsis ætate, moribusque provectior deputetur, qui ab-

sente socio, Magistro permittente, omnia, prout opus fuerit, agat, cui etiam januæ custodia, & rerum levioris momenti provisio, intra novitiatum committi poterit.

§. 22. „Cum autem licet Clericorum bene institutorum cura debeat esse præcipua, conversorum tamen religiosa instructio non sit prætermittenda, quin potius æquanimiter amplexanda, quandoquidem satis exploratum est, istorum etiam, cum regulam profiteantur eandem, perfectam educationem, tum Religionis decorem, & ornamentum, tum aliis Christianidelibus ædificationem, exemplum, atque utilitatem afferre: conversis ipsis à Clericorum novitiatu separatus ad dormiendum locus, quantum commode fieri poterit, assignari præcipitur; illi tamen, hac separatione non obstante, Magistro Novitiorum, seu Superioribus monasteriorum, & conventuum, juxta cujusque ordinis statuta, & constitutiones subditi esse, & obedientiam præstare debebunt, à quo non tantum circa corporalia obsequia probandi, & exercendi, verum etiam pro eorum capacitate, & commoditate de spiritualibus, præsertim de modo mentaliter orandi, diligentius instruendi erunt, quod ut commodius fiat, ad capitula, & spirituales conciones, quæ per Magistros Novitiis fieri solent, accersiri debeant, & in ecclesiis, statutis horis conveniant, nisi tunc in suis officiis actualibus occupati fuerint.

§. 23. „Tempore vero probationis elapso, ii tantum, qui non solum Religiosæ perfectionis capaces, sed ad laborem corporalem apti novo, ac diligenti examine reperti fuerint, dummodo ætatis suæ annum quoad Clericos decimum sextum, quo vero ad conversos vigesimum primum excesserint, ad professionem admittantur, sed qui ad conversorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.

§. 24. „Superior cujuslibet conventus, in quo novitiatus fuerit constitutus, particularem librum habeat, in quo uniuscujusque Novitii professio registretur, illumque Novitius professus propria manu, & duo testes, qui præsentem fuerint, subscribant.

§. 25. „Conversus vero literarum ignarus professus in eorundem testium, qui se subscriserint, præsentia, propria manu signum crucis apponat, asserveturque liber, & custodiatur in archivio, ubi scripturæ ad monasterium, seu conventum pertinentes reponi consueverunt.

§. 26. „Quia vero in quibusdam Ordinibus filiationis usus est receptus; declaratur, quod licet decretum sit, ut Novitiis educandis certa monasteria, aut conventus designatos quilibet Ordo habere debeat, licet tamen sit Superioribus monasteriorum, & conventuum hujusmodi Ordinum, in quibus filiationis usus receptus est; eos quos prænaratis qualitatibus suffultos repererint, in suorum locorum filios, juxta cujusque Ordinis constitutiones adscribere, sicque adscriptos, juxta præsentem institutionem, & alias servatis servandis ad Ordinem recepti fuerint, ad loca novitiatum cum testimonialibus literis transmittere, ubi tamquam dictorum conventuum, seu monasteriorum filiorum eorundem nomine, & instantia recipi, ac in novitiatu probari, & deinde antequam ad eadem monasteria, seu conventus filiationis hujusmodi remittantur, in professorio ad professionem, ut præmissum est, exerceri debebunt.

§. 27. „Porro ne loca unius monasterii, seu conventus ab alio præoccupentur, Capituli Generalis, aut Provincialis partes erunt numerum præscribere pro omnibus; & eam similiter rationem circa alimentorum contributionem, si opus fuerit, inire, ac singulis conventibus, & monasteriis præscribere, quæ magis expedire videbitur.

§. 28. „Ut autem Novitii jam in professorum numerum, sicut præmittitur, recepti, melius in bono spiritu, Regularisque disciplina observantia stabiliantur, & confirmantur, mandatur, ut statim post professionem emissam, si in conventibus, aut monasteriis pro novitiatus assignatis, locus aderit secundi novitiatus

»sive professorii, ab ea, quæ Novitiorum est, atque antiquorum professorum habitatione distinctus, & segregatus, ibi collocentur, si monasterium, aut conventus eos alere queat; sin minus in alium commodiorem conventum, aut monasterium transferantur, in quo eis locus requisitis ad novitiatum supra narratis reperitur, vel accommodetur, aut de novo construatur.

§. 29. »Ab hoc tamen illæ Religiones excipiuntur, quæ suarum constitutionum, seu institutorum vigore majoris temporis cursu novos professos intra novitiatum detinere consuescunt, quibus in hac parte non derogatur; illis tamen permittitur, ut prædictis earum constitutionibus non obstantibus, idipsum facere possint, si id rationi, ac Religioni magis expedire diducaverint, quibus in locis degant sub regulis, & modo vivendi adhuc ætiori, quam servent antiquiores professi, ita quod in negotiis monasteriorum, aut conventuum non se intromittere, nec communibus tractatibus interesse, neque alicujus exterioris obedientiæ officium exercere debeant, ibique permaneant, quousque ad ætatem, Sacris Ordinibus suscipiendis sufficientem, devenerint, vel saltem per triennium post professionem, quo etiam tempore poterunt, quinimmo & debent literarum studiis operam navare, sub directione, ac regimine Superioris, qui eas qualitates habeat, quibus Novitiorum Magistrum præditum esse oportere dictum est.

§. 30. »Declaratur tamen, quod propter præmissa non censeatur concessa licentia recipiendi Novitios, nisi in locis pro novitiatu designatis, aut imposterum designandis, & pro numero dumtaxat in eorum singulis præscrito, vel præscribendo.

§. 31. »Denique si illi, qui inter religiosos gradu, & ordine Superiores sunt, & alii, ad quos spectat, in prædictis omnibus, vel eorum aliquo delinquerint, seu quovis modo contrafecerint, officiorum omnium, quæ tunc obtinebunt, privationem, gravioresque, pro modo admissæ culpæ, pœnas se subituros certo sciant.

»Datum Romæ apud Sanctum Petrum die 19. Martii 1603. Ant. Seneca Reform. Apost. Secr. Anno 1624. Indictione 7. Pontificatus autem S. D. D. N. Urbani divina providentia Papæ VIII. anno ejus 2. die vero 26. Mensis Octobris supradicta decreta tam Sacræ Congreg. Concilii, quam S. M. Clementis VIII. affixa, & publicata fuerunt ad valvas Basilicarum S. Joann. Lateran. & Principis Apostolorum, necnon in acie Campi Floræ, ut moris est, per nos Camillum Fundatum, & Julium Marzittellum Cursores Sanctissimi, Brandimartes Latinus pro Magistro dict. Cours.

99 Datur insuper Decretum Ven. Innocenti XI. super Conventibus Novitiatu, & Recollectiones Minorum de Observantia, & super iis, quæ in eisdem Conventibus servari debent.

INNOCENTIUS PAPA XI.

»Pro meliori Novitiorum, & recenter professorum educatione, ut fratres illi, qui majori spiritus quieti, & strictiori regulæ nostræ observantiæ incumbere desiderant, id præstare possint in propriis provinciis absque eo quod hujus studii prætextu, aut ad alias transire, aut novas reformationes, & scissuras in Ordinem invehere moliantur, statuitur, quod in singulis hujus familiæ provinciis de observantia instituantur tres, aut quatuor conventus recollectionis, qui sint primi, & secundi novitiatu, ut simul, & loca spiritualis quietis, & perfectionis seminaria pro tota provincia esse valeant.

»Ad hunc finem eligi, & deputari debent conventus commodiores pro regulæ observantia, & Novitiorum educatione, quorum designatio committitur Commissario Generali cum consilio Definitorii cujuscunque provincie respective, cui Generali Commissario etiam committitur prima Guardianorum, & Magistrorum eorum conventuum institutio cum facultate, ut nisi in provincia aliqua non fuerint Religiosi pro his officiis in nova recollectionis erectione idonei, ex aliis

»provinciis, vel Observantibus, vel Reformatis, immo & ex alia familia possit eos adducere. Et insuper eisdem committitur prima in eisdem conventibus eorum fratrum collocatio, qui ad formationem prædictæ recollectionis fuerint necessarii.

§. 1. »Et ut incommoda ex multiplicitate horum conventuum alias experta evitentur, omnino interdicatur, ne in qualibet provincia plures quam quatuor, paucioresve quam tres recollectionis conventus esse possint, sublata facultate cuilibet Superiori Ordinis super hoc statu dispensandi; & ut numquam separari à provincia possint, decernitur, ut in nullo conventu provincie, qui hujusmodi recollectionis non fuerint, possint indui Novitii, nec probationis annum agere; atque ita provincie inseparabiliter sint incorporati, ut sine ipsis, utpote domus receptionis, provincia ipsa subsistere non possit.

§. 2. »Conventus autem prædicti distribuentur sic, ut in provinciis magnis duo illorum sint primi novitiatu, duo vero professorii, seu novitiatu secundi: in minoribus autem, aut unus erit primi novitiatu, & duo secundi, aut è converso, pro commoditate conventuum, aut provincie; & quia in nullo prædictorum conventuum studium facultatis literariæ collocandum est, aut permittendum, statuitur, quod professi, antequam ad professoria, in quibus sunt artium literariorum studia, transmittantur, in conventu recollectionis secundi novitiatu ad minus per annum integrum collocentur, ut in spiritu in novitiatu concepto, antequam ad studia transeant, confirmentur, & roborentur.

»Forma autem vivendi in prædictis recollectionis conventibus sequens erit:

Primo: »Officium divinum statutis indispensabiliter horis, graviter, & devote persolvatur, & orationi mentali duabus horis cum dimidia omnino vacetur, ita ut post Matutinum (quod indispensabiliter media nocte persolvendum est) una hora, post Primam dimidia, post Completorium hora altera, in oratione mentali persistant. Sed à Resurrectione usque ad exaltationem Sanctæ Crucis propter noctium brevitatem, hora post Matutinum orationis in horam ejusdem post Sextam, & ante prandium habendam, commutetur.

Secundo: »Silentium, ac lectio spiritualis in refectorio nulla causa dispensetur; in dormitoriis autem, claustris, & sacristia ita silentium observetur, ut tantum omnino necessaria, & submissa voce Fratres loquantur.

Tertio: »Seculares, nisi Officiales conventus sint, ad intentiora conventus non admittantur, sed pro rebus necessariis cum ipsis tractandis in claustro inferiori, camera aliqua honesta disponatur, in qua prædicta præstari possint.

Quarto: »Communitates chori, & refectorii omnes fratres sequantur, nec ullus ab aliqua, sine expressa Guardiani licentia, excusetur.

Quinto: »Tribus diebus in hebdomada, nempe feria secunda, quarta, & sabbatho post vespas immediate, assistentibus Prælato, & omnibus fratribus, lectio expositionis regulæ, aut theologiæ mysticæ habeatur; ita ut duobus ex prædictis diebus exponatur regula, altero vero de theologia mystica, seu de vita spirituali tractetur. Ad hoc instituaturs unus Lector, qui sit in theologia morali, & mystica versatus, cui, ut tempus pro lectionibus conficiendis habeat, conceditur, ut à Prima, & Oratione post ipsam excusetur. Qui post expletam expositionem regulæ poterit decalogum clare, & breviter pro instructione juvenum explicare.

Sexto: »Guardianus ad minus semel in mense feria sexta post Completorium celebrabit Capitulum culparum, eo modo, quo in constitutionibus generalibus præscribitur, habita ad Fratres spirituali collectione, in qua ad perfectionem, & spiritualem profectum excitentur, & animentur.

Septimo: »Paupertas nostri status, quantum fieri potest, strictè in communi observetur; & ut ita etiam fiat in particulari, Guardiani de omnibus necessariis ad

»usum strictum Seraphicæ paupertati congruum fratri-
 »bus provideant, ita ut recursus particularium ad be-
 »nefactores, aut amicos spirituales via omnino præclu-
 »datur, nullusque quidquam ad usum suum habeat sine
 »expressa licentia Guardiani, qui usum rei, & supel-
 »lectilis non necessariæ nulli concedat, aut permittat;
 »quod ut exactius observetur, nullus quidquam ad pro-
 »prium usum clausum habeat, & ad cujuscumque cel-
 »lam semper aditus Superiori pateat; & tam Novitiis,
 »quam ceteris Religiosis usus duarum tunicarum tala-
 »rium, quarum una erit cum caputio, & alia sine ca-
 »putio, juxta regulæ præscriptum, concedatur, nec cui-
 »quam permittatur, ut sudaria, sachetos, aut alia quæ-
 »vis non concessa in regula sub prætextu portationis so-
 »lius habitus, deferat.

Octavo: »Postquam præfata recollectio per trien-
 »nium firmata fuerit, nullus possit institui Guardianus
 »in prædictis conventibus, qui in aliquo illorum per
 »biennium immediate vitam communem recollectionis
 »sequens, commoratus non fuerit.

Nono: »Nullus Religiosus, cujuscumque qualitatis,
 »in conventu recollectionis de familia collocari possit,
 »aut in eo commorari, qui regulæ præcepta observare
 »non possit; nempe jejunia, excalceationem, duarum
 »tantum tunicarum usum, pedirationem, chori die, noc-
 »tuque communitatum sequelam; cum pro non valen-
 »tibus adeo stricte vivere, ceteri provinciæ conventus
 »expediti maneant, & tam Guardianus ipse, quam ce-
 »teri omnes fratres hebdomadam sine exceptione suo
 »ordine faciant.

Decimo: »In præfatis conventibus nullus frater cri-
 »minosus, aut pro luenda pœna collocari possit, nec
 »quisquam à quocumque Præfato missus recipi debeat,
 »nisi de consensu Guardiani, & majoris partis discre-
 »torum conventus, admittendus judicetur.

Undecimo: »Nullus Religiosus, cujuscumque qua-
 »litas sit, possit recreationis, ut alterius cujusque ne-
 »gotii causa ad prædictos conventus divertere, nisi quis
 »ad exercitia spiritualia per aliquos dies facienda cum
 »sequela omnium Communitatum, & rigoris vitæ re-
 »collectæ, admitti voluerit, nec Minister Provincialis,
 »quando ad præfatos conventus, causa visitationis, vel
 »alias accesserit, possit sub pœna suspensionis sui offi-
 »cii per bimestre, seculares, aut alios fratres secum
 »ferre, præter suum Secretarium, & Socium; cui Pro-
 »vinciali plurimum in Domino commendatur, ut in con-
 »ventibus recollectionis in omnibus seipsum præbeat
 »exemplum bonorum operum, & regularis disciplinæ.

Duodecimo: »Discursus fratrum extra conventum,
 »quantum fieri possit, evitentur; & ut fratres addicti
 »choro extra conventum non vagentur, statuitur, ut in
 »quolibet prædictorum conventum, præter officiales pro
 »interiori gubernio necessarios, collocentur fratres laici
 »spirituales, & devoti, qui continuo, & extra conven-
 »tum, elemosynas pro necessitatibus fratrum tempo-
 »ribus opportunis pateant, & spiritualis vitæ quieti in-
 »cumbant; fratribus autem choro addictis pro exeundi
 »extra conventum licentia concedatur, nec umquam ni-
 »si duo extra ipsum esse possint; Novitiis autem, &
 »Clericis in nullo casu, nisi in Communitate, exeundi
 »à claustro licentia concedi possit, sub pœna privatio-
 »nis officii eam concedenti.

Ultimo: »In prædictis conventibus quoad reliqua ad
 »vitam monasticam spectantia, constitutiones generales
 »exacte ab omnibus observentur, ut ceteris exemplo,
 »& ædificationi in pura observantia sint.

»Curent itaque Commissarius Generalis, & provin-
 »ciarum Diffinitorii, ut prædicti recollectionis con-
 »ventus prædicta vivendi forma erigantur, & compo-
 »nantur; dum enim per attestationem prædicti Com-
 »missarii generalis, & Diffinitorii provinciæ, & discre-
 »torum illorum conventuum juramento firmatam de ta-
 »li erectione, & compositione constiterit; Sanctissimus
 »Dominus Noster pro sua benignitate licentiam induen-
 »di Novitios in illis conventibus sic efformatis conce-
 »det; quod si post primam concessionem prædicta vi-
 »vendi forma in ipsis recollectionis conventibus exac-
 »te, & rigore non observetur, licentia ulterius in-

FERRAR. BIBLIOTH. TOM. VI.

»duendi in illa provincia non concedetur; unde pro-
 »vinciæ ipsæ sibi consulant, nam si medio adeo ad
 »bonum, & stabilitatem Religionis conducente non
 »utantur, omnino successu temporis extinguentur.

Alia vide *verb.* Approbatio *artic.* 2. *num.* 2. *verb.* 100
 Annus probationis, seu novitiatus; *verb.* Habitus, *verb.*
 Professio.

Receptus pro laico, seu converso, an possit transire 101
 ad statum clericalem, vide *verb.* Professio *num.* 88. &
 89. & *verb.* Transitus *n.* 1.

Novitiis in quibus edocendi, atque instruendi, ha- 102
 bebis benevole lector vel in indice ad calcem indicis
 tituli hujus, vel in aliquo ex tenuibus aliis nostris ope-
 ribus, quæ Deo dante post promptam bibliothecam in lu-
 cem insuper daturi sumus: ob gravem enim adversum
 casum, ea, quæ novissime de re jam meditata erant,
 non potuerunt hic apponi.

Ad complementum hujus tituli, præstat addere, quod 103
 per unum Novitium mei Seraphici Ordinis Minorum de
 observantia habuit originem devotio Coronæ Beatissimæ
 V. M. septem decadum in honorem suorum septem
 Gaudiorum, modo qui sequitur, prout refertur ad lite-
 ram in annalibus Wadinganis *tom.* 10. *ad annum* 1422.
à num. 8. *ad* 13. *ultimæ Romanæ impressionis typis*
Rochi Bernabò 1734.

Sub hoc tempus, idest anno Christi 1422. associatus
 est Minoribus adolescens quidam, Beatæ Virginis Ma-
 riæ reverenter addictus, qui contexta ex floribus corol-
 la, simulacrum ejusdem decorabat. Dum legendis flori-
 bus, & huic prosequendæ pietati non adeo liceret in
 tyrocinio intendere, juvenili levitate constituit ad se-
 culum redire. Discessurus Virginem salutavit, & patro-
 cinium poposcit. Cui illa apparens dixit; »Noli con-
 »tristari ob dimissum, vel impeditum, quod mihi præ-
 »tabas, florum obsequium, docebo, quomodo in aliud
 »præclarius convertas, & coronam mihi compingas, ser-
 »vato illo rosarum valde pulchriorem. Singulis diebus
 »coronam mihi contexe, non ex floribus, qui cito mar-
 »cescunt, neque semper haberi possunt, sed ex piis
 »precibus, quas tu potes, & Angelus docuit recitare.
 »1. Profer decies Salutationem Angelicam, & semel
 »orationem Dominicam, in memoriam gaudii, quo ego
 »exultavi de concepto Verbo Æterno. Secundo, eadem
 »repete, propter illud, quo perrexi cum festinatione in
 »montana Judææ cognatam Elisabetham invisura. Ter-
 »tio, propter summam lætitiâ, qua Christum Domi-
 »num absque dolore, integro pudore sum lenixa. Quar-
 »to, propter eam, quæ Magos infantulum adoratos ex-
 »cepi. Quinto, ob repertum in templo Filium, quem
 »prius desiebam amissum. Sexto, ob gloriosam ejus
 »resurrectionem. Septimo, ob meam in cœlos assumptio-
 »nem. Hæc si singulis diebus dixeris, certo scias ser-
 »vatum mihi gratum, & tibi meritorium te compacturum.
 Obsecutus adolescens, qua potuit devotione, recitare
 cœpit præscriptam precum formulam, & accedens cau-
 te tyronum Magister, ut exploraret quid in cubiculo
 ageret, vidit Angelum rosas filo paulatim inserentem, &
 singulis denis aureum liliû connectentem, mox coro-
 nam ex omnibus composuisse; & tyronis genuflexi ca-
 piti imposuisse. Paulo post præceptor imperavit, ut
 quæ tunc faciebat, enarraret, dixitque eo se modo pre-
 ces illas obtulisse, quo à Beata Virgine instructus fue-
 rat, unde visionis arcanum Magister percepit.

Confirmatur miraculis.

1. »Prosecutus ille quotidie per omnem vitam de-
 »votionem hanc, accidit ut cum socio alternatim repe-
 »tens, per nemus quoddam, prædonum latibulum, tran-
 »siret. Prodeuntes ex latebris nebulones irruerunt in fra-
 »tres, sciscitantes quonam dilapsa fuerit speciosa puella,
 »quam secum in nemoris aditu ducebant. Illi negare,
 »& abjurare se nullum duxisse, neque vidisse; hi urge-
 »re, in comitatu fuisse, precariis orbiculis rosas alli-
 »gasse: & ultima minari tormenta, nisi revolent ubi
 »dimiserint, aut absconderint. Dum nihil extorquere po-
 »tuerunt à nihil scientibus, ad arbores alligatos vexa-
 »re tentarunt. Illi è contra agonem suum Deo, & Sa-

101
 »cratissimæ Virgini commendantes, rogarunt, ut invo-
 »cantibus opem ferrent. Adfuit Beata Virgo, & latro-
 »nes increpavit, quod ita inhumane suos servos trac-
 »taverint, seque ipsam esse dixit, quæ associabat coro-
 »næ pensum devote solventes. Hac visione territi, &
 »inreparatione compuncti latrones, à viis suis pessimis
 »recedentes, Fratrum Minorum institutum subierunt, &
 »ubique retulerunt, quæ propriis oculis conspexerant.

2. »Hinc invaluit mos in Ordine Minorum, tran-
 »sivitque ad alios, coronam Beatæ Virginis recitandi,
 »quam oratione Dominica septies, & salutatione Ange-
 »lica septuagies & bis, repetita, in honorem septua-
 »ginta duorum annorum, quibus Sacratissima Virgo,
 »juxta probabiliorem sententiam vixit, & gaudiorum
 »septem ab ipsa complendam pii virii asseverant. Ut
 »vero amplius hæc cresceret pietas, crebra fecerunt mi-
 »racula. Etenim post paucos annos ipse adolescens de-
 »cedens, visus est in cælum efferi, rosas, & liliis cir-
 »cumdatus, atque inter brachia Sacratissimæ Virginis
 »exceptus, floribus coronari.

3. »Consodalis alter firmiter constituit quotidie co-
 »ronam hanc recitare ante prandium, sed semel oblitus,
 »dum manducare incepit, recordatus est omissionis. Pe-
 »titi licentiam abeundi, recepitque se in templum, ubi
 »coram Beatæ Virginis altari, quod solebat, pensum
 »solvebat. Dum his immoraretur, misit Guardianus ex-
 »ploratum quid ageret, aut quo abierit. Visus est ge-
 »nuflexus orans, & Angelos duos per brevia intervalla
 »excipere ex ore ejus rosas, & post decimam quamque,
 »lapidem pretiosum, & ex his contextam coronam im-
 »posuisse capiti Beatæ Virginis adstantis. Retulit omnia
 »Explorator Præfecto; hic vero obedientiæ præcepto ab
 »orante confessionem omnium extorsit.

4. »Simile quid accidit Anconæ in Marchia. Beatus
 »Gabriel Anconitanus Guardianus, admirandæ pietatis
 »vir, præcepit Ludovico Albanensi tyroni, ut singulis
 »diebus antequam manducaret, obsequium istud Bea-
 »tæ Virgini præstaret. Quadam die toto tempore an-
 »temeridiano domesticis ministeriis implicitus, non po-
 »tuit. Dum mensæ assideret, interrogatus à Superiore,
 »an pensum hoc Beatæ Virgini illo die persolverit, &
 »fessus non fecisse, jussus est in ecclesiam abire, at-
 »que omissionem compensare. Abiit, fecit, oravit co-
 »ram altari, præcipue hanc noxam sibi dimitti. Sub-
 »misit postea Superior, qui investigaret, an vere obe-
 »dierit? visus est ferme eodem modo, quo alter ora-
 »re, atque ejus precibus aptatam corollam Beatæ Vir-
 »ginis capiti circumduci. Retulit hic quæ vidit; mis-
 »si deinde alii, qui etiam idipsum præspexerunt: ac-
 »cessit demum ipse Guardianus, & quæ reliqui, cons-
 »pexit. Hinc amplius devotionem Novitio commenda-
 »vit, & ceteris fratribus imitandam proposuit, & diur-
 »no tempore, illo loco, quo Novitius orabat, perseve-
 »ravit suavissimus odor rosarum, & liliorum.

5. »Frater Petrus è civitate Pennensi oriundus, so-
 »cius B. Thomæ Florentini, & primus inter Observan-
 »tes provinciæ Sancti Bernardini, laicus vir miræ per-
 »fectionis, & assiduæ orationis, qui aliquoties visus est
 »per horas quinque immobilis, brachiis in crucis mo-
 »dum protensis hæsisse, facie interim Solis instar res-
 »plendente: aliquoties etiam è terra in altum elevatus,
 »hac etiam ferebatur devotione, ut quotidie his præcan-
 »di formulis Beatam Virginem salutaret. Semel accidit,
 »dum construendo cœnobio Sanctæ Mariæ Podii Orso-
 »næ adlaboraret, ut diurno labore fessus oblivisceretur
 »coronam recitare. Dum iret cubitum, meminit omissi
 »pensi Mariani, statimque recessit ad oratorium, dic-
 »turus quæ solebat. Ab incepta corona paulo post som-
 »no correptus, absolvere non potuit. Dormitanti appa-
 »rens Beata Virgo Angelis duobus associata dixit: Dor-
 »mi, & requiesce, dilecte fili, satis orasti laboribus
 »fessus, obedientiæ, & charitatis operibus addictus, &
 »efferi fecit per Angelos in lectum. Ad matutinas pre-
 »ces expergefactus, comperit visionem, quam habuit,
 »veram fuisse, non imaginariam.

6. »Simile ferme per omnia accidit cuidam fratri
 »adolescenti in provincia Romana, die quodam distrac-
 »to in hospitibus recipiendis. Rem omnem deprædicabat

»Frater Laurentius de Monte Calerio, Vicarius ejusdem
 »provinciæ, vir probatissimæ vitæ, Beatæ Virginis Ma-
 »riæ cultor studiosissimus. Qui de hac re scribunt, sus-
 »picantur ista eidem Laurentio in sua juventute acci-
 »disse.

7. »In provincia Sancti Francisci, & Comitatu
 »Assisii fuit quidam vir religiosissimus, pietate, & pro-
 »phetiæ dono insignis, qui devotionem hanc omni ho-
 »minum generi, magnis, & parvis, nobiles, & infi-
 »mis, senibus & junioribus perpetuo inculcabat, prop-
 »terea Frater Jacobus de Corona nuncupatus. In om-
 »nibus tribulationibus, & necessitatibus ad has preces
 »recurabat, & opem reportabat, rebusque dubiis da-
 »bat responsa. In Burgo Sancti Sepulcri, dum ageretur
 »de destruendo conventu Minorum extra mœnia posi-
 »to, ne hostibus Neapolitanis cito adventuris foret
 »præsidio, rogavit Jacobus Commissarium, à Senatu
 »Florentino in hanc rem emandatum, ut à ruina pau-
 »lulum supersederet, donec ille Beatæ Virginis implo-
 »raret auxilium. Assueto suo precum genere salutavit,
 »rogavitque, ut domum, in qua tot ei coronæ quotidie
 »tam à se, quam à reliquis fratribus offerebantur, ser-
 »varet indemnem. Responsum accepit non accessuros
 »hostes, sed ab omnibus Florentinorum terminis brevi
 »discessuros; quod post paucos dies ipse probavit even-
 »tus. Eo in loco, postquam varia patrarat miracula, &
 »sacrosancta susceperat Ecclesiæ Sacramenta, migravit
 »ad Dominum. Animam ad cœlos evehi inter multi-
 »tudinem Angelorum visum est, & exequiis interfuit
 »populus universus.

8. 9. 10. »Bernardinus Feltrensis Veronæ, in ere-
 »mitorio Pescariæ, provinciæ Sancti Antonii, narrabat
 »ea in urbe accidisse, ut frater quidam pius in quodam
 »Ecclesiæ angulo, formula hac orandi devote uteretur,
 »& ab alio viderentur ei astitisse Angeli, qui ad sin-
 »gulas salutationes Angelicas corona aurea Virginem re-
 »dimirent, & rosam, aut lilium porrigerent. Referebat
 »etiam, in eadem provincia Antonium Rubeum Foro-
 »Juliensem, huic pietatis generi addictissimum, dum
 »comitaretur senem quemdam provinciæ Vicarium in
 »civitate Vicentiæ, sub continuo aquarum diluvio, in-
 »vocata B. Virgine, & positis precariis orbiculis in ca-
 »pitate, neque una guttula madefactum, sed sicca veste
 »in urbem omnibus admirantibus pervenisse. Frater
 »Franciscus Sulmonensis provinciæ Sancti Bernardini,
 »vir laudabilis, & pius retulit adolescentem quemdam
 »initiandum apud Minoritas, toties quoties accedebat,
 »ut religiosa veste indueretur, revocatum variis tenta-
 »tionibus, quas demum nullo negotio superavit, reci-
 »tata corona aliquoties coram B. Virginis effigie.

11. 12. 13. 14. »Prædictus Feltrensis publice præ-
 »dicavit, scholarem Perusinum, nobilis adolescentulæ
 »amore insanientem, magicis incantationibus usum, ut
 »potiretur, sed omnes elusas, etiam ipsius dæmonis
 »confessione, quod singulis diebus coronam hanc Bea-
 »tæ Virgini puella consecraret. Improbæ etiam vitæ ho-
 »minem, qui ex summa desperatione dæmones in suum
 »convocavit interitum, ab eisdem sibi apparentibus res-
 »ponsum accepisse, nocere non posse, quotidie has pre-
 »ces recitanti. Ticini dixit ex suggesto nobilem quam-
 »dam matronam docuisse hunc Virginis cultum suos fi-
 »lios puerulos, summo mane singulis diebus exhiben-
 »dum, atque ex his unum in flumen decidisse: matri
 »demum, & multis corpus quærentibus super aquas in-
 »columem apparuisse, & dixisse, se beneficio illius Vir-
 »ginis servatum, cui ex matris disciplina matutinas ad-
 »aptabat coronas. Pellicem etiam, propter quam multa
 »orta erant scandala, & homicidia, demum lethaliter
 »sauciatam, & in foveam projectam, apparente, & pro-
 »tegente B. Virgine, propter hanc quotidianam devo-
 »tionem, eo usque vixisse, donec advenerit Confessa-
 »rius, & rite se accusanti reatum impenderit absolu-
 »tionem, statimque expirasse.

15. 16. »Volaterris anno MCCCCLIV. devota fœ-
 »mina, antequam iret cubitum cum suis filiis, hac for-
 »mula oravit. Accidit, ut illa nocte tectum oppressum
 »nimio pondere nivis corrueret, sed nihil nocuit, pau-
 »cis arundinibus circa lectum compositis, totam molem
 »cum

„cum omnium admiratione sustentibus. In oppido Sartiani in eadem provincia Etruriæ, & Ecclesia Minorum, irruentes duo sicarii in duos incolas Castri plebis, hujus cultus Mariani perpetuos observatores, uno nocere non poterant, alteri licet vulnera multa inflixerint, vivus, & sanus præter omnium expectationem apparuit. Hæc & alia multa collegerunt, qui de recitanda Virginis corona, ejusque virtute pie scripserunt.

„Ob hæc, & alia miracula cœpit à nostris Religiosis de Observantia promulgari in tota Seraphica Religione, & in universo Orbe hic sanctus usus, & singularis devotio coronæ Beatissimæ Virginis Mariæ, omnes fervide exhortando ad frequentandam hanc tam acceptam B. M. Virgini, & Fidelibus sic proficuum devotionem; itaut brevi intervallo temporis fuerit ab omnibus Mariæ devotis in praxim deducta, & à Romanis Summis Pontificibus approbata, valde commendata, & Indulgentiis ditata, ac decorata, & signanter à Leone X. Brevi incipiente Exponi nobis::: & alio incipiente Dum præexcelsa::: in quo concessit Indulgentiam Plenariam omnibus Fratribus, & Sororibus Ordinis Fratrum Minorum, & consequenter Tertiariis, & Cordigeris recitantibus dictam coronam B. M. V. ex 72. Ave Maria, & 7. Pater noster, cum adhuc uno Pater, & Ave pro Summo Pontifice; quam Paulus V. post generalem Indulgentiarum Regularibus concessarum revocationem, de novo concessit 8. Julii 1608. ad instantiam Patris Ludovici à S. Joanne Evangelista Commissarii Generalis Ultramontanæ familiæ Minorum de Observantia, ut refert Lantusca in *theatro Regularium*, verb. Indulgentia num. 3. At Innocentius XI. Brevi incipiente Exponi nobis::: firmam esse voluit, atque sansivit, ut patet in Rubricis novi Brevariarii nostri Franciscani confirmatis ab Innocentio XII. num. 90. Et hanc Indulgentiam applicabilem esse etiam defunctis expresse docent Candidus Brugnotus in *speculo Clericorum tract. 3. cap. 15. resol. 10.* Petrus Antonius de Venetiis in *viridario Seraphico italice impresso tom. 2. part. 7. cap. 10. in fine*, & alii passim innixi etiam speciali Brevi Gregorii XV. edito sub die 10. Novemb. 1622. in quo concessit, quod Fratres Minores, Clarissæ, & Tertiarii, quibus additi sunt Cordigeri, possint applicare per modum suffragii omnes Indulgentias, & opera meritoria animabus Purgatorii. Vide verb. Indulgentia art. 5. num. 10. & 12.

104 Novitii Regulares admitti debent juxta formam decretorum Clementis VIII. & constitutionem Ordinum peculiarium; nec sine gravi casu minuendum est ipsis probationis tempus; Benedict. XIV. tom. 2. constitut. 47. incip. Si datam hominibus::: Novitiatus expleri debet in Cœnobio ad institutionem Novitiorum designato sub pœna nullitatis professionis; Idem *ibid.*

106 ¶ Magna inter Doctores quæstio est, an Abbates, quibus jus est conferendi primam tonsuram, & minores ordines subditis suis Regularibus, possint eos conferre Novitiis. Resolutio autem hujus quæstionis inde pendet, an Novitii accenseri possint subditis Regularibus quibus tantum possunt Abbates primam tonsuram, & minores ordines conferre.

107 Affirmant autem Pirhing. *ad tit. decretal. de Tempor. Ord. num. 55.* Krimer *ad eundem titulum num. 2117.* Engel. *de privil. monast. privileg. 49.* Schimer *jurisprud. canon. civil. lib. 1. tract. 4. cap. 2. sect. 2. §. 1.* Negant vero *clar. mem. Cardinal. Petra in comment. ad constit. Apostol. constit. unic. Urban. II. sect. 2. num. 20.* Mirand. *in manual. Prælator. tom. 1. q. 38. art. 9.* Pax Jordan. *diversar. lucubrat. tom. 1. lib. 3. tit. 3. num. 60.* Tamburin. *de jure Abbat. tom. 2. disp. 10. q. 10. num. 4.*

109 At amplectenda omnino est negativa sententia, quam tenuit Sacra Congr. Concil. interpretes in *Mutinen. Ordinationis 14. Maji 1689.* In hac causa enim, tametsi definitum fuerit Abbatem Cassinensem haud potuisse primam tonsuram conferre Oblato; idem tamen dicendum est de Novitio, quippe qui non secus ac Oblatus, subditus Regularis dici nequit.

111 Utrum autem collatio primæ tonsuræ, & Ordinum Minorum facta Novitio sit tantum illicita, an etiam in-

valida, vide apud Grueber *de privileg. disput. 7. sect. 2. num. 18. & seq.*

De Ordinarii licentia ex Concil. Trid. sess. 25. cap. 16. de Regul. in renunciationibus Novitiorum intra duos menses ante professionem requisita, de qua agit *Auctor a num. 39. ad plur. seq.* quæri solet, & quidem maxima animorum contentione, utrum requisita ea sit pro extrinseca solemnitate, an pro forma. In varias Doctores abierunt opiniones. At Rota tenet eam pro forma requisitam esse, ut novissime in *Romana, seu Januen. Successionis 9. Decemb. 1746. §. 8. coram clar. memor. Millin. & 26. Junii 1747. §. 8. coram Reverendissimi Cortada.*

Valde autem utilis est hæc observatio; eo enim ipso, quod hæc licentia non pro solemnitate extrinseca, sed pro forma est requisita, sequitur hinc, quod si ea haud interveniat in ipso actu renuntiationis, præsumi haud possit, ex observantia licet triginta annorum. Ex hac enim observantia præsumi potest solemnitas extinctæ actus, non item forma ejusdem actus, ut confutatis omnibus contrariis respondit idem Sacrum Tribunal Rotæ in *dict. Romana, seu Januen. Successionis 9. Decembr. 1746. §. 7. & seq. coram clar. mem. Millin. & 6. Junii 1747. §. 8. & plur. seq. coram Reverend. Cortada.*

Quid si ipsa licentia enunciata in instrumento renuntiationis, minime tamen reperiatur? Hoc in casu posse eam præsumi ex observantia triginta annorum placuit eidem Supremo Auditorio Rotæ in *dict. decisionibus locis mox citatis.* At si ipsa nec enunciata in instrumento renuntiationis sit, præsumi haud potest ex dicta observantia triginta annorum.

Nec illud est hic reticendum, quod ex eo, quod hæc licentia requisita est pro forma actus, nec juramento renunciare ei valet Novitius; Rota in *dict. Romana, seu Januen. Successionis 9. Decemb. 1746. §. 8. coram clar. memor. Millin. & 26. Junii 1747. 8. coram Reverendiss. Cortada. &*

NUMMUS.

Vide verb. Emtio art. n. 7. & 9. (& Moneta.)

NUNCIUS.

NUNCIUS. Vide verb. Legatus.

* Nuncii Sedis Apostolicæ offendi prohibentur sub pœna excommunicationis; Benedict. XIV. tom. 1. const. 14. incip. Pastoralis §. 11. Nunciis Apostolicæ Sedis adimitur facultas dispensandi quoad clausuram; Idem constitut. 39. incip. Regularis disciplinæ §. 4. & const. 4. incip. Salutare §. 3. Nuncio Poloniæ adimitur facultas dispensandi quoad formalitates præscriptas in celebratione Matrimonii; Idem constitut. 85. incip. Nimiam §. 16. Arbitrio Nuncii Apostolici Venetiis existentis permittitur Neophytis ad Fidem conversis Venetiis in loco pio Catechumenorum Matrimonium contrahere cum fidei absque interpellatione prioris conjugis in infidelitate relictæ; Idem constitut. 117. incip. In Suprema. Nuncii Apostolici in Computisteria Camerali rationes exhibere tenentur de pecuniis Cameræ à se administratis; Idem tom. 2. constitut. 6. incip. Apostolicæ Sedis num. 26. Nunciis Sedis Apostolicæ injungitur, ut super Episcoporum Residentia invigilent; Idem constit. 18. incip. Ad universa::: *

NUNDINÆ.

* NUNDINÆ sunt de rebus majoribus semel in anno, vel saltem raro in eodem loco, negotiatoribus de longinquo convenientibus; Bened. XIV. tom. 1. constitut.

- 2 144. *incip.* Ab eo tempore :: 16. Nundinæ ecclesiasticis legibus sæpe interdictæ fuerunt diebus festis; Idem *ibid.* §. 18. Sed ob generalem consuetudinem, & necessitatem hominum tollerandæ sunt; Idem *ibid.* §. 25.
- 3 Prohibentur tamen agitari commercia certis per diem festum horis, quibus divina officia celebrantur; Idem *ibid.* §. 30. & constitut. 105. *incip.* Paternæ Charitatis §. 2. Prorogatis diebus nundinarum, & indultorum ad eas celebrandas concessorum; Idem *ibid.* Nundinæ in civitate Senogalliensi celebrari jubentur per septemdecim postremus dies mensis Julii, cum privativa, exemptionibus, & privilegiis. Idem cit. constit. 105. *incip.* Paternæ :: Vide *in addit. ad verb.* Festa. (Vide *lit. M pag.* 68. col. 2.) *

NUPTIÆ.

SUMMARIUM.

- 1 **N**UPTIÆ unde dictæ.
- 2 Fœminæ dum maritantur, cur velentur.
- 3 In nuptiis quare à sponso detur annulus sponsæ, & inseratur in quarto digito.
- 4 Veritas nuptiarum non consistit in sola commixtione maris & fœminæ, sed principaliter in Tori conjugalis fide, & cura ordinata filios procreandi.
- 5 Qui non filios procreandi, sed explendæ libidinis causa sibi invicem copulantur, non tam conjuges, quam fornicarii videntur.
- 6 Nuptiæ terram replent, Virginitas Paradisum.
- 7 Nuptiæ secundæ permittuntur ut licitæ.
- 8 In nuptiis non debent Christiani saltare, & alia similia facere.
- 9 Nuptiarum solemnitas quibus temporibus fuerit prohibita jure veteri.
- 10 Et quibus temporibus sit prohibita jure novo Concilii Tridentini.
- 11 Tempus Adventus in hac prohibitione incipit à primis vesperis sabbathi præcedentis, in feria autem quarta Cinerum à media nocte illius ferie.
- 12 Terminat autem tempus dictæ prohibitionis in die Epiphaniæ, & in die Octavæ Paschatis inclusive.
- 13 Nuptiarum solemnitas pro certis anni temporibus potuit, & potest licite prohiberi ab ecclesia, & contrarium asserens est anathema.
- 14 Omnia ea, quæ concernunt nuptiarum benedictionem, remissive.
- 15 Traductio uxoris ad domum viri privata, & sine solemnitate, & consummatio matrimonii, seu carnalis copula, an sit prohibita in supradictis anni temporibus.
- 16 Denunciations matrimonii fieri possunt temporibus prohibitis nuptias celebrare.
- 17 Per nuptias prohibitas proprie intelligitur ipsamet solemnitas seu pompa exterior, quæ in contractu matrimoniali adhiberi solet.
- 18 Advertenda sunt hic aliqua notabilia ad n. 19.
- 20 Mater transiens ad secundas nuptias privatur tutela filiorum prioris matrimonii.
- 21 Item perdit etiam curatelam eorum.
- 22 Dicta tamen pœna non afficit patrem transeuntem ad secundas nuptias.
- 23 Alia ad rem, remissive.
- 24 Subnectuntur Supplementa Auctoris ad n. 31.
- 32 *Addit. inseruntur, ad fin.*

1 **N**UPTIÆ dicuntur ab obnubendo, quia fœminæ in nuptiis caput suum obnubere solerent, textu expresso *in cap.* Nec illud 8. *caus.* 30. *quest.* 5. ibi: „Inde enim & nuptiæ dictæ, quod pudoris gratia se puellæ obnubeant.“ Sic autem fecit Rebecca videns Isaac sponsum venire in occursum sibi; *Gen.* 24. *num.* 64. & 65. ibi: „Rebecca quoque conspecto Isaac descendit de Camelo; & ait ad puerum: Quis est ille, qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitque ei: Ipse est Dominus meus. At illa tollens cito pallium, operuit se.“

Fœminæ, dum maritantur, ideo velantur ut cognoscant se semper maritis suis subditas esse, & humiles, textu expresso *in cap. Fœminæ*, „dum maritantur, ideo valeantur, ut noverint se semper maritis suis subditas esse, & humiles.“

3 In nuptiis annulus à sponso sponsæ datur, vel propter mutæ fidei signum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur, & ideo quarto digito infertur, textu expresso *in dict. cap. Fœminæ 7. caus.* 30. *quest.* 5. *in fine*, ibi: „In primis nuptiis annulus à sponso sponsæ datur; sit hoc nimirum, vel propter mutæ fidei signum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur. Unde & quarto digito annulus idem inseritur, quod in eo vena quædam, ut fertur, sanguinis ad cor usque perveniat. (*verb.* Annulus, & Arrha.)

4 Veritas nuptiarum non consistit in sola commixtione maris, & fœminæ, sed principaliter in tori conjugalis fide, & cura ordinata filios procreandi, ut expresse cavetur *in cap.* Non enim *caus.* 32. *quest.* 1. Unde qui non causa procreandi filios, sed explendæ libidinis sibi invicem copulantur, non tam conjuges, quam fornicarii videntur, textu expresso *in cap. Pudor. 1. causa.* 32. *quest.* 2. ibi: „Qui ergo non causa procreandæ sobolis, sed explendæ libidinis sibi invicem copulantur, non tam conjuges, quam fornicarii videntur. (Vide *leg.* 4. *tit.* 3. *p.* 4.)

6 *Nuptiæ terram replent, Virginitas Paradisum*; sic expresse dicitur *in cap. Nuptiæ 11. caus.* 31. *quest.* 1. Nuptiæ secundæ permittuntur ut licitæ; *cap. Hac ratione 9. cap. Quomodo 10. cap. Aperiant 11. cap. Deus 12. & cap. Quod si dormierit 13. caus.* 31. *quest.* 1. cum similibus.

8 In nuptiis non debent christiani saltare, & alia similia facere; Concil. Leodiens. *c.* 53. ibi: „Non oportet christianos ad nuptias euntes vel ballare, vel saltare, sed caste cœnare, vel prandere, sicuti competit christianis.“ Et hoc in secundis nuptiis prohibetur sub pœna excommunicationis, & alia arbitraria; Concil. Turonens. *IV. cap.* 13. ibi: „Fieri omnino prohibemus sub excommunicationis sententia, & alia pœna arbitraria.“

9 Nuptiarum solemnitas jure veteri prohibita erat à septuagesima usque in octavam Paschæ, & tribus hebdomadis ante festivitatem Sancti Joannis Baptistæ, & ab Adventu usque post Epiphaniam; textu expresso *in cap.* Non oportet 10. *caus.* 33. *quest.* 4. ibi: „Non oportet à Septuagesima usque ad octavam Paschæ, & tribus hebdomadis ante festivitatem Sancti Joannis Baptistæ, & Adventu Domini usque post Epiphaniam nuptias celebrare, quod si factum fuerit, separentur; & ex parte concordant *cap.* Non oportet 8. *cap.* Non licet 9. & *cap.* Nec uxorem 11. *ead. caus.* 33. & *quest.* 4. & de his fit sermo *in cap. Capellanus 4. de Feriis.* (Consonat *lex 18. tit.* 3. *p.* 4. *prope fin.* *vid. lit. Q pag.* 2. *num.* 25.)

10 Jure autem novissimo Concilii Tridentini *sess.* 24. *de reformat. Matrimonii cap.* 10. Nuptiarum solemnitas prohibetur solum ab Adventu Domini usque in diem Epiphaniæ, & à Feria IV. Cinerum usque in octavam Paschatis inclusive, ibi: „Ab Adventu Domini Nostri Jesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & à Feria IV. Cinerum usque in octavam Paschatis inclusive antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari Sancta Synodus præcipit. In aliis vero temporibus nuptias solemniter celebrari permittit. Quas Episcopi, ut ea, qua decet, modestia, & honestate fiant, curabunt, Sancta enim res est matrimonium, & sancte tractandum.“

11 Tempus Adventus in hac prohibitione incipit à primis Vesperis Sabbathi præcedentis; in Feria autem IV. Cinerum à media nocte illius Feriæ; Barbosa *in dict. sess.* 24. Concilii Tridentini *cap.* 10. *num.* 2. Molfes. *in summa theologie moralis tract.* 4. *cap.* 11. *num.* 11. & alii passim. Terminat autem tempus dictæ prohibitionis in die Epiphaniæ inclusive, & in die octava Paschatis etiam inclusive; Concilium enim, dum dicit, *usque in diem Epiphaniæ*, excludit ipsius octavam, & dum subjungit *inclusive* comprehendit tam ipsam totam diem

Epiphaniæ, quam totam diem octavæ Paschatis, quia illud verbum *inclusive* ad utrumque tempus est referendum, cum nulla subsit ratio diversitatis, ut recte notat Fagnan. *in cit. cap. Capellanus 4. num. 5. de Feriis argum. leg. Plures 29. ff. de rebus dubiis, & leg. Cum post omnes 1. cod. de libris præteritis.*

13 Nuptiarum solemnitas pro certis temporibus potuit, & potest licite prohiberi ab ecclesia, & contrarium asserens est anathema; Concil. Trident. *sess. 24. Doctrina de Sacramento Matrimonii Canon. 11. ibi:* „Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis annis temporibus superstitionem esse tyrannicam ab Ethnicorum superstitione profectam, aut benedictiones, aut alias cæremonias, quibus Ecclesia in illis utitur, damnaverit, anathema sit.“

14 Omnia ea, quæ concernunt nuntiarum benedictionem; vide *verb. Benedictio art. 4. per tot.*

15 Traductionem uxoris ad domum viri etiam privatam, & sine solemnitate, item & carnalem copulam seu consummationem matrimonii prohiberi in supradictis anni temporibus censet, & multis adductis probat Fagnanus *in cit. cap. Capellanus 4. de Feriis à num. 8. usque in finem;* at solam traductionem, quæ fit cum solemnitate, esse interdictam, tenent Gofredus *in summa tit. de Matrim. contrahend. contra interdict. eccles. num. 2. Tancred. & post eum Hostiens. in cit. cap. Capellanus num. 2. in fine. Reiffenstuel theolog. moral. dist. 14. quæst. 2. num. 12. Sanchez de Matrimon. tom. 2. lib. 7. disp. 7. num. 16. cum pluribus ibi citatis, & alii passim. Item & copulam carnalem, seu consummationem matrimonii esse licitam dictis temporibus tenent Sanchez *loc. cit. num. 23. Navarr. in Manual. cap. 22. num. 7. Cardin. Bellarmin. lib. 1. de Matrimon. cap. 31. ad finem, Barbosa in dict. sess. 24. cap. 10. de reformat. Matrimon. num. 5. & alii passim, & signanter Nicolius in flosculis verb. Matrimonium num. 6. ubi expresse dicit, quod matrimonium contrahere, vel consummare absque nuptiis, & traductione sponsæ solemniter, ac sine benedictione nuptiali nullo tempore prohibetur; ex Rituali Roman. rubric. de Sacrament. Matrimon. Navarr. cap. 22. num. 71. & jam sic obtinuit praxis, ut quocumque tempore licite matrimonium contrahatur coram Parocho, & testibus absque solemnitate, per textum ubi dicitur, quod ea sit Romanæ Ecclesiæ consuetudo, ut quocumque tempore matrimonium contrahatur. Unde denunciationses matrimonii fieri possunt temporibus prohibitis nuptias celebrare, ut expresse decrevit Sac. Congreg. Episcop. & Regular. 18. Decemb. 1589. apud Barbos. in Summa Apostol. decis. verb. Denunciationses Matrimoniales n. 2. de offic. & potest. Parochi cap. 21. num. 14. Per nuptias enim prohibitas proprie intelligitur ipsamet solemnitas, seu pompa exterior, quæ in contractu matrimoniali communiter adhiberi solet; argum. Concil. Trident. *sess. 24. Canon. 11. ibi: Prohibitionem solemnitatis nuptiarum, & cit. cap. 10. ejusdem sess. 24. ibi: Solemnum nuptiarum prohibitiones. . . Nuptias solemniter celebrari, ut expresse docet Reiffenstuel loc. cit. dist. 13. num. 2. & alii passim.***

16 Mater transiens ad secundas nuptias privatatur tutela filiorum prioris matrimonii, textu expresso *in leg. Matres 2. cod. Quando mulier tutelæ officio fungi potest. ibi: Nam si malunt alia optare matrimonia, tutelam administrare non debent, & concordant Authent. Sacramentum, & leg. Si Pater 3. cod. 1. eod. Item perdit etiam curatelam eorum, leg. Quod si nolit 31. §. 13. ff. De Ædilitio Edicto, Reiffenstuel lib. 4. decret. tit. 21. num. 39. Sanchez de matrimonio lib. 7. disput. 88. num. 4. & 11. Joannes Angelus Bossius de Matrimon. contract. cap. 11. num. 268. Rosignol. in alias de Matrimonio controversias contract. 15. de Matrimonio IV. prænot. 6. num. 1. & 3. & alii passim. Et ratio est, quia vehemens, & efficacissima præsumtio est, quod fœmina transiens ad secundas nuptias negligat filiorum præcedentis matrimonii curam, eorumque bona in commodum posterioris matrimonii cum illorum jactura disperdat.*

17 Dicta tamen pœna non afficit patrem transeuntem ad secundas nuptias; Baldus *Authent. Eisdem pœnis num. 8. cod. de secundis nuptiis, Angelus l. Ex facto num. 4. ff. de vulgari, & pupillari substitutione, Pinellus leg. final. num. 15. de bonis maternis, Reiffenstuel loc. cit. num. 39. Rosignol. loc. cit. num. 2. Sanchez loc. cit. num. 12. & alii: Immo existente patre non datur filiis tutor, nisi eosdem emancipet: leg. Si infanti 18. cod. de jure deliberand. manetque pater legitimus administrator gaudens usufructu bonorum maternorum filiis quoad proprietatem competentibus; leg. Generaliter 5. verb. Negotia, cod. de secundis nuptiis, & leg. Omnem 4. cod. de bonis maternis, ibi: „Patres igitur usumfructum rerum maternarum etiamsi ad secundas nuptias migraverint, sine dubio habere debent.“ Supradicta enim lex cum præcise loquatur de matre binuba, & non de patre binubo, utpote pœnalis, est stricte interpretanda, nec est extendenda ultra expressa arg. *cap. Odia 15. de regul. juris in 6. cum similibus; tum quia in patre binubo non currit illud tantum periculum in damnum filiorum prioris matrimonii, quod currit in matre binuba; ut de se patet, adeoque &c.**

18 Attendenda sunt hic quæ sapientissime suo more tradidit Cardin. de Lambertinis, deinde Summus Pontifex fel. record. in suis eruditissimis notificationibus *volumine 4. notificatione 13. per tot. ubi plurimis solidissime ad rem adductis merito ibi videndis, docet ad licite contrahenda matrimonia temporibus vetitis, seu feriatis requiri licentiam Ordinarii in illis diocesisibus, ubi adest, vel legitima consuetudo, vel diocesana dispositio ipsam petendi dictis temporibus; qua ibi obtenta, & licite contrahitur matrimonium, & sponsa absque solemnitatibus ad viri domum traducitur, juxta decretum Sacræ Congregationis Concilii sub die 10. Junii 1684. ab ipso allegatam his verbis.*

DUBIUM TRADUTIONIS SPONSÆ.

Nonnulli Parochi pro sua, & matrimonia contrahentium quiete supplicant declarari.

„An concessa per Episcopum licentia contrahendi matrimonium temporibus à Sacro Concilio vetitis, in iis locis, in quibus dispositio ejusdem Concilii ad ipsum quoque matrimonii contractum reperitur à consuetudine extensa, dicatur etiam permessa traductio sponsæ, seu uxoris ad domum viri? Die, & anno quo supra, Respondit: Affirmative, dummodo traductio fiat absque solemnitatibus.“

Ac inde concludit Sapientissimus Pontifex; nemo ergo super hoc se, ac alios inquietet; & si quis zelet evellere in hac materia abusus, curet potius eradicare à mente nubere volentium superstitionem jam pene universaliter introductam nolendi uxorem ducere mense Maji, juxta sancita in Concilio Provinciali Burdigalensi de anno 1614. *cap. 7. de Matrimonio num. 5. ibi: Abolenda sane perversa illa, ac superstitiosa quorundam opinio, mense scilicet Majo uxorem non ducendi, quasi aliquid ex eo mali omissi emanans fidelitati contrahentium, ac prosperitati nuptiarum officere possit. Doceatur igitur populus, & ab omnibus Parochis sæpe instruat, ut superstitionis illis nugis fidem haud quaquam adhibeat; sed propter ea tempora, in quibus ex præscrito Ecclesiæ à celebratione nuptiarum abstinetur, nullum esse, quo ipsæ jure, & canonice celebrari prohibeantur.“*

Mater transiens ad secundas nuptias privatatur tutela filiorum prioris matrimonii, textu expresso *in leg. Matres 2. cod. Quando mulier tutelæ officio fungi potest. ibi: Nam si malunt alia optare matrimonia, tutelam administrare non debent, & concordant Authent. Sacramentum, & leg. Si Pater 3. cod. 1. eod. Item perdit etiam curatelam eorum, leg. Quod si nolit 31. §. 13. ff. De Ædilitio Edicto, Reiffenstuel lib. 4. decret. tit. 21. num. 39. Sanchez de matrimonio lib. 7. disput. 88. num. 4. & 11. Joannes Angelus Bossius de Matrimon. contract. cap. 11. num. 268. Rosignol. in alias de Matrimonio controversias contract. 15. de Matrimonio IV. prænot. 6. num. 1. & 3. & alii passim. Et ratio est, quia vehemens, & efficacissima præsumtio est, quod fœmina transiens ad secundas nuptias negligat filiorum præcedentis matrimonii curam, eorumque bona in commodum posterioris matrimonii cum illorum jactura disperdat.*

Dicta tamen pœna non afficit patrem transeuntem ad secundas nuptias; Baldus *Authent. Eisdem pœnis num. 8. cod. de secundis nuptiis, Angelus l. Ex facto num. 4. ff. de vulgari, & pupillari substitutione, Pinellus leg. final. num. 15. de bonis maternis, Reiffenstuel loc. cit. num. 39. Rosignol. loc. cit. num. 2. Sanchez loc. cit. num. 12. & alii: Immo existente patre non datur filiis tutor, nisi eosdem emancipet: leg. Si infanti 18. cod. de jure deliberand. manetque pater legitimus administrator gaudens usufructu bonorum maternorum filiis quoad proprietatem competentibus; leg. Generaliter 5. verb. Negotia, cod. de secundis nuptiis, & leg. Omnem 4. cod. de bonis maternis, ibi: „Patres igitur usumfructum rerum maternarum etiamsi ad secundas nuptias migraverint, sine dubio habere debent.“ Supradicta enim lex cum præcise loquatur de matre binuba, & non de patre binubo, utpote pœnalis, est stricte interpretanda, nec est extendenda ultra expressa arg. *cap. Odia 15. de regul. juris in 6. cum similibus; tum quia in patre binubo non currit illud tantum periculum in damnum filiorum prioris matrimonii, quod currit in matre binuba; ut de se patet, adeoque &c.**

Parentes transeuntes ad secundas nuptias, quando amittant hæreditatem, & legitimam filiorum præmortuorum. Vide *verb. Legitima à n. 33. ad 35.*

Alia ad rem. Vide *verb. Benedictio art. 4. per tot. & verb. Uxor n. 42. (Vide verb. Tutela, Tutor, in nov.)*

Nuptiarum ritus superstitione infecti, fidelibus Indis prohibentur; Benedictus XIV. tom. 1. constitut. 107.

25 *incip.* Omnium sollicitudinum §. 3. & 14. Nuptiarum tempora ab Ecclesia præscrita, sunt observanda etiam in regno Servix, & finitimis regionibus; Idem constit.

26 89. *incipient.* Inter Omnigenas §. 16. Nuptiis infidelium, quæ temporibus vetitis celebrantur, non prohibentur fideles assistere, dummodo fieri possit absque Creatoris injuria, & offensione fidelium, & Ecclesiæ Dei: Idem *ibid.*

27 Secundæ, tertix, & posteriores nuptiæ sunt fidelibus permissæ; Idem constit. 57. *incip.* Etsi Pastoralis §. 8. & constitut. 129. *incip.* Eo quamvis tempore §. 29. At-

28 tamen à Presbyteris minime benedicendæ sunt: Idem in

29 *cit. constit.* Etsi Pastoralis §. 8. Secundæ nuptiæ impedimento sunt, ne quis promoveri possit ad Ordines Sacros, etiam in Ecclesia Græca; Idem *ibid.* Secundæ nuptiæ prohibentur Diaconis, & Presbyteris Græcis, aliisque orientalibus, sub pœna nullitatis, & depositionis ab ordine; Idem in *cit. constit.* Etsi Pastoralis §. 7. & *cit. constit.* Eo quamvis tempore §. 30.

31 In nuptiis Canæ Galilææ, ad quas fuit Christus vocatus, quis fuerit sponsus, valde inter se dissident Auctores. Plures enim volunt, quod sponsus fuerit S. Joann. Evang. qui viso miraculo conversionis aquæ in vinum, una cum sponsa de contrahendo matrimonio abjecit consilium. AA. hujus sententiæ inter alios refert Tirinus in *cronico sac. pag. 51. n. 67.* præcisus his verbis: „Addit S. Hieronymus, „Augustinus, Beda, Alcuinus, Lyranus, Vincentius, & „nemo veterum refragatur (immo ipse Joannes revelavit S. Geltrudi) Joannem fuisse sponsum illum in nuptiis Canæ Galilææ.“ Brandius dicit, sponsam quoque Joannis se pariter consecrasse Christo, & lateri B. Virginis adhesisse. Theophilus Raynaudus tom. 8. in opere de titulis cultus specialis Sanctorum punct. 14. pag. 574. inter Virgines in conjugio recenset juxta aliquorum sensum (quem tamen ipse non amplectitur) Sanctum Joannem Evangelistam, quem volunt fuisse sponsum, idest absque conjugii usu jam virum, à nuptiis in Cana Galilæa à Christo adductum. S. Augustinus in præfat. in Joann. hæc habet: „Iste siquidem est Joannes, quem Dominus de fluctivaga nuptiarum tempestate vocavit, & cui matrem virginem virgini commendavit;“ cui videtur subscribere S. Thomas 2. 2. *quest. 186. art. 4. in resp. ad 1. ibi:* „Et ideo Petrum, quem invenit matrimonio junctum, non separavit ab uxore: „Joannem tamen volentem nubere à nuptiis revocavit.“ Ast contrariam sententiam secutum fuisse S. Augustinum tradit Baronius ad *ann. Christi 31. num. 30. & seq.* dicens, quod S. Augustinus asserit Joannem revocatum fuisse à nuptiis, non quod uxorem duxerit, eamque reliquerit, sed quod eam prorsus non acceperit, id colligens ex præcisus verbis ejusmet S. Doctoris in fine citati operis, ibi: „Plus amatur, quod neque uxorem duxerit, & ab ineunte pueritia castissimus vixerit.“ Sicque tenet etiam eruditissimus Cardin. Lambertinus Benedictus XIV. *lib. 3. de canonizat. Sanctor. cap. 37. n. 1.* ubi ex relatis dictis verbis S. Augustini sic concludit: „Adhærendum esse videtur communi veterum sententiæ, „quæ eum cœlibem fuisse affirmat. Legi potest Card. Baronius ad *ann. Christi 31. num. 32. & seqq.* memoratamque sententiam amplectuntur ex P. ribus Epiphanius *heres. 58. §. 4.* Chrysostomus de virginitate *cap. 82.* Casianus *Collat. 16. cap. 4.* Ambrosius *de instit. Virgin. cap. 7.* Paulinus *epist. 43.* Hæc ipse ad lit. qui idemque confirmat in opere de *festis f. C. num. 16.* ubi insuper dicit, quod Baronius ad *ann. Christi 31. n. 30.* optimo jure reprehendit Scriptores aliter sentientes, & potius Nicephoro tribuendam esse fidem, qui affirmat sponsum in illis nuptiis fuisse vel Simonem Cananæum, qui in duodecim Apostolorum numerum adscriptus, Zeilotès appellatus est, vel Natanaelem è Cana oppido in Galilæa gentium. Et quod S. Joannes non fuerit talis sponsus in nuptiis Canæ Galilææ sustinet D. Calmet in *Dictionario verb.* Joannes Evangelista: „: expresse dicens, „Quæ utique de virginitate sententia validioribus rationum argumentis fulcitur, quam quæ Canæ sponsum fuisse tuetur.“

De secundis nuptiis non incongrue hic paucis disserendum.

Nuptiæ secundæ bifariam accipiuntur. Nonnumquam non tantum à primis, sed etiam à tertiis, & ulterioribus distinguuntur: Nonnumquam vero dicuntur quæcumque sunt post primas. De his agere intendimus.

Secundæ nuptiæ à primis in eo differunt, quod legatum virgini, sub illa conditione relictum, si non nupserit, debetur licet nupserit; *l. Quum tale legatum 72. §. Mœvius ff. de condit. & demonstr.* At eadem sub conditione relictum viduæ, tametsi olim idem ex lege Julia Miscella observaretur; *l. 62. §. 2. & l. 63. princip. ff. eod. tit.* Jure tamen novo à secundis nuptiis abstinere debet, vel legato carere; *novell. 22. cap. 43.*

Differunt præterea, quod vidua unius matrimonii propter ingratitude revocare valet donationes liberis factas; *l. 7. cod. de revoc. donat.* At quæ iterum nupsit, ob injuriam, quam vicissim facit liberis prioris matrimonii, non utique, nisi I. Filius aperte insidiatus fuerit vitæ matris, aut II. impias manus ipsi intulerit, aut III. circa totius substantiæ ablationem aliquid molitus fuerit; *novell. 22. cap. 35.*

Item differunt, quod ex communi juris canonici interpretatione secundis nuptiis benedictio adhiberi non debet, nisi primæ non fuerint benedictæ; *cap. 1. & 3. de secund. nupt.*

Sunt qui & aliam differentiam addunt, quod scilicet nuptiæ simpliciter prolatae de primis, non item de secundis intelliguntur, favore primarum, & odio secundarum. At hanc differentiam rejiciendam esse firmat Mæstert. *de secund. nupt. quest. 3. fer. per tot.* nisi intentio proferentis, vel subjecta materia, aliud evincant.

Atque hinc legatum dotis relictum mulieribus pauperibus debetur non solum puellis, quæ post legatum ad primum conjugium invitantur, sed & viduis, nisi tamen illud semel fuerint consequutæ; Mæstert. *de secund. nupt. q. 3. n. 8.*

In manifesto errore versantur, qui secundas nuptias odiosas esse credunt, & varias earum pœnas recensent. Causa erroris est, quod non distinguunt inter secundas nuptias, & id quod præter naturam secundarum nuptiarum evenire potest, quum contrahuntur, uti est ad eas nimia festinatio, & liberis prioris matrimonii quæsitæ injuria.

Nimium autem festinare dicuntur mulieres, quæ intra tempus (quod anni est) eligendis maritis præfixum ad secunda vota transeunt, *l. 1. cod. de secund. nupt.* Duplex autem hujus juris est ratio. Prima, ne fiat turbatio sanguinis, & incertitudo generationis. Nec cessat hæc incertitudo, licet constet mulierem ex primo marito gravidam esse, propter metum superfætationis, quod tamen derident saniores Physici. Altera publica honestas, quod indecorum videatur mulierem, statim à morte mariti, ad secunda vota transire, veluti quæ adhuc vivente marito pudicitiam violasset, vel de violanda cogitasset.

Mulier, quæ intra annum à die defuncti mariti nubit, varias incurrit pœnas; *l. 1. & 2. cod. de secund. nupt.* Prima, & præcipua est infamia ipso jure, ita ut ne requiratur quidem judicis sententia declaratoria; *l. 1. cod. de secund. nupt.* Idque procedit, sive major, sive minor sit mulier: Quinimmo eam incurrunt maritus, qui eam ducit, sciens annum luctus nondum præterisse, tametsi sit miles; & parentes, qui eum, eamve in potestate habent, quia prohibere potuerunt. Ad Mæstert. *de secund. nupt. q. 9. per tot.*

Secunda pœna est, quod non possit mulier nomine dotis, aliove quovis titulo plus in secundum maritum conferre, quam tertiam partem suorum bonorum; *l. 1. cod. de secund. nupt.*

Tertia pœna est, quod nihil ex ullius extranei testamento titulo hæreditatis, legati, fideicommissi, alteriusve ultimæ voluntatis capere possit, *dict. leg. 1. cod. de secund. nupt.*

Quarta pœna est, quod omnia amittat, quæ à defuncto marito ei obvenirent; *dict. l. 1. cod. de secund. nupt.* Prior autem maritus hic is intelligitur, quem non debite mulier eluget. Quocirca si hæres instituta à primo marito, post annum luctus secundo nupserit, ac etiam à

secundo marito hæres scita ad tertia vöta intra annum luctus transierit, non hæreditate primi, sed secundi privabitur.

57 Quinta pœna est, quod ultra tertium gradum nulli consanguineo ab intestato succedere possit: *dict. l. 1. cod. de secund. nupt.*

58 Suprascriptis pœnis Justinianus mulierem subjecit, quæ intra annum luctus non nupsit quidem, sed undecimo mense à morte mariti partum, quem ex inhonestata scortatione, & non ex defuncto marito conceperat,

59 ediderit, *novell. 39. cap. 2.* Probe autem hic monet Mæstert. *de secund. nupt. q. 15. num. 7.* totum hoc negotium relinquendum esse arbitrio Judicis, qui examinatis diligenter mulieris moribus, aliisque circumstantiis, dijudicabit, an partus undecimo mense natus marito sit tribuendus, nec ne.

60 Mulierem vero, quæ intra annum luctus impudice vivit, nec tamen parit, aut parit, sed diu post annum luctus, præfatis pœnis haud subjici firmant Scipio Gentilis *de secund. nupt. cap. 7. per tot.* & Mæstert. *eod. tract. q. 16. pariter per tot.*

61 Quatuor tamen casibus prædictas pœnas mulier evitat. I. Si à Principe impetraverit, ut ipsi intra annum luctus nubere liceat, *leg. 10. ff. De his, qui notantur*

62 *infamia.* II. Si Princeps mulierem, quæ intra annum luctus nupsit, à suprascriptis pœnis liberet. Sed vide distinctionem hic traditam à Mæstert. *de secund. nupt. quest.*

64 18. *per tot.* III. Si mulier juste crediderit longo tempore extinctum maritum fuisse, *argum. leg. 8. ff. De his,*

65 *qui notantur infamia.* IV. Si intra annum luctus partum ediderit, quem ex marito illo conceperat, cui mortuo nullum debet luctum, ut est hostis patriæ, damnatus perduellionis &c. *Leg. 11. §. 2. ff. de his, qui notantur infamia.*

Hactenus de pœnis, quas mulier incurrit nimia festinatione intra annum luctus nubens. Sunt & aliæ pœnæ, quas incurrit mulier, tametsi post annum luctus nubat, in favorem, & commiserationem filiorum, si quos supersites habet. Prima est, quod omnia, quæ quocumque titulo à priori marito percepit solo usufructu excepto ad liberos ipsius prioris mariti transmittere debeat, nec eorum alienandi facultatem habeat, *leg. 3. cod. de secund. nupt.*

Secunda est, quod quidquid perceperit ex successione liberorum, id quoad proprietatem solo in diem vitæ suæ deducto usufructu, reliquis ejusdem matrimonii liberis reservare debeat, *d. l. 3. cod. de secund. nupt.* Vide tamen Mæstert. *de secund. nupt. q. 27. & plur. sequent.* qui probe discutit, quid Justinianus circa duas hasce pœnas per *novellas suas* immutaverit. Vide quoque eundem *q. 44. & plur. seq.* qui de aliis pœnis disserit, tum examinat, an aliquibus in casibus eas evitet mulier.

Nostrum autem est hic tantummodo examinare, an jure canonico *in c. penult. & ult. de secund. nupt.* omnes pœnæ, de quibus hactenus loquuti sumus, cessaverint?

Non ignoro, plures in ea esse sententia, ut omnes prædictæ pœnæ à jure canonico sublatae sint. Confert Scipion. Gentil. *de secund. nupt. c. 18.* Ex aliorum vero sententia sublatae à jure canonico sunt pœnæ in odium tantummodo secundarum nuptiarum introductæ, non item illæ, quæ in favorem liberorum primi matrimonii sunt statuta; Peregrin. *de jure fisci lib. 3. tit. 15. num. 3.* Anton. Matth. *de secund. nupt. disput. 6. per tot.*

At mihi semper arrisit opinio Hunnii ad Teutler. *Selectar. disput. vol. 1. disput. 8. thes. 5. lit. B* tenentis, solam infamiæ pœnam, non item ceteras pœnas jus canonicum sustulisse. Confert omnino eum loco citato, tum clarissimum P. Girald. *in addit. ad Maschat. instit. canon. tom. 2. pag. 677. col. 1.*

Cum mulier, mortuo viro, ab ejus sit lege soluta juxta canonicas sanctiones, nulla pœna affigi videbatur debere secundo nubentem; (1) nihilominus notabatur infamia, arrharumque, & donationis per maritum factæ, testamentove relictae, si intra annum luctus nuptias celebraverit, amissione plectebatur, & hæc omnia à filiis primi matrimonii, (2) aut ab intestato maritum succedentibus, vindicabantur, eisdemque pœnis quæ cum aliquo rem habuerint, aut luxuriæ indulxerint, subiciebantur. (3) Bis contrahentes hanc pœnam evitabant, si à Principe, ut intra eundem nubere liceret, impetraverint, seu quamquam binas nuptias celebraverint, non consumaverint, (4) olim ita determinatum legitur: nunc vero relatæ pœnæ sublatae manent, etiamsi priusquam virum eluxerint, in matrimonium se collocaverint: prout velint, contrahent, (5) sed non relevantur prioris matrimonii filii proprietatem, ex primo marito, & hæreditate eorundem filiorum habitam, reservare: quæ quidem dispositio suum etiam vindicat locum in viris secundas nuptias ineuntibus; (6) omnibus tamen permittitur libere de bonis multiplicatis, vulgo *gananciales* ac de aliis propriis, disponere: ideo neque proprietatem, neque usumfructum reservare tenentur. (7)

(1) *L. 3. titul. 12. lib. 4. Ibi:* E porende non tovo por bien Santa Iglesia, que le fuese puesta pena si casare quando quisiere, despues que el marido fuere muerto:::

(2) *L. ead. Ibi:* Pero el fuero de los legos defendióle, que non case fasta un año, é poneles pena á las que antes casan. E la pena es esta, que es despues de mala fama, é debe perder las arras, é la donacion que fizo el marido finado, é las otras cosas que oviese dexadas en su testamento, é deben las aver los hijos que fincaren dél, é si hijos non dexare, los parientes que ovieren de heredar lo suyo:::

(3) *L. ead. Ibi:* Esa mesma pena debe haber, si ante que pasase el año ficiese maldad de su cuerpo::: *L. 3. tit. 6. p. 7.* Seyendo la muger fallada en algund lugar en que ficiese adulterio con otro, ó si se casare por palabras de presente: ó si ficiese maldad de su cuerpo que se cumpliese el año que muriese su marido, es enfamada por derecho:::

(4) *L. ead. 3. prox. Ibi:* Pero decimos que si tal casamiento como éste fuese fecho ante del año cumplido

por mandado del Rey, que non le naceria ende ningund enfamamiento:::

(5) Vide *verb.* Infamia.

(6) *L. 26. tit. 13. p. 5.* Marido de alguna muger finado, si casase ella despues con otro, las arras, é las donaciones que el marido finado le oviese dado, en salvo fincan á sus hijos del primer marido, é debenlas cobrar, é aver despues de la muerte de su madre::: *L. 4. tit. 1. lib. 5.* En todos los casos que las mugeres, casando segunda vez, son obligadas á reservar á los hijos del primero matrimonio la propiedad de lo que hubiesen del primer matrimonio, en los mismos casos el varon::: *Remis. 2. tit. 8. ejusd.* El marido, y la muger sean obligados á reservar á los hijos del primer matrimonio lo que hubieren de aquel matrimonio.

(7) *L. ejusd. tit. 8.* Mandamos que el marido, y la muger suelto el matrimonio, aunque casen segunda, ó tercera vez, ó mas, puedan disponer libremente de los bienes multiplicados durante el primero, ó segundo, ó tercero matrimonio, aunque haya habido hijos de los tales matrimonios::: *Vid. verb.* Bona laicalia, n. 14. & 15.

O. OBEDIENTIA.

Vide verb. Votum art. 2. à num. 10. ad 14.

OBLATI MONASTERIORUM.

OBLATI, & qui *Donati* appellantur, quamvis non sint Religiosi, si tamen bona sua, ne minima quidem parte excepta, quoad proprietatem, & usumfructum sibi non retinuerint, sed transtulerint in monasterium, sunt personæ ecclesiasticæ, gaudent privilegio fori, & immunitate ab exactionibus secularibus. Verum ut subtrahantur ab jurisdictione Episcopi, requiritur, ut actu inserviant suæ Religioni, ut late docet Benedictus XIV. *de synodo diœces. lib. 6. cap. 3.*

OBLATIONES.

SUMMARIUM.

- 1 **O**BLATIONES dupliciter sumi possunt, scilicet *large*, seu *improprie*, & *stricte*, seu *proprie*.
- 2 Oblationes *large*, seu *improprie sumtæ* quæ sint.
- 3 Oblationes *stricte*, & *proprie sumtæ* quæ sint.
- 4 Harum oblationum tres sunt species, & assignantur.
- 5 Oblationum usus cœpit ab origine mundi, & semper duravit.
- 6 Oblationes non debentur ex præcepto nisi in quatuor casibus.
- 7 Assignatur primus casus, 2. 3. & 4.
- 11 Ad hoc, ut consuetudo faciendi oblationes obliget, duo præcipue requiruntur, & assignantur.
- 12 Si dictis duobus requisitis concurrentibus ad consuetudinem faciendi oblationes, populus ulterius eas facere recusaret, posset, & deberet per Ordinarium loci ad eas continuandas compelli, etiam per excommunicationem, si opus foret.
- 13 Oblationes omnes factæ intra ecclesiam parochialem, seu extra ipsam in quocumque loco sito intra limites Parochiæ, de jure communi spectant ad Parochum loci, nisi aliud habeat legitima loci consuetudo, aut aliter constet de offerentium intentione, aut voluntate.
- 14 Unde si alicubi legitima consuetudo habeat, ut oblationes non ipsi Parocho, sed Ecclesiæ vel alii pio loco, seu piæ causæ applicentur, tunc sunt applicandæ secundum talem consuetudinem.
- 15 Item supradictis locis, & causis piis applicari debent oblationes, quando sufficienter constat talem esse intentionem, & voluntatem offerentium.
- 16 Hinc oblationes, quæ fiunt oratoriis, capellis, aut aliis locis intra, vel extra ecclesiam, ubi aliquæ imagines miraculosæ depictæ, vel sculptæ existunt, non spectant ad Parochum, ad quem hisce temporibus spectant solæ oblationes, quæ in ecclesia sub missis ad altare fiunt, & quæ pro administratione Sacramentorum, pro benedicendis nuptiis, aut mulieribus post partum, pro exequiis, & sepulturis, aut aliis similibus functionibus specialiter offeruntur, consuetudine, & intentione offerentium reliquas ferme alias oblationes ecclesiis ipsis, capellis, altaribus, aut aliis certis finibus applicante.
- 17 Administratio tamen similium oblationum adhuc spectat ad Parochum.
- 18 Nisi tamen ex legitima consuetudine spectet ad laicos.
- 19 Unde confraternitates laicorum ex consuetudine possunt recipere, & administrare oblationes, dummodo laici nihil sibi applicent, sed in pios usus totum convertant.
- 20 Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicujus personæ private, non spectant ad ipsam privatam personam, sed ad propriam parochiam.
- 21 Nisi tamen offerens obtulisset contemplatione Domini domus.
- 22 Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in ecclesia cathedrali, seu imaginibus intra ecclesiam, & parochiam existentibus spectant ad Archipresbyterum, seu Parochum ejusdem ecclesiæ, & non ad Episcopum.
- 23 Si autem loca, ubi sunt tales imagines, non sint intra fines alicujus parochiæ, spectant integre ad Episcopum.
- 24 Intelligè tamen quoad omnia supradicta, nisi aliud habeat legitima loci consuetudo, aut aliter constet de offerentium intentione, & voluntate.
- 25 Oblationes, quæ fiunt in ecclesiis Regularium, acquiruntur monasterio pro Religiosis ibi servientibus.
- 26 Oblationes, & eleemosynæ possunt à Regularibus recipi inter missarum solemnias.
- 27 Parochi in diebus festis possunt post offertorium in medio altaris convertere se ad populum, & invitando ad oblationes manipulum, vel aliud præbere deosculandum offerentibus: At aliis Sacerdotibus id non licet.
- 28 Parochi, stante consuetudine, possunt recedere ab altari post offertorium, & ad infimum locum ecclesiæ accedere ad recipiendas oblationes mulierum inibi existentium, separatim à maribus.
- 29 Sacerdotes novi non prohibentur in suis primis missis post offertorium in medio altaris ad populum se convertere, & oblationes accipere à sponte dantibus, dummodo non discedant ab altari.
- 30 Tales oblationes factæ novis Sacerdotibus quærentur ipsis, & non Parocho.
- 31 In materia oblationum attendenda est semper legitima locorum consuetudo, & intentio, seu voluntas offerentium.
- 32 Oblatio major in alienatione bonorum ecclesiasticorum semper recipitur, quando actus non est perfectus.
- 33 Oblatio major habet locum in re vendita in concursu creditorum.
- 34 Oblatio major in casu, quo habet locum in venditionibus, non requiritur, ut sit in sexta parte, prout in terminis læsionis, sed sufficit, ut sit in aliqua quantitate excludente minimam.
- 35 Oblatio major numquam admittitur post perfectum actum venditionis.
- 36 Et quando dicatur actus perfectus?
- 37 Oblationis novæ privilegium post extinctam candelam conceditur minori, eoque uti potest etiam Ecclesia.
- 38 Oblatio major quando admittitur in venditionibus bonorum ecclesiæ, semper prius emtor habet prælationem pro eodem pretio.
- 39 Oblatio major admittitur, etiamsi fuerit initum instrumentum venditionis cum reservatione beneplaciti Apostolici, donec hoc subsequatur.
- 40 Oblatio major admittitur, antequam executioni de-

demandet beneplacitum Apostolicum.

- 41 Oblatio major habet locum obtento beneplacito Apostolico pro certo pretio ad favorem determinatæ personæ ante stipulationem instrumenti.
- 42 Oblator secundus, quando præfertur in emtione rei ecclesiasticæ, tenetur reficere expensas primo emtori pro impetrato beneplacito, illiusque executione.
- 43 Quædam alia novissima referuntur, ad n. 48.
- 49 Addit. inseruntur, ad fin.

OBLATIONES dupliciter summi possunt, scilicet *large*, seu *improprie*, & *strictæ*, seu *proprie*: *Communis*. Oblationes *large*, seu *improprie* sumtæ important omnes actiones, per quas quæcumque res ad divinum cultum exhibentur, seu offeruntur, ut explicant Sotus *de justitia lib. 9. quæst. 3. art. 1.* Barbosa *lib. 3. juris eccles. univers. cap. 23. num. 1.* & *de offic. & potest. Parochi p. 3. cap. 24.* & alii; & sic sub nomine Oblationum veniunt etiam decimæ, & primitivæ, ut in specie advertit Silvester *in summa verb. Decima num. 2.* & Barbosa *loc. cit.* & de Decimis patet *ex Genes. cap. 28. ibi: Decimas offeram tibi*, & *Num. cap. 28. ibi: Decimarum oblationem.* Et de Primitiis patet *Exodi 34. ibi: Primitias frugum terræ tuæ offeres*, & *Leviticus 2. ibi: Primitias tantum eorum offeretis.* Oblationes *strictæ*, & *proprie* sumtæ dicuntur res illæ, quæ fideles Religionis intuitu immediate offerunt Deo, ut deserviant, vel ad usum ecclesiæ, vel ad usum ministrorum, juxta illud *Matthæi 5. ibi: Si ergo offers munus tuum ad altare*, & *Deuteronomii 23. ibi: Non offeres mercedem*; & *Malachia 1. ibi: Si offeratis*; sive res sint mobiles, sive immobiles, sive testamento legentur, sive aliter donentur; *arg. cap. Qui oblationes 10. & cap. Clerici 11. cons. 12. quæst. 2.* Sic Marc. Socin. *in tract. de oblationibus lib. 1. Troil. Malvet. in simili tract. fere per tot. Monet. de Decimis cap. 1. num. 9. Galgan. de jure publico lib. 3. tit. 53. num. 1. Barbosa loc. cit. & alii passim.*

4 Unde harum oblationum tres sunt species. Prima dicitur donatio rei inter vivos facta Deo, & Ecclesiæ, *arg. cap. Indigne 21. caus. 12. quæst. 2.* Secunda dicitur donatio causa mortis, quæ fit in testamento pro animæ redemptione, *arg. cit. cap. Indigne:::* Tertia dicitur usualis, & est illa, quam faciunt fideles offerendo aliquas suas res in ecclesia ad altare, aut in alio ecclesiæ loco, aut etiam extra ecclesiam ad imaginem miraculosam, vel devotam, & hujusmodi, prout ad longum refertur *in cap. Cum inter 29. de verb. signific. in cujus Summario sic præcise habetur: "Oblationis nomine intelligitur, quidquid offertur ecclesiæ quocumque modo in missa, vel extra, & in ecclesia, vel extra."*

5 Oblationum usus cœpit ab origine mundi tempore Cain, & Abel. *Genes. 4. ibi. "Factum est autem post multos dies, ut offerret Cain de fructibus terræ munera Domino; Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum,"* (Vid. præmium *tit. 19. p. 1.*) & deinde tempore Noe: *Genes. 8. ibi: "Ædificavit autem Noe altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundi obtulit holocausta super altare."* Et postea tempore Moysis *num. 7. ibi: "Obtulerunt Principes Israel, & capita familiarum, qui erant per singulas tribus, Præfectique eorum, qui numerati fuerant, munera coram Domino &c."* & sæpe sæpius aliis temporibus, ut patet in toto Veteri Testamento, & etiam in Novo, ubi *Matth. 2. Magi obtulerunt ei munera aurum, thus, & mirram*; & sic in lege Gratia adest antiquissimus usus offerendi in altari, vel ecclesia tempore missæ panem, vinum, oleum, ceram, & alia hujusmodi, ut constat ex canonibus *Sextæ Synodi; & in Canone 28. Trullano* declaratur, qua ratione possint fructus aliqui offerri.

6 Oblationes non debentur ex præcepto, nisi in quatuor casibus enumeratis à S. Thoma *2. 2. q. 86. art. 1.* à Barbosa *locis citatis num. 10.* à Reiffenstuel *lib. 3. decret. tit. 39. à num. 183.* & ab aliis passim. Primus casus est, cum debentur per modum census, aut pensionis, seu conventionis antea factæ cum ecclesia, seu ejus ministris, quia omne pactum servandum est; *l. Hu-*

jus edicti *1. ff. de pactis, cap. Antigonus 1. & cap. Qualiter 3. de pactis*, cum similibus. Secundus casus est, cum debentur ex testamento, legato, voto, vel donatione inter vivos; vota enim realia, & legata adimpleri debent etiam per successores; *cap. Liceat. 6. de voto, & voti redemptione, leg. Si quis 2. de pollicitationibus* cum similibus; sicuti & omnimode servari debent ultimæ testamentariæ voluntates; *cap. Ultima voluntas 4. caus. 13. quæst. 2.* cum concordantibus, nec revocari possunt donationes inter vivos sine legitima causa; *leg. Si donationem 5. & leg. Generaliter sancimus 1. de revocandis donationibus.* Tertius casus est, cum ministri ecclesiæ non habent congruam sustentationem: tenentur enim parochiani ex præcepto naturali, & divino ad exhibendas oblationes, quando Presbyteri indigentes sunt, nec habent unde possint sibi necessaria ministrare: quia ex quo ministrent populo spiritualia, merentur ab eo temporalia; *cap. Si Episcopus 6. de offic. Ordinar. in 6. & Matth. cap. 10. num. 10.* dicitur expresse; *Dignus est enim operarius cibo suo*, & *Lucæ 10. num. 7. Dignus est enim operarius mercede sua*, & *1. ad Corinth. cap. 9. num. 13.* expresse habetur; *Qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario sunt, edunt, & qui altari deserviunt, cum altari participant*; unde *cap. Cum secundum 16. de præbendis*, expresse dicitur: "Cum secundum Apostolum, qui altari servit, vivere debeat de altari, & qui ad onus eligitur, repelli non debeat à mercede; patet à simili, ut clerici vivere debeant de patrimonio Jesu Christi, cujus obsequio deputantur, ut ipsa nobis ratio persuadet." Quartus casus est, cum alicubi longa consuetudine introductum habetur, quod certis anni temporibus & festivitibus à populo oblationes fiant: *cap. Omnis Christianus 69. dist. 1. de consecrat. ibi: "Omnis christianus procuret ad missarum solemniam aliquid Deo offerre, & ducere ad memoriam, quod Deus Moysi dixit: non apparebis in conspectu meo vacuus; etenim in Collectis SS. Patrum liquido apparet, quod omnes Christiani offerre aliquid Deo ex usu SS. Patrum debent:"* ex quibus ultimis verbis clare patet ex usu, & consuetudine oriri talem obligationem, & *cap. Ad Apostolicam 42. de Simonia*, ubi *laudabiles consuetudines* aliquid dandi, & offerendi *ex devotione fidelium introductæ*, præcipiuntur observari; & sic cum S. Thoma, & aliis supracitatis *num. 6.* tenent communiter *Doctores.*

Ad hoc autem, ut consuetudo faciendi oblationes obliget, duo præcipue requiruntur. Primo, ut longo tempore vigeat talis consuetudo, videlicet saltem per decem annos, *arg. §. 1. institut. de Usucap. ubi decem anni longum tempus efficere dicuntur.* Unde quando tanto tempore populus ex devotione perseveravit facere dictas oblationes, præsumitur ad eas se voluntarie obligasse: quamvis enim hæc consuetudo à principio fuerit voluntaria, & minime obligatoria, elapso decennio, habet vim legis, & obligat, quia acceptata est, & præcisa, ut obligatoria. *Gutierrez Canon. qq. lib. 2. cap. 21. num. 140. & seq. Reiffenst. lib. 3. decret. tit. 30. num. 140. Barbosa de offic. & potest. Paroch. p. 3. cap. 24. num. 12. & lib. 3. juris eccles. univers. cap. 23. num. 12.* cum aliis ibi citatis, *arg. cap. Ad Apostolicam 42. de Simonia.* Secundo requiritur, ut totus populus, vel saltem major pars observaverit dictam consuetudinem; *Gutierrez loc. cit. num. 150. & seq. Navarr. in manual. cap. 13. num. 19. Reiffenstuel loc. cit. num. 186. Barbosa locis citatis, & alii.*

Unde, si dictis duobus requisitis concurrentibus ad consuetudinem faciendi oblationes, populus ulterius eas facere recusaret, posset, & deberet per Ordinarium loci ad eas continuandas compelli etiam per excommunicationem, si opus foret, *Covarruvias variar. resol. lib. 1. cap. 17. num. 3. Gutierrez loc. cit. Barbosa loc. cit. num. 10. Reiffenstuel loc. cit. num. 187. & alii communiter ita intelligentes Glossam in cap. Statuimus 55. caus. 16. quæst. 1. ubi dicit, populum via excommunicationis esse compellendum ad faciendas consuetas oblationes, arg. cit. cap. Ad Apostolicam 42. de Simonia, & cap. Omnis Christianus 6. dist. 1. de consecrat.*

Oblationes omnes factæ intra ecclesiam parochialem, 13

seu extra ipsam in quocumque loco sito intra limites parochiæ de jure communi spectant ad Parochum loci, nisi aliud habeat loci legitima consuetudo, aut aliter constet de offerentium intentione, & voluntate. *Communis cum Barbosa loc. cit. à num. 22. Reiffenstuel loc. cit. num. 190. Fagnan. in cap. Pastoralis 9. à num. 16. De his, quæ fiunt à Prælatiis, Rota recent. part. 1. decis. 256. num. 1. & decis. 480. num. 1. part. 5. tom. 1. decis. 161. num. 9. & decis. 402. num. 10. part. 19. tom. 1. decis. 234. n. 2. & 3. & sæpe alibi, arg. cit. c. Pastoralis 9. De his, quæ fiunt à Prælatiis, ubi Parochianorum proventus parochiali ecclesiæ, & ejus ministro attribuantur; cap. Ex transmissa 10. de præscrit. cap. Quia Sacerdotes 13. & cap. Sanctorum 14. caus. 10. quæst. 1. Et ratio est, quia nisi aliter constet de voluntate, & intentione offerentis, oblationes fieri censentur Parocho ratione Curæ animarum, administrationis Sacramentorum, & aliorum Divinorum; arg. cit. cap. Quia Sacerdotes 13. caus. 10. quæst. 1. Rota recent. part. 5. tom. 1. decis. 401. num. 11. (Vid. leg. 6. 7. 8. 9. & 10. tit. 19. p. 1. In prima agitur de oblationum speciebus, & quibus est offerendum: in secunda, quomodo adimplendæ promissæ: in tertia quod sponte dantur, non ex necessitate: in quarta quare Clerici ad faciendas oblationes parochianos compellere possint: in quinta quæ oblationes despiciendæ, signatur. De primitiis verb. Primitiæ, demonstrabitur: ibique forte omnia ad dictum titulum pertinentia majori explanatione inseruntur.)*

- 14 Notanter autem dicitur in conclusione: „Nisi aliud habeat legitima loci consuetudo, aut aliter constet de offerentium intentione, & voluntate;“ quia si alicubi legitima consuetudo habeat, ut oblationes, non ipsi Parocho, sed ecclesiæ, vel alio pio loco, seu causæ piæ applicentur, v. gr. ad comparanda ecclesiastica ornamenta, ad construendam, vel reparandam fabricam ecclesiæ, seu capellæ, & hujusmodi, seu pro commodo alterius Sacerdotis celebrantis, seu ministri, tunc oblationes sunt applicandæ juxta talem consuetudinem; arg. cap. Cum tanto 11. de consuetudine, & cap. Cum inter 29. de verb. significat. Et sic tenet communis Doctorum, teste Fagnano loc. cit. num. 36. Et à fortiori non Parocho, sed supradictis locis, & causis piis applicari debent oblationes, quando sufficienter constat talem esse intentionem, & voluntatem offerentium; Rota part. 5. tom. 1. decis. 37. num. 8. ubi expresse dicit, oblationes, quæ præstantur à fidelibus ad certum finem, & usum, nullo modo spectare ad Parochum, sed eorum voluntatem esse servandam; & sic tenet communissima Doctorum, arg. l. In re mandata 21. cod. Mandati.

- 16 Hinc oblationes, quæ fiunt oratoriis, capellis, aut aliis locis intra, vel extra ecclesias, ubi aliquæ imagines miraculosæ depictæ, vel sculptæ existunt, non spectant ad Parochum, sed ad oratorium ipsum, seu capellam pro fabrica, vel ornatu ecclesiæ, vel imaginis, vel pro construenda in honorem imaginis ampliori, & splendidiore ecclesia, seu capella; consuetudo enim pene universalis, & intentio, seu voluntas dantium, dicto fini, & non Parocho tales oblationes attribuit, ut recte observant Cardin. de Luca de decimis dis. 19. num. 11. Reiffenstuel loc. cit. num. 193. & alii passim, ex jam communi praxi docentes, quod hisce temporibus solæ oblationes, quæ in ecclesia sub missis ad altare fiunt, & quæ pro administratione Sacramentorum, pro benedicendis nuptiis, aut mulieribus post partum, pro exequiis, & sepulturis, aut aliis similibus functionibus specialiter offeruntur, ad Parochum spectent, consuetudine, & intentione offerentium reliquas ferme omnes alias oblationes ecclesiis ipsis, capellis, altaribus, aut aliis certis finibus applicante, ut recte observant Reiffenstuel loc. cit. num. 193. Van-Espen in jur. ecclesiastic. univers. part. 2. tit. 3. cap. 10. cum aliis ibi citatis.

- 17 Administratio tamen similium oblationum spectat ad Parochum, ut scilicet eas ad debitum finem juxta consuetudinem loci, aut intentionem offerentium applicet; Rota part. 5. tom. 1. decis. 37. num. 9. & sequent. Fagnanus in cit. cap. Pastoralis num. 30. Abbas ibid. n. 2. Barbosa loc. cit. num. 30. Reiffenstuel loc. cit. num. 194. Van-Espen loc. cit. num. 24. & alii passim.

Nisi tamen ex longæva consuetudine talis administratio ad laicos ab initio legitima auctoritate ad id deputatos pertineat, quia in tali casu, uti de facto pluribus in locis id praxis docet, possunt laici, vel soli, vel una cum Parocho juxta consuetudinem tales oblationes licite administrare; cum talis administratio non sit alicujus juris spiritualis, sed rei mere temporalis; sicuti enim laici tales oblationes, ac reliquam ecclesiæ suppellectilem custodire, ita & easdem administrare, ac pro debito usu applicare possunt: Fagnan. cit. cap. Pastoralis num. 20. & seq. Van-Espen loc. cit. Reiffenstuel loc. cit. Cardin. de Luca lib. 14. part. 4. miscellan. ecclesiast. disc. 35. per tot. ubi pluribus adductis id ad longum demonstrat; & consuetudinem admittendam esse in materia oblationum docet de communi Barbosa loc. cit. num. 31. Unde confraternitates laicorum ex consuetudine possunt recipere, & administrare oblationes, dummodo laici nihil sibi applicent, sed in pios usus totum convertant; Amostaz de causis piis tom. 1. lib. 4. cap. 1. num. 11. cum aliis ibi citatis. Cardin. de Luca loc. cit. num. 12. Fagnan. loc. cit. num. 22. Decius consil. 148. num. 3. vers. Sed tamen in casu proposito: Ferret. consil. 143. num. 6. & alii. Vide verb. Confraternitas art. 3. num. 23. & 24.

Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicujus personæ privatæ spectant ad parochialem, intra cujus fines situs est paries, non vero ad ipsam personam privatam dicti parietis dominam, Amostaz loc. cit. num. 11. Marescottus variar. lib. 2. cap. 42. num. 4. Barbosa loc. cit. num. 26. Hieronymus Carat. in opuscul. de jurib. Paroch. tit. 3. cap. 21. Fagnan. loc. cit. num. 18. cum pluribus aliis. Nisi tamen offerens obtulisset contemplatione domini domus; puta si talis esset pauper, vel offerens sciret dominum domus ex consuetudine convertere oblationes in suas necessitates, vel in pios usus, ut advertunt Hieronymus Carat. & Barbosa loc. cit. addentes, non obstare cap. Hanc consuetudinem 15. caus. 10. quæst. 1. quia loquitur de oblatis in ecclesia, non in loco profano.

Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in ecclesia cathedrali, seu imaginibus intra ecclesiam, & parochiam existentibus, spectant ad Archipresbyterum ejusdem ecclesiæ privative ad Episcopum; cum enim Archipresbyter habeat curam animarum, & Sacramentorum administrationem, habet per consequens de jure communi fundatam intentionem in omnibus oblationibus; cap. Pastoralis 9. de his, quæ fiunt à Prælatiis sine consensu Capituli, cap. Quoniam 13. de decimis, cap. Dilectus 18. de offic. Ordinar. cum concordantibus; adeoque oblationes ad ipsum Archipresbyterum, seu Parochum pertinent, & non ad Episcopum; sic tenent Amostaz loc. cit. num. 13. cum pluribus ibi citatis; Barbosa loc. cit. num. 27. & 29. cum aliis, Marian. Soccin. in tract. de oblat. lib. 18. num. 9. testans de communi, Fagnan. loc. cit. num. 18. affirmans hanc sententiam esse receptissimam; & sic sæpius censuit Rota, & signanter part. 1. recent. decis. 256. & part. 5. tom. 1. decis. 37. num. 2. ubi refertur ita etiam censuisse Sac. Congreg. Concil. in una Cavensi. Si autem loca, ubi sunt depictæ Sacræ Imagines, non sint intra fines alicujus parochiæ, aut incertum sit, de cujus parochia existant, eo quod limites non sint distincti, tunc oblationes integre pertinent ad Episcopum diocesanum, per textum in cap. Quoniam 13. de decimis, uti ibi notant communiter Doctores teste Fagnano ibid. num. 10. & in cit. cap. Pastoralis, 9. de his, quæ fiunt à Prælatiis sine consensu capituli num. 32. & sic expresse Rota recent. part. 4. tom. 1. decis. 37. num. 4. Intellige tamen quoad omnia supradicta, „Nisi aliud habeat legitima loci consuetudo, aut aliter constet de offerentium intentione, & voluntate,“ ut jam supra dictum est n. 14. & 15.

Oblationes, quæ fiunt in ecclesiis Regularium, acquiruntur monasterio pro Religiosis ibi servientibus; Rota part. 5. recent. tom. 1. decis. 373. num. 11. Fagnan. loc. cit. n. 34. Engel lib. 3. decret. tit. 30. num. 69. Reiffenstuel ibid. num. 195. Abbas in cap. Theodosius 1. de statu Monachorum, & alii communiter, arg. cit. cap. Theodosius 1. de statu Monachorum: ibi: „Cum

- 26 »Monachis ibi servientibus debeat proficere quidquid à fidelibus efferti contigerit.« Unde oblationes, & elemosynæ inter missarum solemnias possunt recipi à Regularibus, qui possunt se vertere ad populum, & generalem confessionem pro eo facere sistendo in medio altaris, non autem illinc discedendo, & ecclesiam circum-eundo, Sac. Congreg. Concil. in nullius provincie Ravenaten. 15. Septembr. 1629. apud Barbosam in Summa Apostolic. decis. verb. Oblationes num. 3. Aldan. & Navar. ibi citat.
- 27 Parochi diebus festis possunt post offertorium in medio altaris vertere se ad populum, & invitando ab oblationes, manipulum, vel aliud præbere deosculandum offerentibus: at aliis Sacerdotibus id non licet; sic decrevisse Sac. Congreg. Concil. refert Fagnan. in cit. cap. Pastoralis num. 40. Parochi, stante consuetudine, possunt recedere ab altari post offertorium, & ad infimum locum ecclesie accedere ad recipiendas oblationes mulierum inibi existentium se junctim à maribus; sic declaratum fuisse à Sanctissimo refert Fagnan. l. c. n. 41.
- 28 Sacerdotes novi non prohibentur in suis primis missis post offertorium in medio altari ad populum se convertere, & oblationes accipere à sponte dantibus, sed perambulationes prohibentur; sic decrevisse Sacram Congregationem Concilii approbante Sanctissimo refert Fagnan. loc. cit. num. 39. ubi subjungit, quod & Sacra Congreg. Episcop. & Regul. declaravit, Sacerdoti missam novam celebranti licere oblationes accipere, modo non discedat ab altari, ut in Januen. 2. Octob. 1601. in registro original. fol. 96. Et tamen oblationes factæ novis Sacerdotibus, dum celebrant primas missas, quærantur ipsis, & non Parocho, quia sic habet ubique locorum consuetudo, & talis est mens, & voluntas offerentium; Fagnan. loc. cit. num. 37. & 38. cum pluribus ibi citatis, & alii passim, sic docente praxi ubique recepta.
- 29 De primo ad ultimum in materia oblationum attendenda est legitima locorum consuetudo, & mens, seu voluntas offerentium; Rota part. 5. recent. tom. 1. dec. 37. num. 13. Barbosa de offic. & potest. Parochi part. 3. cap. 24. num. 31. & lib. 3. juris eccles. univers. cap. 23. num. 31. cum pluribus ibi citatis, Fagnan. loc. cit. num. 24. 36. 37. 38. & seq. & alii communiter, & patet ex dictis supra num. 14. & 15.
- 30 Oblatio major in alienatione bonorum ecclesiasticorum semper recipitur, quando actus non est perfectus, idest quando nondum est factum instrumentum alienationis cum beneplacito Apostolico jam obtento, & executo ab executore: Beneplacita enim Apostolica conceduntur solum cum clausula: Si in evidentem utilitatem ecclesie; sic expresse eruditissime docet more suo Eminentissimus Cardin. Petra tom. 1. commentar. ad constitut. Apostolicas in constit. 1. Divi Leonis Magni sect. 3. n. 37. cum Cardin. de Luca, Salgad. Riccio, Del Bene, & aliis ibi citatis, Sabell. in Repertorio vers. Subhastatio num. 11. & plurimi alii ab ipso relati.
- 31 Oblatio major habet locum in re vendita in concursu creditorum. Hoc enim privilegium majoris oblationis in tali concursu æque & juste admittendum est ratione utilitatis deferendæ ipsis creditoribus, ut quantum fieri potest majori eorum indemnitati consulatur; Salgad. in labyrinth. creditor. part. 2. cap. 2. num. 12. Riccius in collect. 1726. vers. Limita 3. Rodolph. in praxi part. 1. cap. 15. num. 127. & seq. Thor. in compend. decis. Regni Neapol. verb. Obligatio; ubi de judicato Sacri Consilii, Card. Petra l. c. n. 38. & alii.
- 32 Oblatio major in casu, quod habet locum in venditionibus, non requiritur, ut sit in sexta parte, sed sufficit quæcumque ad differentiam læsionis post contractum. Interveniens enim læsione in sexta parte datur remedium restitutionis in integrum, quod non evenit in nostro casu, alias si oblatio deberet esse ad terminos læsionis, hoc non esset privilegium, quod tamen hic admittitur ab omnibus supracitatis communiter cum Cardin. Petra l. c. n. 37. & 40.
- 33 Oblatio major numquam admittitur post perfectum actum venditionis; quia tunc jam contractus est completus, & effectuat, nec res amplius est integra, ut possit admitti nova major oblatio. Actus autem non dicitur plene perfectus nisi sit factum alienationis instrumentum cum beneplacito Apostolico jam obtento, & ab executore executum, de consensu partium in actu stipulationis instrumenti; Cardin. Petra loc. cit. num. 41. & 44. & alii passim.
- 34 Oblationis novæ privilegium post extinctam candelam conceditur Minoribus; l. Et sine dolo §. Quæsitum, ff. de Minoribus. Ecclesia autem potest uti omnibus privilegiis Minorum, adeoque potest etiam ipsa illo uti, vel post extinctam candelam per tantum temporis, vel post 40. dies; Cardin. Petra loc. cit. num. 36. Salgad. loc. cit. num. 17. de Luca ad Gratian. disceptat. 479. num. 3. & alii communiter. (Vid. lit. A pag. 87. col. 2. lit. T pag. 53. col. 1. & pag. 107. col. 2. vers. Titulus, usque in fin. illius adnotationis: cum verb. Restitutio in integrum; quamvis per hoc remedium minoribus, populis, ecclesiis, communitatibus læsis succurreretur, patitur exceptionem dum publica annona subhastatur; nam licet major offeratur æstimatio post ultimam factam licitationem, nisi aliqua nullitas objiciatur, in effectum perducitur subhastatio, & locum non habet restitutio, à quocumque considerabile pretium fuerit oblatum: ita per Ordin. Circul. seu Reg. Sched. 10. Maj. ann. 1784. est determinatum.)
- 35 Oblatio major quando admittitur in venditionibus rerum ecclesie, semper primus emtor habet prælationem pro eodem pretio: Sic expresse Sac. Congr. Conc. in Neapolitana pro PP. Tertii Ordinis S. P. Francisci die 17. Augusti 1697. in qua responsum fuit: »Ad mentem Eminentissimi Præfecti pro concessione domus majori oblato, data tamen prælatione pro eodem pretio primo emtori.« Et idem confirmavit die 28. Septembris 1697. persistendo in decis. & 23. Novemb. ejusd. anni 1697. teste Card. Petra l. c. n. 42.
- 36 Oblatio major admittitur, etiamsi fuerit initum instrumentum venditionis cum reservatione beneplaciti Apostolici, donec hoc subsequatur, quia licet fiat instrumentum venditionis, si reservetur beneplacitum Apostolicum, quoadusque hoc obtineatur, actus est nullus, & sine vigore, adeoque interim sine ulla difficultate est locus novæ majori oblationi; Card. Petra l. c. n. 42. Card. de Luca de alien. disc. 12. & alii passim.
- 37 Immo oblatio major admittitur, etiamsi sit jam expeditum beneplacitum Apostolicum in forma Commissoria, & nondum ab executore sit executioni demandatum; quia donec ab executore non proferatur sententia, & executioni demandetur, res adhuc remanet integra, adeoque in majorem ecclesie utilitatem potest, & debet interim admitti major oblatio; Card. Petra l. c. n. 42. & Card. de Luca cit. disc. 12. & alii.
- 38 Insuper oblatio major habet locum, etiamsi fuerit concessum beneplacitum Apostolicum, & executum, cum facultate vendendi pro certo pretio certæ & determinatæ personæ; quia semper est locus novæ majori oblationi, donec actus sit perfectus, & completus; ad perfectionem autem & complementum actus requiritur consensus partium in actu stipulationis instrumenti: & Card. Petra loc. cit. num. 44. & alii. Et ad id videtur facere resolut. Sac. Congreg. Concil. in Urbinaten. 8. Maji & 24. Julii 1734. apud thesaurum resolutionum Sac. Congr. Conc. tom. 7. quæ resolutiones prostant Romæ apud Hieronymum Mainardi.
- 39 Oblator secundus, quando præfertur in emtione bonorum ecclesiasticorum, tenetur reficere expensas primo emtori pro beneplacito impetrato, illiusque executione; Card. de Luca cit. disc. 12. Card. Petra loc. cit. num. 43. & alii.
- 40 Oblationum, vel elemosynarum in oratorio collectarum nequit Parochus administrationem exercere, vel clavem capsulæ pro illis conservandis expositæ retinere; Sac. Congr. Conc. in Novarien. Aggregationis 24. Septemb. 1717. ad VII. dub. apud thesaurum resolutionum Sac. Congr. Conc. tom. 1.
- 41 De oblationibus à fidelibus exteris, & non parochianis oratorio rurali B. M. V. relictis nulla Parocho portio debetur; Sac. Congr. Concil. in Tarantasiens. 22. Apr. 1719. ad V. dub. apud dict. thesaur. tom. 1. Oblatio-
- 42 num

num ad imaginem spectantium administrationem spectare ad Parochum una cum Œconomio Ecclesiastico ab ipso Episcopo deputando, vel in casu vacationis Episcopatus à Metropolitano, rescripsit Sac. Congreg. Conc. in Portugallen. 11. Januar. 1727. ad III. dub. apud dict. thesaur. tom. 4.

46 Oblationum factarum confraternitati administratio spectat non ad Rectorem ecclesiæ, sed ad Præfectum confraternitatis; ita tamen, ut de eis rationem Episcopo reddat; Sac. Congreg. Concil. in Cusentina Capellæ 3. Decemb. 1729. ad IV. dub. apud d. thesaur. tom. 4.

47 Administrationem oblationum propriam esse Rectoris Ecclesiæ, in qua illæ fiunt, excluso etiam Parocho, fuse probat Card. Petra tom. 2. ad constit. 1. Anastasii IV. sect. 2. num. 20. & statuit Sac. Congr. Concil. in Asculana Jurium, & functionum parochialium 29. Aug. 1733. ubi ad IV. dub. „An eidem Rectori debeantur oblationes, seu eleemosynæ colligi solitæ in dicta Villa Tini, seu in oratorio prædicto, & an valeat in illarum administratione se ingerere absque licentia & consensu dicti Parochi? Respondit: Ad IV. Affirmative „quoad oblationes, & eleemosynas in oratorio, ita tamen, ut ratio reddatur Episcopo, & dictæ eleemosynæ convertantur in usum, & cultum illius ecclesiæ cum approbatione ejusdem Episcopi;“ Sic apud dict. thesaurum tom. 6.

48 In Hieracen. ad dubium: „An, & ad quem spectet deputatio Capellanorum, & Eremitarum pro servitio Ecclesiæ S. Mariæ de Popsis, & respective Procuratoris pro administratione eleemosynarum, seu oblationum, de quibus agitur in casu?“ Sac. Congreg. Conc. 30. Maji 1743. respondit: „Spectare ad Abbatem sub obligatione reddendi rationem Episcopo, à quo visitari etiam possit ecclesia jure saltem delegato, & quoties eid sibi in Domino videbitur expedire;“ Sic apud dict. thesaur. tom. 12.

49 ¶ Oblationes ex consuetudine quantumvis vetusta necessarias evadere haud posse, tenet Jacobus de Lalande in prolegomen. ad tit. decretal. de Decim. relatus in vol. 5. novi thesauri Meermann. verbis hisce: „Verumtamen hic posterior casus mihi admittendas esse non videtur, quia oblationes sui natura voluntariam omnino præstationem continent, & in christianismi cunabulis tales institutæ fuerunt, ut donantium arbitrio, & liberalitati relinquerentur, cujus rei probatio facilis, & expedita est. Justinus Martyr de his sermonem faciens in apologia secunda ita loquitur: Qui per facultates possunt, & volunt, pro arbitrio quisque suo, quod lubet, donant. Non minus expressa sunt verba Tertuliani in loco superius laudato, quæ propterea hic subjiciam: Etiam si quod Archæ genus est, non de honoraria summa quasi redemptæ Religionis congregatur, modicam unusquisque stipem menstrua die, vel cum velit, & si modo velit, & si modo possit, apponi, nam nemo compellitur, sed sponte confert. Ibi narrat Tertullianus, quæ pietatis opera suo tempore christiani in ecclesiis cætus agentes exercerent, & inter cetera oblationum meminit, quas ex sola beneficentia proficisci manifeste declarat, consequenter temporis diuturnitate in necessitatem converti nequeunt. Et huic sententiæ convenit id, quod vulgo dicitur præscriptione non acquiri ea, quæ sunt meræ voluntatis, nec ex spontaneis actibus quasi possessionem induci.“

50 At recedendum haud est à sententia illa communi, quod oblationes consuetudine legitime præscripta evadant necessariæ; quam ultra Doctores relatos ab Auctore num. 11. tenuit Rota in Cracovien. præstationis Lignorum 30. Junii 1749. §. 2. & 20. April. 1750. §. 1. cor. Illustr. Caprara Alma Urbis Governatore, modo tamen eæ admixtam habeant causam retributionis, ut sunt illæ, quæ fiunt Parocho ecclesiæque parochiali: qualis erat casus mox allegatarum decisionum.

51 Quæstionis vero est: An oblationes difformiter præstitæ consuetudine necessariæ evadere queant? Hæc autem distinctio placuit Rotæ in mox allegata prima decisione §. 7. Quod nimirum (sunt ejus verba) „tum deum consuetudo vires exercere nequiret ad obligationem ducendam etiam in futurum, si difformitas an-

„nuæ præstationis consisteret in ipsa specie, ut puta si uno anno datum fuisset oleum, alio vinum, alio frumentum, & sic deinceps alia hujusmodi: & ratio est, quia ex actibus difformibus, in specie, & sic in ipsa substantia nulla oriri valet obligatio, nullaque possessio efficax potest emergere; secus autem quando prout hic non agitur de difformitate in ipsa specie, sed solummodo de difformitate respectu quantitatis &c. quibus in terminis difformitas nihil officit efficaciam consuetudinis, ut obliget etiam pro tempore futuro eam ob prævalidam rationem, quia licet varius fuerit modus, seu quantitas annuæ præstationis lignorum, species tamen semper fuit una, & eadem. Unde sicuti quoad speciem, quam plus & minus non variant, consuetudo dubio procul uniformis deprehenditur; ita hoc sufficit, ut quilibet ex Incolis Villæ Podolize, juxta propriam possibilitatem quotannis ligna proprio Parocho imposterum tradat, prout antea per diuturnum temporis spatium tradere consuevit.“ Confer etiam de hac distinctione de Marin. resol. jur. l. 2. c. 71. n. 11. & seq. Lagun. de Fructib. cap. 33. num. 124. & seq.

O B R E P T I O.

Vide verb. Rescritum num. 28. & 29.

O B S E R V A N T I A V A N A.

Vide verb. Superstitio à num. 41. ad 64.

O B S T E T R I C E S.

S U M M A R I U M.

- 1 O B S T E T R I C E S unde dicantur.
- 2 Obstetrices ex officio tenentur sub mortali discere formulam, & modum baptizandi.
- 3 Hinc in pluribus diœcesibus obstetrices, antequam admittantur ad hoc officium præstant juramentum procurandi salutem spirituales sobolis, & puerperæ.
- 4 Et in aliis traditur obstetrices debere esse in primis ab ipsis Parochis, & potestate seculari approbatas.
- 5 Unde Parochi tenentur ipsas obstetrices diligenter examinare: & si non sciant jam esse examinatas, & approbatas ab aliquo bene perito, peccant graviter eas non examinando.
- 6 Baptizati ab obstetricibus quando sint rebaptizandi, vel non, sub conditione? ad n. 7.
- 8 Obstetrices, quæ aliquem infantem baptizaverint, sunt à Parochis diligentissime examinandæ, an rite, vel non, ipsum baptizaverint; & si repererint ipsas rite Baptismum contulisse, non debent, nec possunt ipsum repetere; si vero probabiliter dubitent, debent Baptismum sub conditione repetere.
- 9 Obstetrices Ægyptiæ in responsione data Pharaoni pro salvandis ab interfectione infantibus Hebræorum non sunt culpabiliter mentitæ.
- 10 Subnectuntur Supplementa Auctoris.
- 11 Addit. ex aliena manu.

O B S T E T R I X dicitur ex eo, quod obsistat dolori, vel certe pignori, ne laxatis uteri genitalibus claustris in terram defluat; S. Ambrosius oper. moral. Epist. 46. ad Siagrium fol. 234. impressionis Romanæ anni 1585.

Obstetrices, quæ obstetricantur ex officio, tenentur sub mortali discere formulam, & modum baptizandi, quia ex tacito pacto ad id obligantur; non enim admitterentur ad hoc officium obeundum, nisi tacite se obligarent

rent ad Baptismum rite ministrandum in tam frequentibus casibus necessitatis; Navarr. *in manual. cap. 22. n. 6.* cum Paludano, & S. Antonino *ibi citatis*, Reginald. *lib. 27. num. 45.* Henriquez *lib. 2. cap. 29. num. ultim.* Gobat *tom. 1. tract. 2. cas. 5. num. 167.* La-Croix *lib. 6. part. 1. num. 270.* alique multi cum Aversa *quest. 67. sect. 2. §. Teneri.*

3 Hinc in pluribus diocesis; & signanter in Leodiensi, & Trevirensi, teste Chapeville *de modo administr. Sac. tempor. pest. cap. 2. quest. 2.* & Gobat *loc. cit.* quando obstetrices admittuntur ad hoc munus, juramentum emittunt procurandi salutem spiritualem solis, & puerperæ. Et in obsequiali Constantiensi *fol. 62.* traditur, obstetrices debere esse in primis ab ipsis Parochis, & potestate seculari approbatas.

5 Unde Parochi tenentur ipsas obstetrices diligenter examinare, & si non sciant jam esse examinatas, & approbatas ab aliquo bene perito, peccant graviter eas non examinando, quia cum obstetrices in tali casu sint Vicariæ Parochi, & quisque obligetur scire, utrum suum locum tenens sit peritus officii sui, nec ne, stat clarum maxime ad id sub gravi teneri Parochum ad indagandam peritiam obstetricum pro officio tantæ necessitatis; Quintanadvenas *singular. tract. 1. singul. 6.* Gobat *loc. cit. num. 169.* Lamyman *lib. 5. tract. 2. cap. 5. num. 3.* cum aliis *ibi citatis*; & certe omnes fere constitutiones synodales sub gravi videntur id oneris Parochis imponere, ut signanter novissime fuit recte impositum in hac Synodo Alexandrina celebrata die 1. 2. 3. *Maji 1732. ubi tit. 6. de Baptismo* sic præcise statuitur: „Onerata parochorum conscientiam volumus, qui exactissime certo tempore obstetrices examinent, quæ perfecte callere debent, & mente retinere modum Baptismum rite conferendi.“

6 Baptizati ab obstetricibus sunt rebaptizandi sub conditione, si obstetrices sint suspectæ de beneficiis, aut aliquando confessæ se non rite baptizasse, vel si à Parocho examinatae, qua materia, forma, & quas corporis partes baptizaverint, non satis constanter respondeant, aut si aliunde oriatur probabile dubium de valore Baptismi ab ipsis collati; *Communis arg. cap. De quibus dubium est 2. de Baptismo*, ubi sic expresse habetur: „De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizantur his verbis præmissis; si baptizatus es, non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, Ego te baptizo in nomine Patris &c.“ Sic enim & consulitur reverentiæ Sacramenti, & salutis animarum. Si vero nullo sit dubium de valore Baptismi ab ipsis collati, ex quo diligenter à Parocho examinatae, reperiantur bene peritæ, & rite adhibuisse debitam materiam, formam, & intentionem, non sunt rebaptizandi ab ipsis obstetricibus sic rite baptizati, cum Baptismus rite collatus, neque sub conditione debeat iterari, ex quo sit de sui natura initerabilis, *ex cap. Majores 3. de Baptismo*; Concilio Florentin. *in literis unionis*, & Trident. *sess. 6. can. 9.* Sic tenent *Doctores communiter.* (Baptismus.)

8 Hinc obstetrices, quæ infantem aliquem baptizaverint, sunt à Parochis diligentissime examinandæ, an & quomodo, quibus verbis, & forma, qua materia, & aqua, & cum qua intentione baptizaverint; & si rite repererint, fuisse à dictis obstetricibus collatum Baptismum, non debent, nec possunt ipsum repetere; si vero probabiliter dubitent, debent Baptismum sub conditione repetere; *Catechism. Roman. part. 2. cap. 2. §. 43.* & sic solent statuere constitutiones synodales, ut recte statuunt illæ diocesis Constantiensis *part. 1. tit. 6. num. 4.* *ibi*: „Examinant diligentissime Parochi, aut eorum socii obstetrices, vel alios, qui infantem aliquem baptizarunt, an, & quomodo, quibus verbis, & forma, qua materia, & aqua, & cum qua intentione baptizaverint: Quod si debitam materiam, formam, & ecclesiæ institutionem adfuisse cognoverint, Parochi Baptismum ab obstetricibus collatum, minime repetant; si probabiliter dubitent, Baptismum cum conditione conferant.“

9 Obstetrices Ægyptiæ respondendo *Exodi cap. 1. n. 19.* Pharaoni: „Non sunt Hebrææ sicut Ægyptiæ mulieres, ipsæ enim obstetricandi habent scientiam, & priusquam veniamus ad eas, pariunt,“ non sunt cul-

pabiliter mentitæ; Vide *verb. Mendacium num. 14. ad 18.*

Obstetrices antequam ad officium admittantur, sunt serio, ac diligenter instruendæ à Parochis de Baptismo infantibus in casu necessitatis conferendo, cum vera materia, forma, & intentione; Benedictus XIV. *de synod. diocesana lib. 7. c. 6. n. 4.*

3 In judicio nullitatis Matrimonii ob impotentiam alterutrius conjugis, tum in illo dispensationis super Matrimonio rato, & non consummato, disseri solet de viribus relationis obstetricum.

Ex sententiâ autem multorum, si obstetrices referant de virginitate mulieris adhibitis consuetis experimentis, probata remanet non consummatio Matrimonii. At si referant de virginitatis defectu, minime consummatio Matrimonii remanet probata, quum virginitas amitti ex aliis causis possit, quam ex Matrimonii consummatione; Confer Bohemer *in decret. lib. 4. tit. 15. §. 26.* & plur. *seq. Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 9. num. 16.* Pacian. *de probat. lib. 2. cap. 2. num. 23. ad plur. seq. Sperell. decis. 141. num. 37.*

Falluntur vero qui septem obstetrices requirunt. Licet enim *in cap. 4. de probat.* habeatur septem obstetrices inspectioni adfuisse; hoc tamen tantummodo refertur, atque narratur, non item per modum necessitatis præscribitur, ut tradunt communiter Canonistæ *in dict. cap. 4. de probat. Grananiet. numer. 7. Gonzal. num. 4. Bohemer. in decretal. lib. 4. tit. 15. §. 27. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 2. num. 4. Sperel. decis. 4. num. 4.* (Vid. *verb. Testis pag. 64. cum leg. 5. tit. 8. p. 4.*)

OCCASIO PECCANDI.

SUMMARIUM.

- 1 **O**ccasio peccandi est duplex, scilicet proxima, & remota, & quæ sit utraque.
- 2 Eadem occasio, quæ uni, attentis circumstantiis, est proxima, alteri, & etiam eidem ipsi sine dictis circumstantiis est remota.
- 3 Sicuti occasio, ita & periculum peccandi est duplex, scilicet proximum, & remotum, & quod sit utrumque.
- 4 Periculum, seu occasio quare dicatur proxima?
- 5 Periculum proximum aliud est formale, & aliud materiale, & quid sit utrumque.
- 6 Idem periculum potest esse respectu unius formalis, & respectu alterius solum materiale.
- 7 Periculum formale aliud est intrinsecum, & aliud extrinsecum, & quod sit utrumque.
- 8 Qui est in occasione remota potest absolvi.
- 9 Qui est in occasione proxima involuntaria, nec est in sui potestate eam removere, potest absolvi, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios.
- 10 Absolvi tamen non potest, qui est in occasione proxima voluntaria, nec vult eam, cum possit, deserere, licet sub prætextu cujuscumque utilitatis, commodi, vel boni spiritualis, vel temporalis sui, vel proximi.
- 11 Absolvi non potest consuetudinarius, seu recidivus, qui semper labitur in eisdem peccatis sine ulla spe emendationis, nec facit quantum in se est pro talis consuetudine peccaminosa deserenda.
- 12 Si vero consuetudinarius, seu recidivus post ultimam suam confessionem se vel paululum emendavit, nec tot peccata, ut ordinarie solitus erat, commisit, & aliquem conatum ad se emendandum adhibuit, debet absolvi.
- 13 Cum recidivæ peccati fiunt ex sola fragilitate intrinseca, potest pœnitens toties absolvi, quoties Confessarius judicat eum serio dolere, & proponere imposterum se emendare.
- 14 An sint absolvendi nec ne illi consuetudinarii, seu

recidivi, qui in aliqua confessione minora afferunt peccata, & in alia majora, & sic vicissim longo tempore sua peccata continuant, & quomodo cum eis procedendum.

1 **O**CCASIO peccandi est duplex, scilicet *proxima*, & *remota*. *Occasio proxima* est illa, quæ frequenter, & sæpe sæpius homines similis conditionis ad peccatum inducit, vel experientia constat eam in hoc homine, circumstantiis attentis, talem effectum causare; *Est in re communis*. *Occasio remota* est illa, quæ quamvis aliquo modo inducat ad peccatum, tamen raro inducit ad illud homines similis conditionis, vel experientia constat eam in hoc homine, circumstantiis attentis, talem effectum raro causare; *Est in re communis*. Hinc maxime sunt attendendæ circumstantiæ loci, temporis, personarum, & hujusmodi, quia sæpe contingit, quod eadem occasio, quæ uni, attentis circumstantiis loci, temporis, & personæ, est occasio proxima, alteri, seu etiam idem ipsi, in diversis circumstantiis, sit remota; sic sæpe eadem occasio carnis, seu conversatio mulieris, quæ juveni est proxima, seni, aut juveni valde timorato est remota; ita etiam sæpe contingit, quod eidem juveni conversatio unius mulieris sit occasio proxima, & conversatio alterius mulieris sit ei solum occasio remota, & quod etiam conversatio ejusdem mulieris in uno tempore, & loco sit ei occasio proxima, ut si in tempore magis periculoso reperiat solus cum sola, & in alio tempore minus periculoso, aliis simul adstantibus, sit ei tantum occasio remota.

2 Sicuti occasio est duplex, ita duplex est periculum peccandi; scilicet proximum, & remotum. *Proximum* est illud, quod, attentis circumstantiis, habet frequentem conjunctionem cum peccato. *Remotum* autem est illud, quod attentis circumstantiis, habet raram conjunctionem cum peccato; *Sic in re communi Doctorum*.

3 Periculum autem, vel occasio, non ideo dicitur proxima, quod inter ipsam, & peccatum nihil mediet, plerumque enim mediat aliquid, v. gr. tentatio, aspectus, tactus, colloquium, & hujusmodi, sed ideo dicitur proxima, quia inter ipsam occasionem, & peccatum communiter nihil intervenit, quod impediatur peccatum; *Card. de Lugo de Pœnitentia disput. 14. num. 162. La-Croix lib. 5. num. 252. & alii*.

4 Periculum proximum aliud est formale, & aliud materiale. *Formale* est illud, quod attentis circumstantiis, ita inclinatur, & movetur ad peccandum, ut in persona similis conditionis soleat frequenter, & sæpe sæpius esse conjunctum cum peccato. *Materiale* vero est illud, quod de se secundum circumstantias suas extrinsecas solet esse conjunctum cum peccato, quamvis non jungatur ob specialem conditionem subjecti. Unde materiale periculum est occasio externa, quæ secundum se solet frequenter esse conjuncta cum peccato; formale autem præter occasionem externam includit tales circumstantias, ut iis omnibus attentis in persona similis conditionis existimetur hic, & nunc fore conjunctum cum peccato; *Sic in re communis Doctorum*. Hinc idem periculum potest esse respectu unius formale, & respectu alterius solum materiale, ut, salva proportione dictum est supra *sub num. 2.* de occasione proxima & remota.

5 Periculum formale aliud est intrinsecum, & aliud extrinsecum. *Intrinsecum* est illud, quod oritur ex propria, & personali intrinseca prava conditione, seu natura ipsius talis personæ. *Extrinsecum* autem est, quod non oritur ex intrinseca prava conditione ipsius personæ, sed ex aliqua occasione extrinseca; *Communis*.

6 Qui est in occasione remota potest absolvi, alioquin deberemus ad evitandas occasiones remotas exire de hoc mundo, ut inquit Apostolus *1. ad Corinth. cap. 5. num. 10.* ibi: *Alioquin debueratis de hoc mundo exisse*. Cum etiam in ipsa solitudine, & in licitis commerciis humanis adsit occasio remota peccandi; *Communis*.

7 Qui est in occasione proxima involuntaria, nec est in sua potestate eam remove, potest absolvi, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios. *Vide verb. Absolutio art. 2. num. 8.*

9. & 10. ubi assignantur dicti actus proprii, affertur ratio conclusionis, & datur ad hoc monitio pro Confessariis.

Absolvi tamen non potest qui est in occasione proxima voluntaria, nec vult eam, cum possit, deserere; licet sub prætextu cujuscumque utilitatis, commodi, vel boni spiritualis, vel temporalis sui, vel proximi; habetur clare ex pluribus propositionibus damnatis relatis *sub dict. verb. Absolutio art. 2. num. 12.* Vide ibi usque ad *num. 13.*

Absolvi non potest consuetudinarius, & recidivus, qui semper labitur in eisdem peccatis sine ulla spe emendationis, nec facit quantum in se est pro tali consuetudine peccaminosa deserenda. *Vide ibidem à num. 14. ad 16.*

12 Si vero consuetudinarius, seu recidivus post ultimam suam confessionem se, vel paululum emendavit, nec tot peccata, ut ordinarie solitus erat, commisit, & aliquem conatum ad se emendandum adhibuit, debet absolvi. *Vide ibid. n. 17.*

✠ Non ita facile absolvi debet consuetudinarius, qui paululum dumtaxat se emendavit, ac aliquem ad sui emendationem conatum adhibuit, ut Auctor asserit. Et enim, uti fere omnes sanioris ethicæ Theologi fatentur, iis impertienda est absolutio, qui efficacia adversus peccata remedia adhibent, qui sua crimina sincere plangunt, & detestantur supra quodcumque detestabile, adeo ut mori malint, quam in eadem relabi; uno verbo, qui idonea emendationis indicia præstant. Quæ indicia tunc manifestantur, quando pœnitens vitiosum habitum sic vincit, ut periculum proximum, seu probabile peccandi sustulerit; quando non adeo facile obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseverat, & difficilius vel rarius cadit. Hæc autem non verificantur certe de pœnitente illo, qui paululum se emendavit ab ultima confessione, ac aliquem adhibuit conatum ad sui emendationem, loquendo præcipue de consuetudinario, qui pravi sui habitus radices omni quo potest conatu evellere debet. ✠

Cum recidivæ peccati fiunt ex sola fragilitate intrinseca, potest pœnitens toties absolvi, quoties Confessarius judicat eum serio dolere, & proponere imposterum se emendare. *Vide ibid. n. 18.*

An sint absolvendi, nec ne, illi consuetudinarii, seu recidivi, qui in aliqua confessione minora afferunt peccata, & in alia majora, & sic vicissim longo tempore sua peccata continuant, & quomodo cum eis procedendum? *Vide ibid. num. 19.*

OCCISIO.

Vide verb. Homicida. Homicidium.

OCCULTATIO.

* **O**CCULTATIO fidei cum simulatione Mahumetismi damnatur; *Benedict. XIV. tom. 1. constitut. 89. incip. Inter Omnigenas §. 3. Præsertim in judicio; Idem ibid. §. 4.*

Occultantes fidem tali simulatione excluduntur à Sacramentis in vita, & à suffragiis in morte; *Idem ibid. §. 5.* Ad occultandam fidem, non licet vitæ institutum amplecti omni Religionis exercitio vacuum; *Idem ibid. §. 7.* Nec ecclesiæ præcepta infringere; *ibid. §. 3.* Occultantibus fidem cum dicta simulatione Mahumetismi nullæ dispensationes, aut gratiæ de ecclesiæ thesauro sunt concedendæ; *Idem ibid. §. 14.*

Occultatio impedimenti, sive defectus, de quo quis in actu professionis interrogatus fuit, addita declaratione, quod Religio ipsum cum eo impedimento, aut defectu admittere non intendebat, an allegari possit ab ipso professo ad obtinendam declarationem nullitatis professionis, est à Superiore Regulari & ab Or-

Ordinario loci simul mature discutiendum, donec à Sanctissimo, ut in præmissis, hæc cum aliis similibus quæstionibus explanetur, & definiatur; Idem tom. 2. constitut. 47. incip. Si datam.*

OCCULTUM.

Vide verb. Notorium num. 12. & per tot.

OCCUPATIO PRO ACQUIRENDO rerum dominio.

Vide verb. Dominium art. 3. à num. 6. ad 45.

OCTAVÆ.

SUMMARIUM.

- 1 OCTAVARUM usus est in ecclesia antiquissimus.
- 2 Octavæ introductæ fuerunt ad majorem solemnitatem præcipuarum festivitatum.
- 3 Cur autem octo dies assignentur ad hunc effectum, spectat ad mysterium numeri octonarii.
- 4 Assignatur primum mysterium in sensu mystico.
- 5 Assignatur secundum mysterium in sensu anagogico.
- 6 Assignatur tertium mysterium in sensu tropologico.
- 7 Die octava etiam non privilegiata occurrente cum duplici majori per annum, transfertur duplex major, & fit officium de ipsa octava, & octava cedit solis festis solemnibus primæ, & secundæ classis, nisi sit privilegiata, ut octava Corporis Christi, de qua infra sub num. 15. & octavæ Nativitatis Domini, & Epiphaniæ, de quibus infra sub numer. 34.
- 8 Infra octavam Paschæ, & Pentecostes prohibetur officium de festo cujuscumque ritus, & dignitatis; item prohibentur missæ votivæ, & de requiem.
- 9 Infra octavam Epiphaniæ prohibetur quodcumque officium præter primæ classis, sed in die octavæ etiam officium primæ classis; item prohibentur missæ votivæ, & de requiem.
- 10 Infra octavam Corporis Christi prohibetur officium de duplici translato, semiduplexi occurrente; item prohibentur missæ votivæ, & de requiem.
- 11 Infra octavam Nativitatis D. N. J. Christi prohibentur missæ votivæ, & de requiem.
- 12 Infra octavas non privilegiatas, de quibus possit fieri officium, vel non.
- 13 Occurrentibus in eadem die infra octavam Corporis Christi duobus festis duplicibus alterum eorum est transferendum post octavam.
- 14 Si octava Corporis Christi occurrat, vel concurrat cum die octava S. Joannis Baptistæ, seu Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, aut alterius Sancti Titularis, vel Patroni, aut dedicationis, fit totum officium de octava Corporis Christi, & sola commemoratio aliarum octavarum.
- 15 In die octavæ Corporis Christi fit tantum de S. Joanne Baptista, de SS. Apostolis Petro, & Paulo, aut de alio ex solemnioribus eodem die occurrentibus cum commemoratione octavæ.
- 16 Si festum S. Antonii de Padua, aut aliud festum secundæ classis occurrat in die Corporis Christi, transfertur post octavam. Observa tamen posterius decretum relatam numero sequenti.
- 17 Si tamen tale festum esset titolare, sicuti est aliud quodlibet primæ classis, tunc fieret de eo officium infra octavam; immo infra dict. octavam fieri po-

- test etiam officium de duplicibus translatis secundæ classis, ex posteriori decreto 30. Maji 1699.
- 18 Si festum habens octavam transferatur post dies octo à die festi, non celebratur illo anno cum octava; si transferatur ad pauciores dies, octava non transfertur, sed numerari debet à die, quo festum incidebat; dies autem octavæ celebratur suo die, ac si festum non fuisset translatum.
 - 19 Si festum, quod celebrari solet cum octava, venerit paulo ante Quadragesimam, ante Pentecostes, & ante diem 17. Decembris, nihil amplius fit, nec commemoratio.
 - 20 In Pascha Resurrectionis, & Pentecostes officium octavæ terminatur in Sabbatho sequenti ad Nonam.
 - 21 In Quadragesima sine speciali privilegio non possunt celebrari octavæ.
 - 22 Si in Quadragesima occurrit officium infra octavam, qui ex speciali privilegio octavam celebrant, debent dicere missam conventualem de feria cum commemoratione octavæ, & missas privatas possunt dicere de octava cum commemoratione ferie.
 - 23 De octava concurrente cum alia die octava fit à capitulo de sequenti cum commemoratione præcedentis, exceptis octavis privilegiatis, in quibus de aliis sequentibus non privilegiatis fit tantum commemoratio.
 - 24 Die octava concurrente cum sequenti duplici minori etiam translato fit à capitulo de sequenti cum commemoratione octavæ.
 - 25 Die octava concurrente cum sequenti duplici majori, etiam translato, totum officium fit de sequenti cum commemoratione octavæ, excepta die octava Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi, in quibus de sequenti, etiam duplici majori, fit tantum commemoratio.
 - 26 Die octava concurrente cum duplici secundæ classis, etiam translato, totum officium fit de sequenti cum commemoratione octavæ.
 - 27 Concurrente autem die octava cum duplici primæ classis, totum officium fit de sequenti sine commemoratione octavæ.
 - 28 Quæcumque dies octava B. M. V. debet habere integras utrasque vespas in concurrentia cum festo duplici minori.
 - 29 Dies octava non privilegiata dimidiat vespas in concurrentia cum duplici minori.
 - 30 Dedicatio Apostolorum, & Salvatoris extra urbem non habent integras vespas si die præcedenti, vel sequenti celebretur officium duplex minus. Idem dicendum est de die octava dedicationis.
 - 31 Si aliqua dies octava incidat in Dominicam privilegiatam, de qua debeat fieri officium, quomodo id regulandum.
 - 32 Infra octavam officium fit semiduplex, in die octavæ fit duplex: Infra octavam omnia dicuntur sicut in secundis vespas festi, & in primis vespas diei octavæ, omnia sicut in primis vespas festi, nisi aliter in propriis locis notetur.
 - 33 De octavis Nativitatis, Epiphaniæ, & Corporis Christi fit semper commemoratio quocumque festo in illis occurrente.
 - 34 Si in die octava alicujus festi habentis octavam occurrat aliquod festum duplex primæ, vel secundæ classis, debet fieri officium de festo cum commemoratione diei octavæ, excepta die octavarum Nativitatis Domini, & Epiphaniæ, in quibus non fit de aliquo festo, sed transfertur in primam diem non impeditam.
 - 35 Festum occurrens in Dominica in Albis, & Dominica Trinitatis, cujuscumque sit ritus, & dignitatis, transfertur in sequentem diem non impeditam.
 - 36 Dies octavæ omnes (exceptis Christi, & B. M. V.) sunt ejusdem solemnitatis. Octava autem dedicationis est dignior, quam Patroni; Patroni, quam Titularis, Assumptionis, quam dedicationis. Octava autem omnium Sanctorum tamquam dignior præferenda est octavæ dedicat. Ecclesie.

- 37 *Infra octavas privilegiatas nequit cantari missa defunctorum in anniversario, & officio solemni.*
 38 *Infra octavam Corporis Christi nequit cani missa defunctorum, nisi præsentem cadavere.*
 39 *Alia ad rem, remissive.*

- 1 OCTAVARUM USUS est in ecclesia antiquissimus, de quibus agit Durandus in suo *rationali lib. 6. cap. 1. num. 45.* Et introductæ fuerunt ad majorem solemnitatem præcipuarum festivitatum. Hinc Radulfus *propos. 19.* ait: „Magnitudo festi à nobis exigit, ut prius illud incipiamus, & tardius terminemus, prævenimus vigilia, prorogamus cum ad octavum diem festum protendimus: præveniamus ergo, & prorogemus, ut ardentius, quos debemus, recolamus, quæve uno die minus possumus, reliquis diebus compensemus.“
- 2 Cur autem octo dies assignentur ad hunc effectum, spectat ad mysterium numeri octonarii. Quarti *Comment. in rubr. missal. part. 1. tit. 2. ante dub. 1. & alii ibi cit.* In sensu igitur mystico primum octavæ mysterium consistit in expressione perfectionis omnimodæ & completæ illius Sancti, cujus festum celebratur cum octava; vel sublimitatis mysterii, quod recolitur; eo quod octonario numero designatur justitia & perfectio, etiam apud gentes Pythagoricos; quippe justitia æqualitatem respicit, & servat, numerus autem octonarius primus omnium ita solvitur, & dividitur in numeros pariter pares, & hoc est in his quaternaria, ut nihilominus in numeros æque pariter pares divisio ipsa solvatur, hoc est in bis bina; & idcirco Auctores hunc numerum appellarunt *plenum.* Hic enim numerus efficit cubum corporeæ soliditatis indicium. Insuper in Evangelio manifestum habemus ejusdem significationis exemplum in octo Beatitudinibus, quibus christianæ vitæ perfectio continetur, & exprimitur, de quibus loquens Divus Augustinus *lib. 1. de serm. Dom. in Monte c. 3.* „Octava, inquit, tamquam ad caput redit, quia consummatum, perfectumque ostendit, ac probat. Hinc perfectam justitiam Sanctorum, vel consummatam sublimioris cujusque mysterii perfectionem, octo dierum numero Sancta Mater Ecclesia veneratur.“
- 3 Secundo, in sensu anagogico octava significat æternitatem gloriæ, qua fruuntur Sancti, & Beati. Ubi adnotandum, septem dies hebdomadæ significare spatium hujus vitæ præsentis, qui in Sanctis fuerunt pleni virtutibus, & donis Spiritus Sancti, juxta illud Psalmistæ: *Dies pleni inveniuntur in eis.* Additur insuper dies octavæ in præmium virtutum, & laborum, idest dies æternitatis, quæ una est, & illi nec succedit nox ulla, nec caligo, & consequitur vitam præsentem septem dierum. Ita Fortunatus *lib. 4. cap. 2.* „Celebretur, inquit, per septem dies opus septiformis spiritus, & octava die consummatio, & glorificatio ejusdem operis.“
- 4 Tandem in sensu tropologico concludimus cum Hesychio *lib. 6. in Levit.* ubi sic ait: „Ut doceamur debere nos exempla Sanctorum sequi, & tempore vitæ, quod septenario significatur, Deo placere, quousque ipso Deo octava demum die fruamur.“ Hæc Hesychius & ad literam Paulus Maria Quarti *commentario in rubricas missalis part. 1. tit. 2. ante dubium primum.*
- 5 Dies octava cujuslibet festi, quod cum hujusmodi solemnitate celebratur, quia non transfertur, excludit, & transferri facit quodlibet festum duplex in ea occurrens per annum, sive sit minus, sive majus; solisque cedit festis solemnibus 1. aut 2. classis, seu talium vim habentibus, nisi sit privilegiata, qualis est octava Epiphaniæ, de qua in rubricis generalibus: Hinc ubi festum S. Elisabeth Hungariæ celebratur cum octava, festum B. Delphinæ occurrens in die octava, licet sit duplex majus, transferri debet in primam diem non impeditam, *ex decreto Sac. Rit. Congreg. 1. Martii 1681.* Sic in *rubricis particularibus nostri breviarii Franciscani num. 131.*
- 6 Infra octavam Paschæ, & Pentecostes prohibetur officium de festo cujuscumque ritus, & dignitatis. Item prohibentur missæ votivæ, & de *requiem*; Sac. Congr. Rit. 28. *Augusti 1627. & 23. Augusti 1704. & 1714. & 10. Decemb. 1718.*

Infra octavam Epiphaniæ prohibetur quodcumque officium præter primæ classis, sed in die octavæ etiam officium primæ classis. Item prohibentur missæ votivæ, & de *requiem*; Sac. Rit. Congr. 28. *Augusti 1627. & 23. Augusti 1704. & 1714. & 10. Decemb. 1718.*

Infra octavam Corporis Christi prohibetur officium de duplici translato, & semiduplici occurrente. Item prohibentur missæ votivæ, & de *requiem*; Sac. Congr. Rit. 21. *Junii 1670. & 23. Augusti 1704. & 1714. & 10. Decemb. 1718.*

Infra octavam Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi prohibentur missæ votivæ, & de *requiem*; Sac. Rit. Congr. 27. *Septemb. 1707.*

Infra reliquas octavas non privilegiatas fit officium etiam de festis semiduplicibus, & de ipsis translatis, si incidant in Dominicam infra octavam, & haberi possint immediate die Lunæ, seu incidant in festo duplici occurrente infra octavam, & dies immediate sequens non sit impedita alio festo duplici, vel semiduplici; Sac. Rit. Congregat. 30. *Septemb. 1679. & 22. Decemb. 1696.* Unde sequitur, quod semiduplicia infra octavam die impedito occurrentia, si non possint haberi die immediate sequenti, debeant transferri post totam octavam, & post omnes octavas, si plures sibi immediate succedant; *ex decreto Sac. Rit. Congr. 11. Julii 1664. & ex rubricis anni 1666. ab eadem Sac. Congr. approbatis.* Duplicia autem licet non possint haberi prima die immediate sequenti, possunt haberi aliis diebus sequentibus infra octavam. De semiduplicibus ad libitum non fit infra quamcumque octavam; Sac. Congr. Rit. 24. *Januar. 1682.*

Occurrentibus in eadem die infra octavam Corporis Christi duobus festis duplicibus, alterum eorum est transferendum post octavam; Sac. Rit. Congr. 7. *Decembr. 1680.* Si octava Corporis Christi occurrat, vel concurrat cum die octava S. Joannis Baptistæ, seu SS. Apostolorum Petri, & Pauli, aut alterius S. Titularis, vel Patroni, aut Dedicacionis, fit totum officium de octava Corporis Christi, & sola commemoratio aliarum octavarum; *rubr. gener. breviarii tit. De translatis festorum. num. 1.* In dicta die octavæ Corporis Christi fit tantum de S. Joanne Baptista, si eodem die occurrat, vel de SS. Petro, & Paulo, aut de alio ex solemnioribus cum commemoratione octavæ; *ex rubricis anni 1666. à Sac. Congreg. Rit. approbatis, & ex rubr. gener. breviarii tit. De translatis festorum. num. 1.* Si festum S. Antonii de Padua, aut aliud festum 2. classis occurrat in die Corporis Christi, transfertur post octavam; Sac. Rit. Congr. 12. *Jul. 1664.* Observa tamen posterius decretum in fine numeri sequentis. Si tamen tale festum esset Titulare, sicuti & aliud quodlibet primæ classis, tunc fieret de eo officium infra octavam, cum infra octavam Corporis Christi possit, & debeat fieri officium de duplicibus primæ classis, etiam translatis, *ex cap. Rubr. anni 1666. à Sac. Congr. Rit. approbatis, & ex rubricis generalibus breviarii tit. De translatis festorum. num. 1.* Immo infra dict. octav. fieri potest etiam officium de duplicibus translatis 2. classis, ex posteriori decreto 30. *Maji 1699.*

Si festum habens octavam transferatur post dies octo à die festi, non celebratur illo anno cum octava. Sic transfertur ad pauciores dies, octava non transfertur, sed numerari debet à die, quo festum incidebat, & celebrari debebat, si translatum non fuisset; dies autem octavæ celebratur suo die, ac si festum non fuisset translatum, etiamsi occurrat statim post festum ipsius, *ex cit. Rubricis anni 1666. ut patet in rubricis particularibus nostri breviarii Franciscani num. 124.*

Si festum, quod celebrari solet cum octava, venerit paulo ante quadragesimam, ante Pentecostes, & ante diem 17. *Decembris*, tunc de tali octava à feria 4. Cinerum, à vigilia Pentecostes, & à die 17. *Decemb.* nihil amplius fit, nec commemoratio. *Rubr. gener. breviarii sub tit. de octavis num. 1.* Intellige tamen, quod quando dies 17. *Decemb.* vel dies Cinerum occurrunt infra aliquam octavam, ipsa octava terminari debet ad nonam præcedentis, etiamsi vespere sequentes (nullo occurrente festo) recitari debeant de psalterio. Sic ex-

presse rubricæ particulæres nostri breviarii Franciscani *tit. de commemorat. num. 96. ex rubricis anni 1666.* Et si antevigilia Pentecostes, seu feria 6. post octavam Ascensionis occurrat infra aliquam octavam, ipsa octava desinit ad nonam inclusive dictæ feriæ 6. itaut in vespere illius diei nihil fiat, nec etiam commemoratio de dicta octava. Sic expresse *cit. Rubricæ num. 95. Merati post Gavant. tom. 2. sect. 6. cap. 17. num. 5. Bauldry part. 4. cap. 3. num. 5. & alii rubricistæ passim.* In ipsa autem feria 6. post octavam Ascensionis potest fieri de festo semiduplici etiam translato. *Sacr. Rit. Congregat. in Romana dubiorum 11. August. 1691.* In Pascha Resurrectionis, & Pentecostes officium octavæ terminatur in Sabbatho sequenti ad nonam. *Rubric. generales breviarii sub tit. de octavis num. 2. Vide verb. Resolutiones Sacr. Congregat. num. 466.*

21 In quadragesima sine speciali privilegio non possunt celebrari octavæ; *cit. Rubricæ gener. tit. de octavis num. 1.* Si in quadragesima occurrat officium infra octavam, qui ex speciali privilegio octavam celebrant, debent dicere missam conventualem de feria cum commemoratione octavæ, & missas privatas possunt dicere de octava cum commemoratione feriæ. *Sacr. Congreg. Rit. 24. Januar. 1682.*

22 Die octava concurrente cum alia die octava fit à capitulo de sequenti cum commemoratione præcedentis, exceptis octavis privilegiatis, in quibus de aliis sequentibus non privilegiatis fit tantum commemoratio. *Rubr. gener. breviarii. tit. de concurrentia officii num. 7.* De octava concurrente cum sequenti duplici minori etiam translato fit à capitulo de sequenti cum commemoratione octavæ. *Rubr. gener. loc. cit. num. 7.* Die octava concurrente cum sequenti duplici majori etiam translato, totum officium fit de sequenti cum commemoratione octavæ, excepta die octava Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi, in quibus de sequenti etiam duplici majori fit tantum commemoratio. *Rubr. gener. loc. cit. num. 7.* Die octava concurrente cum duplici secundæ classis etiam translato, totum officium fit de sequenti cum commemoratione octavæ. *Rubr. gener. loc. cit. num. 7.* Concurrente autem die octava cum duplici primæ classis, totum officium fit de sequenti sine commemoratione octavæ; *ex regula generali in tabula quando concurrat sub num. 1.*

23 Quæcumque dies octava B. Mariæ Virginis debet habere integras utrasque vespere in concurrentia cum festo duplici minori, *Sacra Congregat. Rit. 11. August. 1691.* De octava non privilegiata dimidiat vespere in concurrentia cum duplici minori, *Sacra Rit. Congregat. 12. Julii 1664.* Dedicatio Apostolorum, & Salvatoris extra urbem non habent integras vespere, si die præcedenti, vel subsequenti celebretur officium duplex minus dicendum est de die octava Dedicationis. *Sacr. Rit. Congregat. 12. Julii 1664.*

24 Si aliqua dies octava incidat in Dominicam privilegiatam, de qua debeat fieri officium, in primis vespere dicuntur psalmi sabbathi, capitulum de Dominica cum commemoratione octavæ; & si in sabbatho fuit festum semiduplex, de hoc sunt vespere, attamen à capitulo sit Dominica, & prima commemoratio est de priori semiduplici, quia de eo fuit officium, secunda est de octava, quæ nec habuit, nec habebit officium. Sic ex Gavant. expresse *La-Croix lib. 4. num. 1280.*

25 Infra octavam officium fit semiduplex; in die octava fit duplex; infra octavam omnia dicuntur, sicut in secundis vespere festi; & in primis vespere diei octavæ, omnia sicut in primis vespere festi, nisi aliter in propriis locis notetur, *Rubric. general. Breveiarii tit. de octavis num. 5.* De octavis Nativitatis, Epiphaniæ, & Corporis Christi fit semper commemoratio quocumque festo in illis occurrente, *Rubric. gener. loc. cit. num. 3.*

26 Si in die octava alicujus festi habentis octavam occurrat aliquod festum duplex 1. vel 2. classis, debet fieri officium de festo cum commemoratione diei octavæ, excepta die octava Nativitatis Domini, & Epiphaniæ, in quibus non fit de aliquo festo, sed transfertur in primam diem non impeditam. *Rubric. gener. breviarii. tit. de translato. festor. num. 2.* Si autem non fuerit ex prædic-

27 tis festis, debet fieri officium de octava, & festum transferri juxta dicta *super num. 7.* Festum occurrens in Dominica in Albis, & Dominica Trinitatis, cujuscumque sit ritus, & dignitatis, transfertur in sequentem diem non impeditam. Quamvis enim in Pascha Resurrectionis, & Pentecostes officium octavæ terminetur in sabbatho sequenti ad Nonam, juxta dicta *supra num. 18.* tamen dictæ duæ Dominicæ cum aliis sunt privilegiatæ, ut patet ex *Rubric. general. tit. de commemorationibus num. 3. & tit. de translato. festor. num. 1.*

28 Dies octavæ omnes (exceptis Christi, & B. M. V.) ordinariè sunt ejusdem solemnitatis: hinc dividere debent vespere, juxta dicta *supra num. 23.* nisi aliter notetur. Octava autem dedicationis est dignior, quam Patroni, quam titularis (nisi sit intra hos magna distantia dignitatis) Assumptionis, quam dedicationis. *La-Croix lib. 4. num. 1279.* Octava autem omnium Sanctorum tamquam dignior præferenda est octavæ dedicationis eccles. *Sacr. Rit. Congr. 5. Martii 1695.*

29 Proposito in *Sacr. Rit. Congregat. à capitulo Cathedralis Colensis inter alia nono dubio: An infra octavas privilegiatas possit cantari missa defunctorum in anniversario, & officio solemni? Eadem Sacr. Rit. Cong. in Collen. die 5. Julii 1698.* Respondit. *Ad IX. Negative.*

30 Infra octavam Corporis Christi non sunt canendæ missæ mortuorum, nisi præsentem corpore; *Sacr. Rit. Congregat. in Nuscana 12. Septembr. 1671.* Quod intelligendum est etiam de diebus infra omnes quinque octavas privilegiatas, nempe Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschæ, Pentecostes, & dictæ Corporis Christi, ex alio supra allato decreto ejusdem *Sacr. Rit. Congr. in Collen. die 5. Julii 1698. in responsione ad 9. dub.*

31 Nemini licet facere octavam pro defunctis sine speciali indulto Sedis Apostolicæ; *Sacr. Rit. Congreg. 13. Augusti 1667. in Romana.*

OCULUS.

SUMMARIUM.

- 1 Oculo carens, si non sit valde deformis, non est irregularis, & consequenter ordinari potest.
- 2 Impudicus oculus impudici cordis est nuncius.
- 3 Oculi irritamenta sunt vitiorum.
- 4 Oculos stibio depingere non licet.
- 5 Oculis noxia assignantur.
- 6 Oculos retro nulla lex, nulla appellatio, nullaque inhibitio habet.
- 7 Oculorum officium durius est amisisse, quam linguæ.
- 8 In missa quando Sacerdos debeat oculos elevare.
- 9 Et quando debeat eos demissos tenere.

Oculo carens, si non sit valde deformis, non est irregularis, & consequenter ordinari potest; vide *verb. Irregularitas art. 1. num. 12. §. Secunda ex defectu corporis.*

Impudicus oculus impudici cordis est nuncius; *cap. 2. Nec solo 12. caus. 32. quæst. 5.*

Oculi irritamenta sunt vitiorum, lucesque scelerum. *Seneca de remediis fortuit.* Unde S. Joannes Chrysostomus *in cit. cap. Nec solo 12. caus. 82. quæst. 5.* sic ait: "Mulier, si se decoraverit, & vocaverit ad se oculos hominum, etiamsi plagam non intulerit, vindictam dabit æternam, venenum enim obtulit, etsi nullus, qui bibat inventus sit."

Oculos stibio depingere non licet; *Fagnan. lib. 3. Decretal. in cap. Multa 1. Ne Clerici, vel Monachi num. 66.* Unde S. Augustinus *Epist. 73. ante med. tit. 2.* dicit: *Fucari figmentis, quo rubicundior, vel candidior appareat, adulterina fallacia est.* Sic impia Jezebel introitu Jehu audito depinxit oculos suos stibio, *4. Reg. cap. 9. num. 30. ibi: Porro Jezebel, introitu ejus audito, depinxit oculos suos stibio, & ornavit caput suum.* Et sub figura multiplicium stuprorum duarum

meretriciam Oollæ, & Oolibæ acriter reprehendit idololatriam Samariæ, & Jerusalem Ezechiel 23. num. 40. ibi: *Circumlinisti stibio oculos tuos, & ornata es mundo muliebri.*

5 Oculis noxia,

Alia, Vina, Venus, Pulvis, Ventus, Faba, Fumus: Ista nocent oculis, sed vigilare magis.

Sic apud Ursayam in miscellaneo sacro, & profano liter. O. num. 24. & 25.

6 Oculos retro nulla lex, nulla appellatio, nulla inhibito habet; Rota in Ilerden. Hæreditatis 4. Februarii 1705. §. Quod si coram Ansald. apud Ursayam loc. cit. num. 26.

7 Oculorum officium amisisse durius est, quam linguæ; Fagnan. lib. 3. decret. in cap. Cum percussio 2. de Clerico ægrotante num. 14. arg. cap. Causam quæ, de election. cap. 1. de tregua, & pac. cum similibus.

8 In missa Sacerdos elevat oculos ad Munda cor meum, Veni Sanctificator, ad oblationem Hostiæ, & Calicis; sed offerens Hostiam statim iterum deprimit in Hostiam, offerens autem Calicem tenet elevatos. Item oculos elevat ad Suscipe, Sancta Trinitas. Te igitur Clementissime. Gratias agamus, dum dicit Deo nostro. Qui pridie dum dicit, Elevatis oculis. Quando Hostiam, & Calicem elevat; hæc enim respicit, donec deponat, in fine ad Benedicat vos Omnipotens Deus; Sic ex Missali in Ritu servando in celebratione missæ per tot.

9 In missa Sacerdos oculos demissos tenet, dum accedit, vel recedit ab altari. Quandocumque se vertit ad populum. Sub utroque Memento. Post consecrationem plerumque conjiciuntur in Hostiam, nisi occupentur in legendo: Sic ex Missali loc. cit.

ODIUM.

SUMMARIUM.

- 1 ODIUM opponitur directe amor, seu charitati.
- 2 Sicut duplex est amor, scilicet unus amicitiae, & alter concupiscentiae; ita duplex quoque est odium, scilicet unum personæ, seu odium inimicitiae, & alterum odium qualitatis, seu odium abominationis.
- 3 Odium personæ, seu odium inimicitiae quid sit.
- 4 Odium qualitatis, seu abominationis quid sit.
- 5 Odium personæ, seu inimicitiae non reperitur in Deo.
- 6 Bene vero odium qualitatis, seu abominationis.
- 7 In homine reperitur utrumque, scilicet, & odium inimicitiae, & odium abominationis.
- 8 Odium inimicitiae tum erga Deum, tum erga proximum est peccatum de genere suo gravissimum.
- 9 Odium inimicitiae erga Deum non potest esse veniale ob parvitatem materiæ, bene vero ob imperfectum animi consensum, seu indeliberationem actus. Odium autem inimicitiae erga proximum potest esse veniale, tum ob imperfectum animi consensum, seu indeliberationem actus, tum ob parvitatem materiæ.
- 10 Odium abominationis erga Deum est de genere suo peccatum mortale; erga proximum autem interdum licitum est, & laude dignum.
- 11 Affertur ratio primæ partis.
- 12 Affertur ratio secundæ partis.
- 13 Cavendum tamen est, ne fiat ex vindicta, aut inordinate contra ordinem charitatis.
- 14 Afferuntur ad id propositiones damnatæ.
- 15 Odium suscitatur rixas, & universa delicta operis charitatis.
- 16 Odisse quem læseris proprium humani generis est.
- 17 Alia ad rem, remissive.

1 ODIUM opponitur directe amor; seu charitati, communis. Unde sicut duplex est amor, scilicet unus amicitiae,

3 & alter concupiscentiae, ita duplex quoque est odium scilicet unum personæ, seu odium inimicitiae, & alterum odium qualitatis, seu odium abominationis, communis. Odium personæ, seu odium inimicitiae, est illud, quo personæ alicui volumus malum quatenus absolute illi malum. Est in re communis. Odium qualitatis, seu abominationis est illud, quod personam adversamur, non secundum seipsam, sed secundum suam malam qualitatem, quatenus pia est nobis, vel alteri, aut communitati noxia: Est in re communis.

5 Odium personæ, seu inimicitiae non reperitur formaliter in Deo, quia Deus non odio habet creaturam, ut creaturam, cum de illo dicatur. Sapient. 11. Nihil odisti eorum, quæ fecisti. Reperitur autem in Deo odium qualitatis, seu abominationis, quatenus odio habet creaturam ut peccatricem, juxta id, quod dicitur. Psalm. 5. "Odisti omnes, qui operantur iniquitatem; & inferius. "Virum sanguinum, & dolosum abominabitur Dominus; " & Psalm. 118. Iniquos odio habui; & ad Romanus 9. "Esau odio habui, cum similibus."

7 In homine reperitur (& utinam non reperiretur) utrumque odium, scilicet & odium inimicitiae, & odium abominationis: communis.

8 Odium inimicitiae tum erga Deum, tum erga proximum est peccatum de genere suo gravissimum: communis. Et colligitur ex Psalm. 73. "Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper, & ex lib. Numer. cap. 10. "ibi: Dissipentur inimici tui, & fugiant, qui oderunt te, & ex 1. Joann. cap. 2. ibi: Qui odit fratrem suum, "in tenebris est" cum similibus. Et probatur etiam ratione, quia odium inimicitiae formaliter, & directe opponitur charitati, quæ est maxima omnium virtutum, ex 1. ad Corinth. 13. num. 13. ibi: Major autem horum est charitas, & de qua præcipuum mandatum habemus ex Matth. 22. num. 37. & seq. ibi: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, " & in tota mente tua, hoc est maximum, & primum "mandatum; secundum autem simile est huic: Diliges "proximum tuum sicut te ipsum." Ex Marc. 12. num. 30. & seq. ibi: Diliges Dominum Deum tuum ex toto "corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, " & ex tota virtute tua; hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum "tamquam te ipsum: Majus horum aliud mandatum non "est." Ex Luca 10. num. 27. ibi: "Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & "ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuum sicut te ipsum." Adeoque odium inimicitiae, tum erga Deum tuum erga proximum, est peccatum de genere suo gravissimum.

9 Dicitur autem notanter de genere suo, quia licet odium inimicitiae erga Deum non possit esse veniale ob parvitatem materiæ, cum quodlibet odium etiam in materia levi maxime repugnet summæ ejus bonitati, potest tamen esse veniale ob imperfectum animi consensum, seu indeliberationem actus: & odium inimicitiae erga proximum potest esse veniale, tum ob imperfectum animi consensum, seu indeliberationem actus, tum ob parvitatem materiæ, puta si levem aliquam displicentiam, seu modicam aversionem habeat quis erga proximum, aut leve malum illi optet, ut recte notant Reiffenstuel theolog. moral. tract. 4. dist. 7. quæst. 1. num. 5. Layman. lib. 2. tract. 3. cap. 4. Turrianus cap. 2. disp. 91. dub. 1. & alii passim.

10 Odium abominationis erga Deum est de genere suo peccatum mortale: erga proximum autem interdum licitum est, & laude dignum: Communis. Ratio primæ partis est, quia cum Deus sit infinite bonus, & in eum nulla malitia, sive defectus intrinsece, vel extrinsece cadere possit, ob quem abominatione, vel odio dignus sit, immo omnia, quæ in eo sunt, & ab ipso procedunt, pro nobis bona sint, quamvis cæcitati nostræ interdum mala videantur, ideo summa nostra deordinatio est Deum odisse, adeoque peccatum mortale est, cum odio prosequi propter infirmitatem, paupertatem, afflictionem, & hujusmodi &c. quibus ad nostrum spirituale profectum, & utilitatem æternam nos interdum visitare dignatur. Ratio autem secundæ partis est, quia odium abomina-

tionis interdum fundatur in amore amicitiae, seu charitatis erga Deum, vel nos ipsos, vel erga proximum ipsum, quem odio prosequimur, aut alterum proximum, ut proinde tale odium, si debito ordine, & fine eliciatur, ex virtute charitatis proveniat, adeoque sit licitum, & laude dignum. Unde licitum est, & laude dignum mortem optare Hæresiarchæ, vel publicæ pacis turbatori ob bonum commune, & multorum, juxta illud ad Galatas 5. *Utinam abscindantur.* Item mortem, egestatem, aut morbum alicujus desiderare, ut cesset à peccatis, & vitam in melius mutet. Item tristari de eo, quod dignitates conferantur indignis, vel de sanitate, & prosperitate, seu fortuna ejus, qui ex illa sumit occasionem peccandi; & generatim ad bonum spirituale proprium, vel alienum licet mala pœnæ inefficaci affectu aliis velle: quia cum in hoc affectu bonum spirituale præferatur temporali, non est inordinatus.

✠ Numquam licet optare mortem alterius, sed ejus conversionem. *Scripturarum Interpretum* neminem novi, qui Apostoli verba: *Utinam, & abscindatur*, de morte intelligant. Vel enim ea explicant de abscissione per anathematis sententiam. Vel de exsectione, ut si Apostolus dicere vellet: falsi isti doctores, quibus tantopere curæ est circumcisio, nedum circumcidantur, verum etiam abscindantur. *Postremam hanc explicationem*, inquit eruditus Calmet in præfatum sextum, *vulgo probant scriptores.* ✠

† Dignetur *R. Theologus* rite perpendere quæ à me tradita sunt *loco cit.* & cautelam subjunctam *num. 13.* immediate sequenti ex *S. Gregor. S. Thoma & Scoti* adinveniet, subsistere meam assertionem in sensu, & modo ibi exposito. †

13 Cavendum tamen est, ne fiat ex vindicta, aut inordinate contra ordinem charitatis, quia quamvis licitum sit ordinate, & salva charitate inefficaci affectu optare alicui mortem, morbum, aut aliquod temporale infortunium ob bonum spirituale proprium, vel ipsius, aut alterius, aut propter bonum commune reipublicæ, quod alias obtineri non posset, ut notant communiter Doctores cum *S. Gregorio 22. Moral. 11. S. Thomas 2. 2. quæst. 76. art. 1. & in 3. dist. 30. art. 1. & Scoto in 3. dist. 30. quæst. unica*, quia sic principalis intentio, & finis non fertur ad malum, sed ad bonum spirituale ipsius, vel alterius, vel ad bonum communitatis, & ut alter graviter nocere desinat: attamen illicitum est, & charitati repugnans optare mortem proximo ob bonum temporale non necessarium, aut quodcumque etiam modicum temporale emolumentum quia tale bonum, & temporale emolumentum censetur esse levioris momenti, facta comparatione cum vita hominis, & ita illicitum est desiderium, & gaudium de malo proximi, quod trahit secum nostrum, seu alterius, aut reipublicæ bonum, si tale bonum non sit comparatione ad malum proximi in ordine, & esse præstantius; Sic recte pluribus adductis notant *Cardenas in crisi theologica ad propositiones 13. 14. & 15. ex merito damnatis ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679.* Viva ad easdem, & alii scribentes in ipsas, quæ propositiones hic ad literam dantur, prout jacent.

Propositio XIII.

14 „Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.

Propositio XIV.

„Licitum est absoluto desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hæreditas.

Propositio XV.

„Licitum est filio gaudere de parricidio parentis à se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas.“

Odium suscitatur rixas, & universa delicta operit charitas; *Proverb. cap. 10. num. 12.*

Odium quem læseris proprium humani generis est, *16 Tacit. in 16. vita Agricola.*

Alia, vide *verb. Virtus à num. 34. ad 87. (Vide lit. I. pag. 209.)*

OFFICIALES BELLICI.

Vide *verb. Bellum art. 3. per tot. (Præterea vid. aliquid in princip. p. 180. lit. I atque lit. M pag. 74. col. 2. & pag. 280. col. 2. cum pag. 295.)*

OFFICIUM DIVINUM.

ARTICULUS I.

Quoad ea, quæ concernunt ejus nomen, originem divisionem, & obligationem.

SUMMARIUM.

- 1 **O**FFICIUM modo appellatur divinum, & quare.
- 2 Modo vocatur ecclesiasticum, & quare.
- 3 Modo vocatur canonicum, seu horæ canonicæ, & quare.
- 4 Modo vocatur breviarium, & quare.
- 5 Modo vocatur horarium, & quare.
- 6 Unde officium divinum, seu ecclesiasticum, vel breviarium, aut orarium, seu horæ canonicæ definiti possunt officia quædam &c.
- 7 Usus divini officii, ac recitatio horarum canonicarum est antiquissimus in ecclesia catholica, & jam à tempore Apostolorum inchoatus, atque celebratus.
- 8 Qui dicunt horas canonicas cœpisse à SS. Damaso, Gelasio, & Gregorio primis, intelligendi sunt, quod à dictis Summis Pontificibus cœperint quoad novam, & reformatam formam ipsas recitandi.
- 9 Formula moderna recitandi horas canonicas, seu divinum officium, fuit potissimum tradita à nostris Franciscanis, & deinde à Sede Apostolica præ ipsa Ecclesia Romana suscepta.
- 10 Affertur summarium constitutionis S. Pii V. incip. *Quod à Nobis:: editæ pro reformatione, & editione Breviarii Romani.*
- 11 Affertur ad id Summarium constitutionis Clementis VIII. incip. *Cum in Ecclesia::*
- 12 Affertur ad id Summarium constitutionis Urbani VIII. incip. *Divinam Psalmodyam::*
- 13 Officium divinum dividitur in nocturnum, & diurnum.
- 14 Per officium nocturnum quid intelligatur.
- 15 Per officium diurnum quid intelligatur.
- 16 Totum divinum officium dividitur in septem partes, seu septem horas canonicas, quæ enumerantur.
- 17 Assignatur mystica ratio hujus septenarii numeri horarum canonicarum.
- 18 Obligatio recitandi divinum officium, seu horas canonicas oritur ex triplici titulo, scilicet Sacri Ordinis, beneficii ecclesiastici, & Religionis choro adstrictæ.
- 19 Titulo Sacri Ordinis obligantur sub mortali ad recitandum divinum officium omnes Subdiaconi, Diaconi, & Presbyteri, quamvis nullum habeant beneficium, nec aliquo voto ad id sint adstricti.
- 20 Obligatio recitandi horas canonicas incipit à prima die, & hora suscepti Subdiaconatus.
- 21 Clerici in Sacris constituti tenentur ad recitationem divini officii, etiamsi sint excommunicati, interdicti, & suspensi.
- 22 Idemque plurimi censent de degradatis.
- 23 Quid sentiendum de damnatis ad trirèmes, incar-